
Kwaliteit geëist

In Surinaamse kindertehuizen

Gerda van den Brink

Maaïke de Jong

Datum: juni 2014

Afstudeerbegeleider: Jan van der Kolk

Tweede beoordeelaar: Pier Haagsma

Opdrachtgever en beoordeelaar: Dinie Donze van het Zeister Zendinggenootschap

Werkbegeleiders: Directeursechtpaar, Br. Adolf Salamat en Zr. Sabitrie Salamat, van Sukh-Dhaam

Kwaliteit geëist

In Surinaamse kindertehuizen

Een kwalitatief afstudeeronderzoek

Geschreven door:

Gerda van den Brink

Maaïke de Jong

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	6
Voorwoord.....	7
1. Inleiding en achtergrond	8
1.1 Het onderzoek	8
1.2 De probleemstelling	8
1.3 Vraagstelling	9
1.4 Relevantie.....	9
1.5 De doelstellingen.....	9
2. Methode	11
2.1 Onderzoeksmethoden en verantwoording werkwijze	11
2.2 Respondenten	11
2.3 Overzicht meetinstrumenten	12
2.3.1 Interviews	12
2.3.2 Observaties.....	12
2.3.3 Literatuurstudie.....	13
2.4 Procedure	13
3. Contextbeschrijving	15
3.1 Inleiding	15
3.2 Suriname.....	15
3.3 Commewijne.....	15
3.4 Sukh-Dhaam	16
3.5 Sociale kaart	16
3.6 Geschiedenis kinderhuizen.....	16
3.7 De Evangelische Broedergemeente Suriname	17
3.8 Het Zeister Zendingsgenootschap	17
4. Deelvraag 1: Welke steun wordt door de overheid aan kinderhuizen aangeboden om kwaliteit te waarborgen?	18
4.1 Inleiding	18
4.2 Plichten overheid.....	18
4.3 De wet	19
4.4 Subsidie	19
4.5 Assistentie programma en trainingen	20

4.6 Educatie	22
4.7 Medische steun	22
4.8 Toekomst Wet Opvanginstellingen	23
4.9 Conclusie	23
5. Deelvraag 2: Wat zijn de kwaliteitsvoorwaarden van de Surinaamse overheid om subsidie te verschaffen aan kinderreizen?	25
5.1 Inleiding	25
5.2 Opzet Wet Opvanginstellingen.....	25
5.3 Art. 3: Registratie voorwaarden	25
5.4 Art 2: Kwaliteitsstandaarden	27
5.5 Overige voorwaarden	30
5.6 Controledienst Wet Opvanginstellingen	31
5.7 Conclusie	32
6. Deelvraag 3: Welke kwaliteiten en richtlijnen heeft Sukh-Dhaam in huis?	33
6.1 Inleiding	33
6.2 Kwaliteit van Sukh-Dhaam	33
6.2.1 Doeltreffendheid Sukh-Dhaam.....	33
6.2.2 Doelmatigheid Sukh-Dhaam.....	34
6.2.3 Cliënt gerichtheid	37
6.2.4 Moreel verantwoord werken	37
6.2.5 Goede tijdige toegankelijkheid van Sukh-Dhaam	39
6.2.6 Competente zorgverleners met bereidheid tot verantwoording	39
6.3 Richtlijnen.....	40
6.3.1 Programma verzorging	40
6.3.2 Veiligheid	42
6.3.3 Klachtbehandeling.....	43
6.4 Conclusie	43
7. Deelvraag 4: Wat kunnen de kinderreizen van Sukh-Dhaam doen om het pedagogisch leefklimaat aan te passen aan de kwaliteitsstandaarden die de overheid aan kinderreizen heeft gesteld?	45
7.1 Inleiding	45
7.2 De kinderreizen van Sukh-Dhaam	45
7.2.1 Directeurechtpaar	45
7.2.2 Kinderreizen	46
7.3 Kaders pedagogisch leefklimaat.....	46

7.4 Het huidig pedagogisch leefklimaat	47
7.4.1. Werkwijze en omgangsregels.....	47
7.4.2. Vrijheden, inspraak en privacy	48
7.4.3. Stimulatie.....	49
7.4.4. Responsiviteit van de kindwerker	49
7.4.5. Geboden structuur	50
7.5 Aanpassingen in het pedagogisch leefklimaat	50
7.5.1. Randvoorwaarden	51
7.5.2. Emotionele steun en sensitieve responsiviteit.....	51
7.5.3. Autonomie en ruimte	52
7.5.4. Structureren en grenzen stellen.....	53
7.5.5. Informatie geven en uitleggen	53
7.5.6. Begeleiden van interactie tussen de jeugdigen.....	54
7.5.7. Interacties tussen kind en ouders	54
7.6 Conclusie	54
8. Producten	56
8.1 Protocollen	56
8.2 Training.....	57
9. Conclusie en aanbevelingen	58
9.1 Inleiding	58
9.2 Deelvraag 1.....	58
9.2.1 Resultaten en conclusie.....	58
9.2.2 Aanbevelingen	58
9.3 Deelvraag 2.....	59
9.3.1 Resultaten en conclusie.....	59
9.3.2 Aanbevelingen	59
9.4 Deelvraag 3.....	59
9.4.1 Resultaten en conclusies	59
9.4.2 Aanbevelingen	60
9.5 Deelvraag 4.....	60
9.5.1 Resultaten en conclusies	60
9.5.2 Aanbevelingen	60
9.6 Aanbevelingen opdrachtgever het Zeister Zendinggenootschap	61
9.7 Evaluatie probleemstelling en doelstelling	61

10. Discussie.....	63
10.1 Inleiding	63
10.2 Verwachtingen	63
10.3 Relevantie van het onderzoek.....	63
10.4 Interviews	63
10.5 Observaties.....	64
10.6 Literatuur.....	64
10.7 Product	64
10.8 Werkproces	65
Literatuurlijst	66
Bijlage A: Interviewvragen	70
Bijlage B: Kernlabels	72
Bijlage C: Algemene observaties	79
Bijlage D: Observaties medewerkers	86

Samenvatting

Dit onderzoeksverslag gaat over de kwaliteitseisen voor kinderhuizen in Suriname. Het uitgangspunt hierbij is Sukh-Dhaam: een kindermuis dat kinderen in de leeftijd van vier tot ongeveer achttien jaar opvangt als de ouders om verschillende redenen de zorg voor de kinderen niet meer kunnen dragen. De kwaliteitseisen voor kinderhuizen worden vooral beschreven in de Wet Opvanginstellingen. Deze wet is in 2013 aangenomen door de Surinaamse overheid en beschrijft allerlei thema's waar de kwaliteit van kinderhuizen op getoetst gaat worden. Dit hangt samen met een eventuele subsidie. Als er voldaan wordt aan de eisen van deze wet, krijgt het kindermuis subsidie per kind en medewerker. Het doel van ons onderzoek is tweeledig. Aan de ene kant verhelderen en verdiepen we de kwaliteitseisen en aan de andere kant beschrijven we de huidige situatie van Sukh-Dhaam. Door dit met elkaar te vergelijken, wordt het duidelijk in hoeverre Sukh-Dhaam voldoet aan de wet en wat er gedaan moet worden om subsidie te blijven houden.

Om dit onderzoeksdoel te realiseren zijn we drie maanden te gast geweest op Sukh-Dhaam en hebben we meegedraaid in het team. Naast interviews met de medewerkers van Sukh-Dhaam en het bestuur, hebben we onze ogen goed de kost gegeven om het handelen van de medewerkers en de omstandigheden te observeren. Dit praktijkonderzoek werd afgewisseld met een theoretisch onderzoek naar de Wet Opvanginstellingen en welke rol de overheid speelt in het ondersteunen van de kinderhuizen. De resultaten hiervan beschrijven wij in het eerste deel van dit verslag. We hebben ontdekt dat de overheid de plicht heeft om zorg te dragen voor de kinderen in het kindermuis. Dit zorg dragen heeft onder andere vorm gekregen door de eerder genoemde Wet Opvanginstellingen, waarin kwaliteitseisen worden beschreven voor kinderhuizen. Met deze wet wil de overheid zicht krijgen en controle uitvoeren op kinderhuizen. We hebben ontdekt dat de kwaliteitseisen concreter moeten worden beschreven, als de kwaliteit van de kinderhuizen daadwerkelijk verbeterd moet worden. Het geld van de subsidie kan gebruikt worden om de kwaliteit te verhogen en ze aan te passen aan de eisen. Voor 2013 is de subsidie namelijk al wel verstrekt, ondanks dat de wet nog niet geheel doorgevoerd is en de controledienst achterloopt met het controleren van de kwaliteit. In het tweede deel van het verslag beschrijven we hoe Sukh-Dhaam ervoor staat in het licht van de Wet Opvanginstellingen. We hebben hierbij gekeken naar de kwaliteiten en richtlijnen op Sukh-Dhaam. Geconcludeerd kan worden dat de kinderen het goed hebben op de christelijke opvanginstelling. Er is een basis van genoeg eten en drinken voor ieder kind, verplichte schoolgang, een bed, verzorging, structuur, begeleiding en veel ruimtelijke voorzieningen waar gebruik van gemaakt kan worden. Naast deze positieve punten is er ook een beperkende factor voor kwaliteitsverhoging, namelijk een gebrek aan (geschoold) personeel. Daarom is één van onze aanbevelingen dat er meer aandacht besteedt moet worden aan bijscholing en dat de mogelijkheden voor meer personeel in kaart gebracht moeten worden. Bij de beschrijving van het pedagogisch leefklimaat komt steeds weer naar voren dat de kindwerkers graag het beste voor de kinderen willen. Dit komt tot uiting in de nadruk die gelegd wordt op goede schoolprestaties. Medewerkers vinden het daarnaast belangrijk dat er rust heerst en dat er respect wordt getoond door de kinderen. De manier waarop dit door de medewerkers wordt gevraagd, verschilt sterk. Verder maken de medewerkers gebruik van een vaste dagstructuur voor regelmaat en houvast. Een belangrijke uitkomst van de evaluatie van de kwaliteiten en richtlijnen op Sukh-Dhaam is dat er veel in groepsverband wordt gewerkt en er weinig tijd is voor individueel contact tussen de medewerker en het kind. Het individu zou meer ruimte moeten krijgen om momenten alleen te zijn en gestimuleerd moeten worden om zijn eigen mening te ontwikkelen. Een ander punt voor verbetering van de begeleiding is dat de medewerkers het positieve gedrag opzoeken en aanmoedigen en het negatieve gedrag negeren. Dit zal het welzijn van de kinderen en de gehele leefklimaat ten goede komen. Om aan te sluiten bij de wens van de overheid om inzicht te krijgen in de werkwijze in kinderhuizen, beschrijven wij in onze aanbeveling dat de werkwijze en gegevens van de instelling op papier worden gezet.

Voorwoord

Dit onderzoek is uitgevoerd in Suriname en heeft betrekking op het kinderhuis Sukh-Dhaam gelegen in de plaats Alkmaar, district Commewijne. De opdracht voor dit onderzoek kwam van het Zeister Zendingsgenootschap (ZZg) in Nederland. Zij werken samen met de Evangelische Broedergemeente Suriname (EBGS) in Paramaribo waar dit kinderhuis onder valt. Het ZZg levert financiële steun en werkt als tussenpersoon voor stagiaires vanuit Nederland.

Het onderzoek in Suriname nam drie maanden in beslag en ook een deel van de verslaglegging is daar gedaan. In Nederland is het verslag verder geschreven, aangepast en vormgegeven.

Dankzij vele mensen is dit onderzoek tot stand gekomen. Via dit voorwoord willen wij het gastvrije directeursechtpaar, broeder en zuster Salamat bedanken, dat ons drie maanden lang een thuis heeft geboden en ons de mogelijkheid heeft gegeven om het onderzoek daadwerkelijk uit te voeren. Ook willen wij Dinie Donze bedanken, die ons geholpen heeft als opdrachtgever van het Zeister Zendingsgenootschap. Jan van der Kolk willen we bedanken als afstudeerbegeleider die onze verslaglegging van feedback heeft voorzien en ons positief bemoedigd heeft tijdens het schrijven van het verslag. Daarnaast bedanken we ook de zusters van Sukh-Dhaam die ons inzicht hebben gegeven in de manier van werken. We willen ook Marciano Dijksteel en Petra Pinas van de EBGS bedanken die ons de achtergrond informatie hebben gegeven over de kwaliteitsvoorwaarden en ons antwoorden gaven op alle vragen die na de interviews nog bestonden. En tot slot natuurlijk onze families en vrienden die ons in deze drie maanden ver van huis hebben gesteund en bemoedigd.

Vraagstelling

De vraag die we met dit onderzoek beantwoorden is:

Hoe kan Sukh-Dhaam de kwaliteit van het kinderhuis waarborgen en aantonen om subsidie van de Surinaamse overheid te ontvangen?

Op deze hoofdvraag wordt via de geformuleerde deelvragen antwoord gegeven in achtereenvolgende hoofdstukken. In hoofdstuk één worden de inleiding op en de achtergrond van het onderzoek beschreven. Daarna volgen in hoofdstuk twee de gebruikte onderzoeksmethoden. In hoofdstuk drie volgt de contextbeschrijving en in de daarop volgende hoofdstukken beschrijven we de uitkomsten van ons onderzoek door de beantwoording van de deelvragen. Door middel van het beantwoorden van de eerste deelvraag hebben we de steun die de overheid levert aan de kinderopvanginstellingen in kaart gebracht. Met het beantwoorden van de tweede deelvraag brengen we de nieuwe wetgeving voor opvanginstellingen in kaart. Het antwoord op de derde deelvraag beantwoordt in hoeverre Sukh-Dhaam voldoet aan de gestelde kwaliteiten en richtlijnen die in de Wet Opvanginstellingen staan. Het antwoord op de vierde deelvraag beantwoordt de aanpassingen die kinderwerkers kunnen doorvoeren in het leefklimaat. Aan de hand van deze antwoorden volgt er in hoofdstuk acht de conclusie met aanbevelingen op micro-, meso- en macroniveau. In hoofdstuk negen beschrijven we de discussie op ons onderzoek. Dit onderzoek is interessant voor mensen die een kinderopvanginstelling beheren of willen gaan opzetten in Suriname. Daarnaast is het interessant voor de EBGS en het Zeister Zendingsgenootschap die betrokken zijn op Sukh-Dhaam. Als laatste kan ook de controledienst baat hebben bij het lezen van het onderzoek, om een duidelijk overzicht te verkrijgen van Sukh-Dhaam en hun werkwijze.

1. Inleiding en achtergrond

1.1 Het onderzoek

Dit onderzoek richt zich op het thema kwaliteitsstandaarden voor residentiële kinderopvanghuizen in Suriname. Door de steeds groter wordende sociaal-maatschappelijke nood in Suriname is het aantal opvanginstellingen toegenomen. Deze groei neigt tot wildgroei, welke kan leiden tot bedreiging van het welzijn van de personen die er worden opgevangen (Wet Opvanginstellingen, 2013). Volgens de opdrachtgever van dit onderzoek, het Zeister Zendingsgenootschap (ZZg), zijn de professionele kwaliteiten van het Surinaamse kinderhuis Sukh-Dhaam en de richtlijnen die ze hanteren door henzelf nog niet beschreven. Hierdoor zou het mogelijk kunnen zijn dat ze subsidie mis gaan lopen in de toekomst door een nieuwe wetgeving voor opvanginstellingen. Door te kijken wat de wettelijke eisen van de overheid zijn voor kinderuizen, kan hier rekening mee gehouden worden bij de zorg die geboden wordt. Van een kinderhuis wordt verwacht dat ze kwaliteitszorg leveren en dit ook kunnen aantonen. Als de organisatie voldoet aan de standaarden krijgen ze voor elk kind en elke medewerker financiële steun van de overheid. Hiermee kunnen ze zich mogelijk nog verder ontwikkelen.

Betrokkenen

- Opdrachtgever Dinie Donze: zij is de opdrachtgever namens het Zeister Zendingsgenootschap. Voor haar is dit onderzoek van belang, omdat we streven naar meer financiële zelfstandigheid en het verbeteren van de professionaliteit van Sukh-Dhaam.
- Het directeurschap Salamat: door het onderzoek krijgen zij inzicht in de wetgeving, hun kwaliteiten en de verbeterpunten die Sukh-Dhaam naar aanleiding van de Wet Opvanginstelling moet doorvoeren om zo ook de subsidie te (blijven) ontvangen. Voor hen is het doel subsidie ontvangen om zo in de benodigde middelen voor de opvang van de kinderen te kunnen voorzien.
- De medewerkers van Sukh-Dhaam: voor hen geeft dit onderzoek een overzicht van de kwaliteit die ze samen bieden en krijgen ze feedback op hun handelen. Ook krijgen zij inzicht in de eisen die aan hen en aan hun handelen gesteld gaan worden.
- De overkoepelende organisatie, de Evangelische Broedergemeente Suriname: zij ontvangen een gedetailleerd verslag over één van hun kinderuizen. Door middel van onze aanbevelingen kunnen ze het kinderhuis helpen bij het verhogen van de kwaliteit.
- Onderzoekers, Gerda en Maaïke: Wij hebben onze eigen motivatie, namelijk het helpen van Sukh-Dhaam. Sukh-Dhaam heeft door hun jarenlange bestaan (sinds 1916) vertrouwen, bekendheid en ervaring opgebouwd. Hun doel, het opvangen, opvoeden en het voorbereiden op een zelfstandige toekomst van kinderen, vinden wij waardevol voor de maatschappij. Door middel van dit kinderhuis krijgen kinderen meer zekerheid op een betere toekomst, omdat ze allemaal onderwijs volgen en daardoor meer kans hebben op een baan. Daarnaast zorgt de gestructureerde leef- en opvoedomgeving voor meer balans en ritme in hun leven. We willen bijdragen aan het blijven bestaan van Sukh-Dhaam door het behouden van de subsidies van de overheid, zodat er financiën zijn om ook in de toekomst het werk te kunnen blijven doen. Daarnaast willen we helpen om de kwaliteit van de geboden hulp te verhogen en aan te passen aan de huidige omstandigheden.

1.2 De probleemstelling

Sukh-Dhaam moet gaan voldoen aan wettelijke kwaliteitsstandaarden die de overheid stelt aan residentiële kinderuizen om het leefklimaat van kinderen te verbeteren. Dit is één van de voorwaarden om subsidie te ontvangen (Waterkant, 2013/ Wet Opvanginstellingen, 2013). Het is nu nog niet duidelijk in hoeverre ze aan deze voorwaarden voldoen. Daarnaast heeft Sukh-Dhaam hun kwaliteitszorg niet aantoonbaar op papier staan en daarmee geen direct bewijs van hoe zij binnen de instelling werken. Het mislopen van subsidie zou betekenen dat ze een belangrijke inkomstenbron gaan mislopen om de kwaliteit te kunnen waarborgen. Indien Sukh-Dhaam dus niet genoeg kwaliteiten bezit en kan aantonen, dreigen ze subsidie mis te lopen. Bij het gebrek van deze

financiële steun van de overheid is het mogelijk dat de zorg aan de kinderen achteruit gaat en het leefklimaat negatief beïnvloedt wordt. Daarom is het goed dat helder wordt hoe Sukh-Dhaam de kwaliteit van het kinderhuis kan waarborgen en aantonen om de subsidie van de Surinaamse overheid te ontvangen en daarmee de kwaliteitszorg kunnen blijven bieden.

1.3 Vraagstelling

Dit onderzoek vindt plaats naar aanleiding van gesprekken met de betrokken partijen (1.1) en de in 1.2 genoemde probleemstelling. Door middel van de hieronder genoemde hoofdvraag willen we een oplossing vinden voor de probleemstelling.

Hoofdvraag

Hoe kan Sukh-Dhaam de kwaliteit van het kinderhuis waarborgen en aantonen om subsidie van de Surinaamse overheid te ontvangen?

Om antwoord te geven op de hoofdvraag hebben we gebruik gemaakt van vier deelvragen. In het kort zullen we de reden van deze deelvragen toelichten en de link met de hoofdvraag uitleggen.

Deelvragen

Om te kijken op welke manieren kwaliteit gewaarborgd kan worden, wordt er in hoofdstuk vier gekeken naar welke steun kinderhuizen al ontvangen van de overheid. Steun die verhoogde kwaliteit teweeg kan brengen. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de hieraan gekoppelde deelvraag:

- *Welke steun wordt door de overheid aan kinderhuizen aangeboden om kwaliteit te waarborgen?*

Daarnaast vinden wij het van belang om te kijken welke voorwaarden er gesteld worden aan kinderhuizen in Suriname alvorens ze subsidie ontvangen. Door dit te onderzoeken krijgen we zicht op de kwaliteiten die de Surinaamse overheid wil hebben in kinderhuizen en wat kinderhuizen dus moeten kunnen aantonen. In hoofdstuk vijf wordt hier aan de hand van de volgende deelvraag antwoord op gegeven:

- *Wat zijn de kwaliteitsvoorwaarden van de Surinaamse overheid om subsidie te verschaffen aan kinderhuizen?*

Nadat deze kwaliteitsvoorwaarden van de overheid helder zijn geworden, worden deze voorwaarden om subsidie te ontvangen naast de kwaliteiten en richtlijnen van het kinderhuis gelegd om zo te kijken in hoeverre ze hieraan voldoen. Dit doen we aan de hand van de volgende deelvraag in hoofdstuk zes:

- *Welke kwaliteiten en richtlijnen heeft Sukh-Dhaam in huis?*

Tot slot willen we dan ook kijken wat er juist op het gebied van kwaliteit beter kan op Sukh-Dhaam. We spitsen ons toe op de werkvloer van de medewerkers en de leefomgeving van de kinderen. Hieruit kwam de volgende deelvraag voort die in hoofdstuk zeven verder uitgewerkt wordt:

- *Wat kunnen de kinderwerkers van Sukh-Dhaam doen om het pedagogisch leefklimaat aan te passen aan de kwaliteitsstandaarden die de overheid aan kinderhuizen heeft gesteld?*

1.4 Relevantie

Door middel van dit onderzoek leggen we de wetgeving en de praktijk naast elkaar. Dit is van belang, omdat de praktijk de wetgeving op moet volgen en de wetgeving structuur geeft aan de praktijk. Het inzicht in de kwaliteiten van Sukh-Dhaam zorgt voor overzicht, waardoor de kwaliteitsverbetering mogelijk gemaakt wordt. Uiteindelijk kan er voldaan worden aan de letter van de wet. Het waarborgen van kwaliteit is weer van belang om subsidie te ontvangen en daarmee het leveren van kwalitatief goede zorg aan kinderen mogelijk te maken.

1.5 De doelstellingen

De doelstellingen van het onderzoek zijn te verdelen in macro-, meso- en microniveau.

Macroniveau

Op dit niveau willen we informatie verwerven over de kwaliteitsvoorwaarden van de overheid betreffende de residentiële kinderhuizen in Suriname. Aan deze voorwaarden moet voldaan worden om subsidie te krijgen. Daarnaast besteden we aandacht aan de rol van de overheid bij het ondersteunen van de bestaande kinderhuizen om de kwaliteit te waarborgen.

Mesoniveau

Het doel op mesoniveau is om informatie te geven over de kwaliteitsvoorwaarden en handreikingen te doen voor aanpassingen aan het directeursechtpaar en de EBGs. Daarbij willen we een handleiding schrijven en voorbeelden geven om de gevonden kwaliteiten en werkwijzen op papier te zetten zodat het aangetoond kan worden aan de controledienst.

Microniveau

Het doel op microniveau is dat Sukh-Dhaam het welzijn van elk kind en medewerker in stand houdt of mogelijk verbeterd. Aangezien er door de subsidie geld beschikbaar is om elk kind een veilig, verzorgd en stabiel bestaan op te laten bouwen in Sukh-Dhaam en de kwaliteit in het kinderkuis te waarborgen.

2. Methode

2.1 Onderzoeksmethoden en verantwoording werkwijze

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek. We gebruiken een ideeën-genererende benadering, waarbij het gaat om aan de hand van de onderzoeksgegevens ideeën te laten ontstaan om de kwaliteit van zorg zo mogelijk te verbeteren (Baarda, 2009). De verschillende mogelijkheden om subsidie te verkrijgen worden onderzocht, waarbij er nog geen leidend idee is dat getoetst dient te worden.

In dit onderzoek is er gekozen om door middel van interviews, observaties en literatuurstudie tot resultaten en conclusies te komen. De interviews en observaties vormen samen het field research en leveren dus de informatie vanuit de huidige praktijk van Sukh-Dhaam. De literatuurstudie levert informatie vanuit andere bronnen, dat gebruikt wordt als ondersteunende en vergelijkende informatie. Dit vergroot de kwaliteit en betrouwbaarheid van het onderzoek. Literatuur geeft een breder beeld van het belang van de kwaliteitsvoorwaarden en biedt de kans om feitelijke informatie of bevindingen vanuit een ander gezichtspunt te zien.

2.2 Respondenten

In het onderzoek hebben we ons specifiek gericht op kinderhuis Sukh-Dhaam en het personeel dat er werkt. De keuze voor dit kinderhuis is niet door ons persoonlijk gekozen, maar was de wens van onze opdrachtgever in Nederland. Daarnaast gaf dit kinderhuis ons de mogelijkheid van onderdak en hadden ze al eerdere ervaringen gehad met studenten die hun afstudeeronderzoek op Sukh-Dhaam deden. Bij ons onderzoek hebben we de medewerkers en het directeursechtpaar betrokken, om zoveel mogelijk informatie te verkrijgen over de werkwijze en kwaliteiten van Sukh-Dhaam. Voor de zakelijke informatie van de instelling en de informatie vanuit de overheid hebben we aangeklopt bij senior project medewerkers Marciano Dijksteel van de EBGs. Petra Pinas, algemeen maatschappelijk werker van de EBGs, kwam hier later nog bij.

Uiteindelijk hebben we negen personen geïnterviewd:

- vier kinderwerkers
- het directeursechtpaar,
- een kokkin (ondersteunend medewerker)
- senior projectmedewerker Marciano Dijksteel van de EBGs
- algemeen maatschappelijk werker Petra Pinas van de EBGs

Voor de observaties hebben we zeven verschillende personen geobserveerd:

- vier kinderwerkers
- het directeursechtpaar
- een vrijwillige kinderwerker die eens in de maand een weekend werkt

Naast deze personen wilden we in eerste instantie nog een kokkin en de tuinman interviewen. Beiden zijn niet doorgegaan. De tuinman was in de periode van het interviewen twee weken afwezig. Daarnaast bleek er een taalbarrière te zijn, aangezien hij veel moeite had met de Nederlandse taal. De tweede kokkin hebben we niet gesproken omdat ze ook slecht Nederlands spreekt en omdat we al voldoende informatie hadden na het gesprek met de eerste kokkin. Bij nader inzien zou ook de informatie van de tuinman voor ons onderzoek niet erg waardevol zijn geweest, omdat hij minimale begeleiding biedt aan de kinderen. Wij hadden verwacht dat hij meer tijd met de kinderen door zou brengen, omdat hij wel steeds aanwezig is op het terrein. Zijn taken en verantwoordelijkheden waren echter gericht op het onderhoud van het terrein en niet de begeleiding van de kinderen.

2.3 Overzicht meetinstrumenten

2.3.1 Interviews

De interviews zijn semigestructureerd, wat maakt dat er vaste onderwerpen zijn met bijbehorende thema's. Daarbij is er ruimte om zelf sturing te geven aan het gesprek. Bij uitwijking naar een ander onderwerp keken we of dit nog relevant was voor ons onderzoek, zo ja dan vroegen we er op door en anders grepen we terug op de vragen die we op papier hadden staan. Zo hebben we afwijking van relevante informatie verminderd, maar konden we nog wel doorvragen op wat er gezegd werd (Baarda, 2009).

Bij het houden van de interviews hebben we gebruik gemaakt van vier verschillende vragenlijsten. Bij iedere vragenlijst bestond het begin uit een aantal inleidende vragen over bijvoorbeeld werkzaamheden, opleiding, cursussen. De verdere invulling is tot stand gekomen aan de hand van de Wet Opvanginstellingen en onze aanwezigheid in het kinderhuis die de basis vormden voor ons onderzoek. Bij de vragenlijst voor de medewerkers van de EBS is er voornamelijk ingezoomd op de verhouding tussen de EBS en Sukh-Dhaam, de rol van de overheid en de wetgeving met zijn gevolgen voor de toekomst. Deze informatie was vooral van belang als voorinformatie voor het praktijkonderzoek, zodat we wisten welke voorwaarden er zijn en welke factoren op de achtergrond nog meer spelen, betreft de Wet Opvanginstellingen en de verwachtingen van de EBS richting Sukh-Dhaam. De vragenlijst voor het directeursechtpaar is veel breder opgezet omdat zij zowel op organisatorisch niveau werken als ook op de werkvloer van het kinderhuis. Aan hen hebben we gevraagd hoe zij tot nu toe met de overheid en wetgeving in aanraking komen, maar ook de gang van zaken in het kinderhuis en in hoeverre er wordt voldaan aan de eisen vanuit de wet. De derde vragenlijst hebben we opgesteld voor de kinderwerkers. We hebben gekozen voor de thema's uit de wet die betrekking hebben op de begeleiding van de kinderen en de mogelijkheden die Sukh-Dhaam biedt. Als laatste is de vragenlijst voor de kokkin vooral gebaseerd op haar taken en de bereiding van het eten wat van belang is betreft hygiëne en de mate van kwaliteit betreft de voeding, waaraan de overheid ook eisen stelt. De complete vragenlijsten zijn te vinden in bijlage A.

2.3.2 Observaties

Voor de observaties zijn drie methoden gebruikt: de intensieve participatie, participerende observatie met insider-view en de extensieve participatie (Baarda, 2009). De momenten waarop medewerkers geobserveerd zijn betreffen spel/sportsituaties, corveetaken van de kinderen, eetsituaties, verzorgingssituaties, educatie en vrije tijd. Dit zijn activiteiten en situaties waaraan de overheid kwaliteitsstandaarden heeft geteld. Elk van de hierboven genoemde momenten is zes keer geobserveerd. Daarnaast zijn de momenten waarin kinderen contact hebben met de thuisomgeving geobserveerd. Het observeren vond plaats in de werksituaties waarin we over het algemeen zelf ook deelnamen. Hierdoor konden we het handelen van dichtbij meemaken.

Daarnaast hebben we geobserveerd in hoeverre de algemene instellingsstandaarden die de overheid in de Wet Opvanginstellingen beschrijft, daadwerkelijk in de praktijk worden toegepast. Het gaat in de wettekst om het behoud van cultuur, veiligheidsaspecten, aangeboden verzorgings- en hygiëneprogramma's, ruimtelijke voorzieningen, contact met ouders, ligging van de instelling, het programma voor stimulatie, educatie en educatief materiaal, de vrijheid van cliënten en hun privacy. Zo nodig hebben we na de observaties in een kort gesprekje met een medewerker of de directeur om verheldering gevraagd. We hebben voor deze manier van observeren gekozen, omdat het teveel was om dit in de interviews te bespreken en het niet passend was om het zes keer, zoals bij de andere observaties, te observeren. De situatie observaties zijn beschrijvend van aard, de algemene observaties zijn puntsgewijs verwerkt in een observatieschema. Voor de volledige uitwerking, verwijzen we naar de bijlage C (algemene observaties) en D (observaties medewerkers).

2.3.3 Literatuurstudie

We hebben gezocht naar gepaste literatuur in (studie)boeken, tijdschriften, rapporten, onderzoeken en internetbronnen. Gepaste literatuur is voor ons literatuur dat passend is bij de onderzoeksvragen en omstandigheden waarin het onderzoek plaatsvindt. De literatuur moet aansluiten bij de Surinaamse cultuur.

2.4 Procedure

Hieronder wordt in stappen uitgelegd hoe wij dit onderzoek hebben uitgevoerd.

- Als eerste is er een gesprek geweest met onze opdrachtgever om de verwachtingen en doelstellingen te bespreken.
- Nadat we de opdracht gekregen hadden, moest het plan van aanpak opgesteld worden. Hierbij hebben we hulp gekregen van onze onderzoeksdocent die feedback heeft gegeven.
- Aangezien wij naar het buitenland wilden, moesten wij eerst een ballotagegesprek voeren met onze afstudeerbegeleider en goedkeuring vanuit de internationaliseringscommissie krijgen. Na deze goedkeuring vanuit school konden we ons verblijf regelen en afstemmen met Sukh-Dhaam.
- In de eerste week in Suriname hebben we met het directeursechtpaar om tafel gezeten om de neuzen dezelfde kant op te krijgen. Tijdens dit gesprek hebben we afspraken gemaakt over onze tijd op Sukh-Dhaam en spraken we de wederzijdse verwachtingen uit.
- Samen met de directeur hebben we vervolgens een kennismakingsbezoek gebracht aan de EBGs, omdat zij betrokken zijn op ons onderzoek en ons ook van informatie kunnen voorzien. Tijdens dit bezoek hebben we gelijk een interview met hen gepland.
- Als voorbereiding op dit interview hebben wij de wetgeving gelezen en verdere informatie ingewonnen over de Surinaamse overheid.
- We hebben een senior project medewerker en een algemeen maatschappelijk werker van de EBGs, in aanwezigheid van het directeursechtpaar, geïnterviewd. Dit interview vond plaats op Sukh-Dhaam en hebben we opgenomen.
- Daarna hebben we het interview uitgewerkt, door alles woord voor woord uit te schrijven. Vervolgens hebben we de overbodige informatie geschrapt en de nuttige informatie in fragmenten verdeeld. Deze fragmenten hebben we in een tabel geplaatst met een label, fragmentnummer en een kleur van de deelvraag waar de informatie thuis hoort.
- Ondertussen hebben wij onze taken in het kinderreus opgepakt. Iedere middag waren we te vinden in het kinderreus om de kinderen en kinderwerkers te leren kennen en een indruk te krijgen van de Surinaamse cultuur.
- Vanaf de derde week was de dagstructuur van Sukh-Dhaam voor ons helder en hebben we de eerste observaties ingepland en uitgevoerd. De observaties voerden we uit in situaties waar wij ook deel van uitmaakte. Soms maakten we aantekeningen tijdens het observeren. Bij terugkomst hebben wij deze situaties uitgebreid beschreven. De kinderwerkers hebben wij niet op de hoogte gesteld van de momenten waarop wij gingen observeren, om zo de normale gang van zaken niet te verstoren. Ze waren wel van de observaties op de hoogte, maar wisten niet wanneer we deze zouden uitvoeren.
- We hebben na feedback vanuit school onze deelvragen aangepast. Er is een nieuwe deelvraag toegevoegd, die meer gericht is op de begeleiding. Dit sluit aan bij onze studie Sociaal pedagogisch hulpverlening.
- Voor het uiteindelijke onderzoeksverslag hebben we een opzet gemaakt, zodat we helder kregen welke hoofdstukken er in het verslag moeten.
- Nadat we de informatie over de wetgeving en overheid zo goed als compleet hadden, hebben we de andere interviews ingepland.
- Het eerste interview was met het directeursechtpaar bij hun thuis en we hebben deze zoals eerder aangegeven uitgewerkt.
- Met de informatie uit de interviews van de EBGs en het directeursechtpaar en alle literatuur hebben we een start gemaakt met de beantwoording van deelvraag één en twee.

- Vervolgens hebben we de interviews met de kinderwerkers ingepland, afgenomen en uitgewerkt. Deze interviews hebben plaatsgevonden tijdens of na werktijd op Sukh-Dhaam.
- Na de eerste interviews gelabeld te hebben, hebben we een kernlabelschema opgesteld. Hiervoor hebben we 6 kernlabels gekozen voornamelijk op basis van de deelvragen. In de interviews kwamen namelijk ook de verschillende deelvragen aan bod en kregen we daardoor groepen soortgelijke informatie. De eerste drie deelvragen hebben elk één kernlabel. Respectievelijk: de rol van de overheid, de Wet Opvanginstellingen en Richtlijnen. De vierde deelvraag is opgesplitst in twee kernlabels, namelijk de Kinderwerker en het handelen van de kinderwerkers. Als laatste hebben we nog een kernlabel gekozen voor de informatie in de contextbeschrijving, het label '(Partner)organisaties. Zo konden alle labels geplaatst worden onder een kernlabel. Hiermee hebben we ordening gebracht in de informatie uit de interviews. Voor een uitgebreide uitleg en verantwoording van de kernlabels, zie bijlage B.
- In deze periode hebben we aan de hand van de thema's uit de Wet Opvanginstellingen, algemene observaties gedaan in de instelling en op het terrein. Vervolgens hebben we deze observaties ingevuld in ons observatieschema.
- Ook de huidige richtlijnen die (op papier) aanwezig zijn, bespraken we met de directeur.
- Na de observaties en interviews hebben we de resultaten verwerkt en beschreven in de deelvragen. Deze conceptversie is aangevuld met de literatuur die wij gevonden hadden.
- De deelvragen één en twee zijn halverwege ons verblijf opgestuurd naar onze afstudeerbegeleider voor feedback. Deelvraag drie en vier volgden aan het eind van ons verblijf in Suriname.
- We begonnen met het opstellen van producten toen de conceptversie van de beantwoording van de deelvragen klaar was. Eén van de producten waren de protocollen, waarvoor we de huidige situatie beschrijven en vergelijken met de literatuur. Zo maakten wij een keuze in hoe wij de protocollen gingen vormgeven. Hierbij hebben we geprobeerd aan te sluiten bij de mogelijkheden van Sukh-Dhaam en de Surinaamse cultuur, maar ook kwalitatief de juiste informatie te kiezen.
- Ons andere product naast de protocollen, is een training over trauma. Hiervoor bespraken we met de directeur een onderwerp en maakten we afspraken over een datum en tijd. Wij zochten informatie en stelden een training op. Deze training hebben we net voor de paasvakantie gegeven, gekoppeld aan onze presentatie over het onderzoek.
- Na de presentatie van de producten en het onderzoek zijn we de deelvragen verder gaan vormgeven met betrekking tot netheid, zinsopbouw en verwerking. Hier zijn we verder mee gegaan terug in Nederland zodat alles op een correcte manier stond weergegeven in ons onderzoeksverslag.

Tot slot hebben we de conclusie, aanbevelingen en discussie geschreven en hebben we gewerkt aan de vormgeving van het document en het controleren van de spelling.

3. Contextbeschrijving

3.1 Inleiding

Om het onderzoeksverslag goed te kunnen begrijpen en in de juiste context te kunnen plaatsen is er enige achtergrondkennis nodig, die we in dit hoofdstuk zullen beschrijven. We beginnen met informatie over het land Suriname (3.2). Deze informatie geeft inzicht in het land en cultuur van Suriname waarin het onderzoek gedaan is. De cultuur van het land heeft ook invloed op wat een land verstaat onder kwaliteit en op een de manier van werken van de overheid. Ook de aandacht voor het District Commewijne (3.3) is van belang aan gezien het een hele andere omgeving is om in op te groeien dan in de grote stad Paramaribo. Vervolgens zullen we meer beschrijven over het kinderreus zelf (3.4) en de sociale kaart (3.5) en de geschiedenis over kinderopvang in Suriname (3.6). Dit is belangrijk om te weten om ook hierin de eventuele groei te zien die Suriname de afgelopen jaren heeft doorgemaakt in het verbeteren van de zorg aan de zwakkere in de samenleving waaronder de kinderen van Sukh-Dhaam vallen. Tot slot beschrijven we de organisaties, die gelinkt zijn aan het kinderreus en ook een rol spelen in dit onderzoek. Namelijk de Evangelische Broeder Gemeente (3.7) en het Zeister Zendinggenootschap (3.8). In de verdere onderzoeksresultaten zullen zij nog vaker aangehaald worden waarbij inzicht in deze organisaties van belang is.

3.2 Suriname

Suriname is een land in het noorden van Zuid-Amerika met een oppervlakte dat vijf keer zo groot is als Nederland. Het grootste deel van Suriname bestaat uit oerwoud, naar schatting vormt dat 80 procent van het land (landenspecials, 2014). Hier wonen nog een aantal indianenstammen en boscreolen, maar de meeste mensen wonen in of rondom Paramaribo wat de hoofdstad is en in het noorden van Suriname ligt.

Sinds 1975 is Suriname onafhankelijk. Hiervoor is het bijna vier eeuwen een kolonie van Nederland geweest (Bodegraven, 2003). Een overblijfsel van deze tijd is de Nederlandse taal die als officiële taal geldt. Daarnaast is er een Surinaamse taal, het Sranan tongo, en heeft iedere bevolkingsgroep zijn eigen taal. Hoewel de Surinaamse cultuur veel Nederlandse invloeden heeft, heeft het ook veel andere culturen. De oorzaak ligt in de vele verschillende bevolkingsgroepen die in dit land wonen: Creolen, Javanen, Hindoestanen, Indianen en Chinezen leven allemaal in ditzelfde land. Daardoor ontstaat er een grote verscheidenheid aan religies, tradities, normen, enz. De multiculturele samenleving in Suriname is iets waar men in andere landen nog veel van kan leren. Want juist de mix van al deze culturen bij elkaar, vormt de identiteit van Suriname (landenspecials, 2014).

Het is dus lastig te spreken over dé cultuur van Suriname, maar in het algemeen staat Suriname bekend om zijn gastvrije cultuur. Het is dan ook niet vreemd om familie en anderen mee te nemen naar een feest waar jouw familie voor is uitgenodigd. Door de Nederlandse invloeden is er ook een meer individualistische beweging op gang gekomen wat vooral te merken is in de huidige generatie kinderen. Zij zijn mondiger en kiezen meer voor een eigen toekomst dan de zorg voor familie en tradities.

3.3 Commewijne

Aan de Commewijnrivier ligt het district Commewijne. Dit district heeft een oppervlakte van 2.353 km². Er wonen voornamelijk Javanen en Hindoestanen, maar ook andere bevolkingsgroepen zijn er vertegenwoordigd (ABS, 2014). Commewijne is het district waar veel rust en natuur te vinden is. Het kinderreus is gelegen in Alkmaar. Alkmaar is één van de zes kernen uit dit district. Vroeger was hier ook een plantage dat Alkmaar werd genoemd (Fey, 2003, p. 151). De naam Alkmaar betekent in het Sranan 'goede vrouw' wat een verbastering is van de vroegere plantage die daar heeft gestaan: Godefroy.

3.4 Sukh-Dhaam

Het kinderruis waar wij dit onderzoek hebben uitgevoerd, heet Sukh-Dhaam en valt onder de Evangelische Broeder Gemeente Suriname (EBGS). Het is in 1916 opgericht en betekent 'huis van geluk'. De oprichting was op initiatief van het echtpaar Peter Martin en Annie Leg  ne. Zij kwamen vanuit Denemarken om zendingswerk te doen in Suriname tussen de Hindoestaanse immigranten. Deze immigranten werden als contractarbeiders naar Suriname gehaald, omdat er sinds de afschaffing van de slavernij geen of nauwelijks meer werkkrachten waren op de plantages. Het was een moeilijke tijd en vooral de kinderen van deze arbeiders leefden vaak in schrijnende omstandigheden. Het Deense echtpaar wilde iets voor deze kinderen doen en is daarom met de opvang van kinderen begonnen (Martinsen, 2003). Tot 1996 is de opvang in Deense handen geweest. Daarna is het overgedragen aan de Surinaamse EBG en tot op heden heeft het directeurschap Salamat de leiding over het kinderruis. Beiden hebben zij als kind in het kinderruis gewoond en later ook gewerkt. Zij vormen nu samen met vier kinderwerkers en drie ondersteunende personeelsleden, voor de tuin, koken, schoonmaak en ander voorkomende werkzaamheden, een team. Financieel worden zij ondersteund door het Zeister Zendinggenootschap (zie 'ZZg') en door mensen uit de eigen omgeving.

Het kinderruis is een Christelijke instelling. Hoewel zij geen eigen missie en visie op papier hebben staan, delen zij de visie van de EBGS. De EBGS ziet het als hun taak om het evangelie door te geven aan de kinderen. 'Jezus heeft ons mensen de opdracht gegeven om zijn liefde door te geven en stelt ons hiertoe in staat.' (EBGS, 2014). Zij stellen zich open voor de ontmoeting met mensen die een andere levensstijl en ander geloof hebben. Net als Jezus, wil de EBGS ook aandacht geven aan de minder bedeelden. Het uitdragen van het Christelijk geloof door woord en daad, wordt gezien als een groot goed (EBGS, 2014).

In het kinderruis worden kinderen opgevangen in de leeftijd van vier tot zestien jaar oud. Er zijn een aantal uitzonderingen van kinderen die ouder zijn, omdat ze de MULO/LBGO (voortgezet onderwijs) nog niet hebben afgerond. Er zijn ook kinderen die vroegtijdig van Sukh-Dhaam weggaan, maar dat is dan vanwege persoonlijke redenen van ouders (Salamat, 2014). De kinderen verblijven op Sukh-Dhaam vanwege verschillende redenen: armoede, scheiding van ouders, seksueel misbruik, gebruik van drugs en alcohol van ouders, moeilijk opvoedbaar, slechte schoolprestaties en voor een kortere afstand tot school (Salamat, 2014/Terborg, 2013). In hoofdstuk drie gaan we dieper in op de werkwijze en het zorgaanbod van Sukh-Dhaam.

3.5 Sociale kaart

In Suriname zijn er verschillende residentiële kinderopvanginstellingen. Deze zijn te verdelen in drie categorieën, namelijk kinderruizen, tehuizen voor kinderen met een beperking en internaten voor de opvang van schoolgaande kinderen. Deze drie soorten opvanginstellingen hebben in totaal 52 instellingen die samen een opvangcapaciteit hebben voor ongeveer 2600 kinderen (Terborg, 2013). Van deze 52 instellingen zijn er 31 kinderruizen, zeven tehuizen voor kinderen met een beperking en veertien internaten. In Paramaribo bevinden zich 35 residentiële kinderopvanginstellingen (Terborg, 2013). In Commewijne zijn er drie instellingen, die allemaal onder de EBGS vallen, twee kinderruizen en een schoolinternaat.

3.6 Geschiedenis kinderruizen

De residentiële kinderruis heeft in Suriname al een lange geschiedenis. De christelijke organisaties zijn begin 1900 begonnen met het opzetten van kinderruizen en internaten. Deze waren vooral bedoeld om kinderen uit verafgelegen gebieden de gelegenheid te geven onderwijs te volgen (Nikos, 2000). In een land met een onstabiele economie, armoede en afgelegen gebieden, is residentiële zorg soms de enige manier voor kinderen om (beroeps)onderwijs te krijgen (Blokland, 2011). Hoewel de residentiële opvang eerst als onbekend en bedreigend werd beschouwd door de inwoners van Suriname, werd in 1918, toen de Spaanse griep uitbrak, het kinderruis een toevluchtsoord voor vele (wees)kinderen (Martinsen, 2003). Vanaf 1960 werd de residentiële zorg als laatste optie

beschouwd. Vanaf toen kwamen er anderen soorten zorg op en deze kregen de voorkeur boven de residentiële zorg. De reden hiervoor was dat de residentiele zorg niet zou voldoen aan de behoeften van de kinderen en de kinderen zouden worden onderdrukt en mishandeld (Blokland, 2011). Tegenwoordig wordt er naar de residentiële zorg gekeken als een eventuele optie, nadat ouders geprobeerd hebben de zorg voor hun kinderen te behouden, eventueel met hulp van familie of derden. Residentiële zorg kan ook zeer nuttig zijn en in sommige gevallen is het de enige mogelijkheid om kinderen de kans te geven om te ontwikkelen en de zorg te geven die ze verdienen (Nikos, 2000). Sinds 1996 is het idee ontstaan om de zorg wettelijk te reguleren en daar wordt nu nog steeds aan gewerkt (zie 'Wet Opvanginstellingen').

3.7 De Evangelische Broedergemeente Suriname

De oorsprong van de EBGs, broedergemeente, ligt in Europa. Graaf Zinzendorf (1700-1760) was een staatsman en maakte daarom vele reizen. Tijdens deze reizen deelde hij zijn geloof in Jezus Christus met anderen. Het kwam zover dat hij in 1722 zijn eigen gemeente in Herrnhut (vertaald: onder de hoede van de Heer) stichtte (Breeveld, 2009). Op 20 augustus 1735 begon het werk van deze broedergemeente in Suriname. Naast het stimuleren van mensen tot het dienen van de Heer met 'hart, mond en handen', werd veel geïnvesteerd in het oprichten van scholen en andere opleidingsinstituten. Ook werd de medische zending een belangrijk onderdeel in het werk. De EBGs is nu werkgever van de medewerkers en het directeurschap van Sukh-Dhaam (EBG, 1.2, 20-02-2014) en is het eigenlijke bestuur van het kinderkuis. Zij bieden ondersteuning aan het kinderkuis en onderhouden het contact met de medewerkers. Ook houden ze zich bezig met de inhoud van de opvang van de kinderen en het onderhoud van de gebouwen (EBG, 1. 17, 20-02-2014). Een laatste belangrijke taak ligt in het onderhouden van het contact met het ministerie van sociale zaken. De EBGs beslist over het personeelsbeleid en de personeelszorg (EBG, 1.3, 20-02-2014) en doen daarom ook de sollicitaties voor het personeel. De enige uitzondering hierop is als het gaat om een tijdelijke kracht, Sukh-Dhaam voert dan zelf de sollicitatieprocedure uit (EBG, 1.25, 20-02-2014). Als bestuur bepaalt de EBGs ook de eisen voor de medewerkers, alleen zijn deze op dit moment nog niet geheel geformuleerd. Op het moment van onderzoek, is de EBGs bezig met het groeien naar meer zelfstandigheid (EBG, 1.1, 20-02-2014). Ze formuleren een eigen beleid waarbij er ook ruimte is om als kinderkuis en internaten van elkaar te leren en van elkaar af te kunnen kijken (EBG, 1.2, 20-02-2014). Kwaliteitsstandaarden die de EBGs wil stellen worden opgeschreven en mede hierdoor willen ze meer structuur creëren binnen de organisatie. De reorganisatie die op dit moment plaats vindt, is erop gericht de relatie tussen werkgever en werknemer en/of de relatie met de instellingen te zuiveren, met als doel de communicatie op peil te houden (EBG, 1.15, 20-02-2014).

3.8 Het Zeister Zendingsgenootschap

Het Zeister Zendingsgenootschap (ZZg) ondersteund sinds 1793 zending en diaconaal werk wereldwijd. Het ZZg komt voort uit de Herrnhutter broedergemeente en assisteert bij projecten ten behoeve van kansarme, achtergestelde en rechteloze mensen (ZZg, 2014). Vroeger was het ZZg in Suriname aanwezig voor de zending en inmiddels zijn ze niet meer in het land zelf, maar bestaat de steun uit financiële middelen. Als projecten ergens geld voor nodig hebben dan geven ze het door aan de EBGs en die leggen hierover contact met het ZZg in Nederland. Voor een bepaalde tijd moeten de aanvragen van de projecten gedaan worden, zodat het ZZg hier in hun werving rekening mee kan houden en sponsors kan zoeken. De EBGs maakt het projectoverzicht wat dan opgestuurd wordt (EBG, 1.17, 20-02-2014).

4. Deelvraag 1:

Welke steun wordt door de overheid aan kinderhuizen aangeboden om kwaliteit te waarborgen?

4.1 Inleiding

In Suriname zijn er momenteel 48 kinderhuizen (Salamat, 2014). Zij zijn belast met de zorg voor kinderen uit het hele land, omdat ouders de zorg om verschillende redenen niet kunnen dragen. In de afgelopen jaren werden kinderhuizen gesponsord door buitenlandse organisaties en religieuze gemeenschappen. Nu buitenlandse geldschietters zich terugtrekken, ligt er een grotere taak bij de overheid om kinderhuizen te ondersteunen. In dit hoofdstuk wordt uitleg gegeven over hoe de overheid, met de plichten die ze hebben en de daaruit volgende ondersteuning die ze kunnen bieden, de kwaliteit in kinderhuizen waarborgen. Eerst beschrijven we de plichten van de overheid (4.2) om dan verder te kijken naar de wetgeving die uit deze plichten voortvloeit (4.3). Daarna staan we stil bij de subsidie die de overheid aanbiedt aan de opvanginstellingen (4.4). Naast deze financiële steun biedt de overheid steun op het gebied van trainingen aan het personeel van de opvanginstellingen (4.5), de mogelijkheid van educatie (4.6) en de toegang tot medische zorg (4.7). Als volgt besteden we aandacht aan de toekomst van de Wet Opvanginstellingen (4.8) en tot slot volgt onze conclusie om antwoord te geven op deze deelvraag (4.9).

4.2 Plichten overheid

De plicht voor de overheid, in het bijzonder voor het Ministerie van Sociale zaken en Volkshuisvesting, is het treffen van maatregelen en voorzieningen die nodig zijn om de bestaanszekerheid en de sociale bescherming van de bevolking effectief te waarborgen. Een voorwaarde hierbij is, dat bij het hanteren van deze maatregelen en voorzieningen, het mogelijk moet zijn om de werkzaamheden en voorzieningen, behorende tot de beleidsvoering, te verruimen of bij te stellen. Het uiteindelijke doel hiervan is het waarborgen en verbeteren van de kwaliteit van leven van de gehele bevolking, maar in het bijzonder van de sociaal zwakkeren en kwetsbare groepen in de samenleving. Dit doel wil het Ministerie van Sociale zaken bereiken door de sociaal-maatschappelijke basis en condities te verbeteren. Denk hierbij aan verbeteringen op het gebied van de sociaal-maatschappelijke condities: toegang tot gezondheidszorg, educatie en participatie in de maatschappij. Deze verbeteringen moeten een ontwikkelingsgericht en preventief karakter hebben (Begroting, 2013).

Naast deze overkoepelende taak moet het ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting ook zorgdragen aan het algemeen welzijn. Dit houdt in dat ze sociale- en maatschappelijke zorg bieden en zorgen voor het welzijn van alle jeugdigen in Suriname (Begroting, 2013). Voor het uitvoeren van deze taak hebben zij een missie geformuleerd voor de periode 2010 tot 2015: 'Het scheppen en herscheppen van condities om sociale zekerheden te garanderen en bestaansgaranties te bieden. Garanties die het voor de bevolking, met speciale aandacht voor sociaal zwakkeren en andere kwetsbare groepen, mogelijk maakt zich te ontwikkelen en haar attitude en denken te veranderen om zo te werken aan de verbetering van haar eigen leefomstandigheden en leefgemeenschap. Met als doel uit de vicieuze cirkel te komen van armoede en achterstelling' (Begroting, 2013).

Om deze missie te laten slagen, is er beleid nodig. Voor het beleid rondom kinderen en jeugdigen, wordt er gebruikt gemaakt van de kinderrechten. In het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 1989 staat in art. drie dat bij alle maatregelen betreffende de kinderen, de belangen van het kind de eerste overweging moeten zijn. Verderop in het verdrag, artikel twintig, staat: Een kind dat tijdelijk of blijvend het verblijf in het gezin waartoe het behoort moet missen, heeft recht op bijzondere bescherming van staatswege' (IVRK, 1989). De overheid heeft hierin een controlerende

taak, wat inhoudt dat ze moeten zorgen dat instellingen die zorg leveren aan kinderen voldoen aan de gestelde normen om zo de kwaliteit van zorg aan kinderen te waarborgen.

Genoemde artikelen vormen onder andere het uitgangspunt bij het uitvoeren van het beleid rondom kinderen en jeugdigen in Suriname. Zowel de overheid als de bevolking heeft gezegd dat het tijd is voor een sterk kinderrechtenbeleid, waarbij een geïntegreerde aanpak van alle bestaande regels nodig is. Er moet één beleid komen waarin het kind centraal staat. Om dit kinder- en jeugdbeleid te versterken is er een presidentiële werkgroep gevormd, “werkgroep Integrale Kinder- en Jeugdbeleid”. Deze groep heeft in kaart gebracht wat de specifieke aandachtsgebieden zijn van de ministeries die een deel van het kinder- en jeugdbeleid moeten uitvoeren. Zij hebben voornamelijk het accent gelegd op de diepgang, door middel van onderbouwing en uitvoering van het beleid (Begroting, 2013).

Dit integrale beleid heeft vorm gekregen in de formulering van nieuwe wet- en regelgeving. Hierin worden de meest noodzakelijke eisen voor het adequaat beheren van opvanginstellingen beschreven, waarmee de overheid zorgmogelijkheden en kwaliteitszorg binnen opvanginstellingen wil waarborgen. Primaire bescherming en het bevorderen van welzijn van de kinderen staat hierin voorop (Begroting, 2013). Met het formuleren van wetgeving voor opvanginstellingen in Suriname heeft de overheid zijn plicht tot het leveren van staatszorg op zich genomen (EBG, 1.13, 20-02-14).

4.3 De wet

In 1996 is het idee ontstaan om de kinderopvang in Suriname wettelijk te gaan reguleren. Dit gebeurde naar aanleiding van wantoestanden in opvanginstellingen voor kinderen (m.n. op het gebied van basisvoorzieningen en inadequate accommodaties) en vanwege het ontbreken van kennis bij de instellingsmedewerkers over de standaarden voor de kinderopvang. Sinds die tijd zijn er meerdere pogingen geweest om invulling te geven aan de wet voor kinderopvang. In 2009 is besloten om een overkoepeld raamwet voor alle opvanginstellingen te ontwerpen, waarin regels kwamen over het wel of niet mogen exploiteren van een instelling voor opvang van personen (Wet opvanginstellingen, 2013). De Wet Opvanginstellingen is mede vormgegeven door kinderrechten over bijvoorbeeld medezeggenschap, bescherming tegen discriminatie, ontwikkeling en privacy en de kennis mogen beschikken over wie de ouders en familie zijn. Deze wet is in 2013 aangenomen. Tot nu toe is er alleen een conceptversie van de wet en moet er nog verdere invulling gegeven worden aan deze wet. Het doel van deze wet is het creëren van een kader waarbinnen goede zorg geleverd kan worden aan cliënten. Het moet de noodzakelijke vereisten, betreffende het beheer van opvanginstellingen en het bieden van goede en voldoende zorg, waarborgen. De overheid krijgt door deze wet de taak om zich met het terugdringen van de sociale-maatschappelijke nood, die er in Suriname is, bezig te houden. Dit alles ter bescherming en bevordering van het welzijn van de cliënten (Terborg, 2013).

De wet van 2013 geeft de overheid de plicht om steun te verlenen aan en om te zien naar de kinderen in de samenleving en specifiek aan de kinderen die in een opvanginstelling verblijven. De kwaliteit van deze kinderopvanginstellingen wordt onder de loep genomen. Als de kinderopvanginstelling en de medewerkers voldoen aan de kwaliteitsstandaarden, dan betekent dit dat de gegeven zorg van goede kwaliteit is. Als er voldaan wordt aan de kwaliteitseisen, zullen de kinderopvanginstellingen subsidie krijgen van de overheid. De subsidie en de verbetering van de kwaliteit, zijn in het belang van de kinderen (EBG, 1.26, 20-02-14).

4.4 Subsidie

Voor instellingen kan subsidie als belangrijke inkomstenbron gezien worden. De laatste tijd is er namelijk veel steun weggefallen van internationale donateurs die particuliere sociale instellingen ondersteunden. Dit maakt dat het ministerie extra middelen, extra geld, beschikbaar heeft gesteld aan de reeds voor aan de reeds voor subsidie in aanmerking komende instellingen en de instellingen die nog niet eerder subsidie ontvingen. Het toekennen van de subsidie valt onder de materiele

dienstverlening vanuit het ministerie. De sociaal-maatschappelijke zorg die het ministerie biedt is echter zowel materieel als ook immaterieel van aard. Deze vormen van dienstverlening zijn er om groepen die zich in specifieke, sociaal-maatschappelijke omstandigheden bevinden, de ondersteuning te geven die ze nodig hebben. De immateriële dienstverlening bestaat uit begeleiding en ondersteuning van specifieke groepen door de overheid. Deze begeleiding en ondersteuning hebben betrekking op het assistentieprogramma, trainingen voor medewerkers en educatie en medische steun aan kinderen. De materiële dienstverlening bestaat uit het toekennen van financiële steun in de vorm van subsidie aan instellingen (Begroting, 2013).

Voor het financieren van instellingen is een nieuw tarievensysteem opgezet. Met dit nieuwe tarievensysteem hoopt men tijdig subsidie toe te kunnen kennen en beter te kunnen inspelen op de kosten voor het personeel. De hoeveelheid subsidie die aan de overheidsinstellingen wordt toegekend, wordt berekend op basis van de exploitatietekorten. Daarentegen wordt de berekening van subsidie voor particuliere sociale instellingen zoals Sukh-Dhaam gemaakt op basis van verblijfdagen, gekoppeld aan bepaalde voorwaarden. Het ministerie streefde ernaar om de tarieven per verblijfdag per kind te verhogen, mits er aan de eisen van de subsidievoorwaarden voldaan wordt (Begroting, 2013). Sinds de invoering van de wet is het subsidiebedrag dat Sukh-Dhaam krijgt voor medewerkers van 0 SRD naar 37 SRD (€ 8,35) per dag gegaan. Het bedrag voor de kinderen is ook verhoogd. Deze subsidie is van 4,50 SRD (€1,00) naar 27 SRD (€6,00) per verblijfdag gegaan. Deze subsidie wordt gestort op de rekening van het kinderkuis en vallen onder de kind gerelateerde kosten.

De exploitatiekosten die bestaan uit bestuurskosten en personeelskosten worden gestort op de rekening van het Centraal Bureau van de EBGs, omdat Sukh-Dhaam eigendom is van hun. Daarnaast wordt het geld aan de EBGs overgemaakt, omdat zij de salarissen uitbetalen aan de medewerkers van de opvanginstellingen die aangesloten zijn bij de EBGs. Als exploitatiekosten krijgt Sukh-Dhaam een tegemoetkoming van 6200 SRD per kwartaal (Salamat, 2014). De overheid stelt deze kwartaalbedragen zelf vast door middel van een eigen formule. Over deze formule is bij zowel Sukh-Dhaam als de EBGs niets bekend. Ook is onbekend of ieder kinderkuis hetzelfde bedrag krijgt of dat het afhankelijk is van de grootte van het kinderkuis en/of het aantal kinderen.

De structuur die nu aangebracht wordt door de wet en kwaliteitsstandaarden voor opvanginstellingen, is een goede ontwikkeling volgens het bestuur van de EBGs (EBG, 1.13, 20-02-14). Opvanginstellingen krijgen nu de financiële steun die ze hard nodig hebben, vanwege het terugtrekken van de financiële steun uit het buitenland. Daarnaast wordt de kwaliteit van zorg aan kinderen getoetst en er worden eisen gesteld aan de omgeving waar de kinderen wonen door de Wet Opvanginstellingen. (Hier over meer in hoofdstuk 5).

De overheid stelt de eis dat er een duidelijk verschil moet zijn tussen de exploitatiekosten en het kind gerelateerde geld. Het laatste moet daadwerkelijk ten goede komen aan de kinderen, bijvoorbeeld voor voeding, bewaking, extra's of recreatie (EBG, 1.11, 20-02-14). Daarentegen vallen de salarissen van personeel, bestuur en vergaderkosten onder de exploitatiekosten (EBG, 1.11, 20-02-14). Mocht er ondanks de subsidies een tekort zijn op financieel gebied bij een particuliere sociale instellingen voor kinderen, dan kan er bij de overheid een verzoek ingediend worden om extra steun te ontvangen in de vorm van voedsel. Deze kosten worden door de overheid dan op zich genomen (Begroting, 2013)

4.5 Assistentie programma en trainingen

Naast de financiële of materiële steun, is er nog de immateriële steun vanuit de overheid. Deze bestaat onder andere uit ondersteuning door middel van het assistentieprogramma. Het assistentieprogramma is een manier om vanuit de overheid ondersteuning te bieden bij de implementatie en de handhaving van de Wet Opvanginstellingen. Het hoofddoel van dit programma

is het ondersteunen en begeleiden van instellingen bij het voldoen aan de vastgestelde standaarden voor een specifieke doelgroep zoals kinderen. Instellingen ontvangen steun door een aanbod van trainingen voor het personeel van de instelling (upgrading). Daarnaast wordt er steun geboden bij het optimaal maken van de faciliteiten in de instelling. Verder is er het voortzetten van de campagne om de gemeenschap bewust te maken van de standaarden waaraan de instellingen moeten voldoen (Begroting, 2013). Op het moment dat er of door de controledienst van de overheid, die toezicht houdt op het naleven van de wet (zie hoofdstuk 5), of door een instelling zelf wordt geconstateerd dat er in onvoldoende mate aan de kwaliteitsstandaarden wordt voldaan, kan er een verzoek ingediend worden door de instelling om deel uit te maken van dit assistentieprogramma.

Aan de Wet Opvanginstellingen die in 2013 is aangenomen, is in de media veel aandacht besteed zo blijkt uit de verschillende krantenartikelen. In deze artikelen wordt niet gesproken over de mogelijkheid om deel te nemen aan het assistentieprogramma. Dit staat alleen in de wet zelf beschreven en is verder geen richtbaarheid aan gegeven. Het is de eigen verantwoordelijkheid van de instellingen geweest om de wet te lezen en zo op de hoogte te zijn van het assistentieprogramma. Na het indienen van een verzoek, vindt er een overleg plaats tussen de instelling en het ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting. Zo wordt er een specifiek en instellingsgericht assistentieprogramma opgezet. De controledienst moet supervisie houden over de te verlenen assistentie aan de instelling (art 18). Echter blijkt vanuit de oppositie partij Democratie en Ontwikkeling in Eenheid (DOE) dat dit assistentieprogramma al sinds 2009 in de staatsbegroting is opgenomen, maar dat van deze gelden nog geen gebruik is gemaakt (Doe, 2013). Mogelijke redenen hiervoor zijn dat er te weinig bekendheid aangegeven is, dat het programma overschaduw werd door de beloofde subsidie en wat daarvoor gedaan moest worden of dat de instellingen al in voldoende mate aan de eisen voldeden. In het laatste geval zou er geen sluiting dreigen en dus geen assistentieprogramma nodig zijn. Dit is echter onwaarschijnlijk, aangezien er sinds de invoering van de wet vier instellingen hun deuren hebben moeten sluiten. Zij voldeden niet aan de regels om een opvanginstelling te mogen exploiteren, bijvoorbeeld doordat er te weinig kinderen werden opgevangen of doordat de woonruimte niet toereikend was (Salamat 2014, Nospang 2013). Al met al krijgen wij de indruk dat het assistentieprogramma mooi op papier staat, maar niet bedoeld is voor uitvoering in de praktijk. De overheid lijkt niet te zitten wachten op de taak om tijd te steken in het opzetten van een assistentieprogramma en het geld kunnen ze wel ergens anders aan uitgeven. De overheid kan dus wel zeggen dat ze hulp aangeboden hebben om instellingen op een hoger niveau te krijgen, maar doordat ze het assistentieprogramma niet breed kenbaar hebben gemaakt heeft het werkveld niet echt de mogelijkheid gekregen hier aanspraak op te doen. Op deze manier blijft de begroting onaangeroerd.

Zoals we eerder beschreven is één van de mogelijkheden vanuit het assistentieprogramma een training aan het personeel. Uit een onderzoek naar alle opvanginstellingen in Suriname (2013) blijkt dat de meeste instellingen behoefte hebben aan regelmatig advies en begeleiding. Ten tijde van het onderzoek was deze ondersteuning voor de meeste instellingen niet beschikbaar. 37% van de dagopvangverblijven en 41% van de residentiële instellingen heeft nooit regelmatig advies of begeleiding ontvangen (Terborg, 2013). Door de nieuwe wet komt hier mogelijk verandering in, omdat er kwaliteitsstandaarden voor medewerkers opgesteld worden. Er gaat gelet worden op de competenties van deze medewerkers en er wordt gekeken of iemand de verkregen informatie uit de trainingen ook in zijn handelen kan door laten werken. Na een training vindt een toetsing plaats, waaruit blijkt of iemand de aangeboden trainingsstof beheerst (EBG, 1.22, 20-02-14). Voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van medewerkers is dit ook goed, want zo krijgen zij meer informatie en kennis over hun doelgroep (EBG, 1.22, 20-02-14). Daarnaast krijgen zij ook het advies en de begeleiding waaraan behoefte is. Doordat de kinderwerkers professioneler worden door het ontvangen van informatie en het opdoen van kennis, wordt de kwaliteit in kinderreizen gewaarborgd.

De trainingen die vanuit de overheid aangeboden worden zijn er dus enerzijds op gericht de dienstverlening binnen de instelling te verbeteren. Anderzijds zijn er ook trainingen die juist gericht zijn op voorlichtingsmethoden en trainingen die handvatten geven om de communicatie met de samenleving te verbeteren of mogelijk te maken (Begroting, 2013). Het goed afronden van deze trainingen vraagt inzet en een bepaald niveau van de medewerkers. Als uiteindelijk blijkt dat een medewerker niet de vereiste competenties heeft en hij ook niet te trainen is dan kan dit uiteindelijk ontslag als gevolg hebben (EBG, 1.24,20-02-14).

De overheid heeft kenbaar gemaakt dat het aan de kindhuizen zelf is om trainingen aan te vragen. (SAL, 2.37, 10-03-14). Of deze trainingen betaald moeten worden vanuit de exploitatiekosten of het kind gerelateerde geld is niet duidelijk. De EBGs en de directeur hebben beiden een ander verhaal hierover.

Instellingen mogen ervoor kiezen om trainingen niet bij de overheid, maar bij een stichting aan te vragen. Sukh-Dhaam heeft positieve ervaringen met Stichting TANA, een stichting die vroegtijdige schoolverlaters een kans biedt om opnieuw onderwijs te volgen, gehad. Vanwege de bekendheid met hun manier van les geven, willen ze daar weer trainingen volgen. De directeur van Sukh-Dhaam vindt een training eens in per jaar een goede regelmaat (SAL, 2.39, 10-03-14). Vroeger heeft de EBGs zelf trainingen opgesteld voor de medewerkers. Dit waren pittige trainingen doordat de medewerkers twee avonden in de week, voor een periode van drie jaar, in de stad werden verwacht. Hierbij ging het om een training betreffende internaten, met vakken als pedagogiek, psychologie en sport en spel. Door Sukh-Dhaam wordt er nu bij de EBGs op aangedrongen om opnieuw trainingen te gaan geven voor medewerkers (SAL, 2.33, 10-03-14).

4.6 Educatie

Een andere vorm van steun die de overheid biedt, is op het gebied van educatie. Dit is een belangrijke pijler voor de opvang van kinderen. Het gaat namelijk over de ontwikkeling van een kind en zijn toekomst. Een voorbeeld hiervan is de Conditional Cash Transfers, oftewel geconditioneerde financiële uitkeringen. De primaire doelgroep is kinderen en ze hebben als doel dat de ontwikkeling wordt bevorderd. Ze geven de garantie aan kinderen dat ze deel kunnen nemen aan onderwijs en gebruik kunnen maken van de gezondheidszorg. Om de uitvoering van het CCT programma te ondersteunen, zal er een wettelijk en regelgevend kader opgezet worden om tot een optimale, zichtbare uitvoering te komen in 2014 (Begroting, 2013). De overheid heeft besloten om de ouderlijke bijdrage op de basisscholen af te schaffen (Doe, 2013). Eerst moest er nog een bedrag van ongeveer SRD 83 per maand betaald worden. Nu betaalt de overheid de schoolgang voor de kinderen tot de leeftijd van zestien jaar (EBG, 1.27, 20-02-14). Boven de zestien jaar betaalt de overheid geen schoolgeld meer (Salamat, 2014). Naast de financiële steun die de overheid biedt in de vorm van schoolgeld, bieden zij ook zorg in de vorm van schoolkleding- en schoolmateriaalacties. Deze acties worden jaarlijks uitgevoerd ten behoeve van kinderen in het lager onderwijs uit sociaal zwakkere huishoudens (Begroting, 2013). Ook Sukh-Dhaam maakt gebruik van deze vorm van steun en kan op kosten van de overheid schoolspullen en schooluniformen aanschaffen.

4.7 Medische steun

De overheid geeft medische steun voor kinderen van nul tot zestien jaar oud in de vorm van onder andere de vrije geneeskundige voorziening. Dit wordt gerealiseerd door het verstrekken van de geneeskundige hulpkaart (Begroting, 2013). De kinderen zijn daarmee verzekerd vanuit de overheid en de zorg voor de kinderen is dan gratis (Snijders, 2013). Bij kinderen ouder dan zestien jaar moet deze kaart aangevraagd worden (EBG, 1.27, 20-02-14).

Met de hulpkaart is er toegang tot bijvoorbeeld: specialistische hulp, hartoperaties, laboratorium- en röntgenonderzoek en poliklinische kosten. Er zijn ook nog overige medische kosten zoals thuiszorg en ambulancekosten die door de geneeskundige kaart vrij toegankelijk zijn (Begroting,

2013). Kinderhuizen kunnen door deze steun gelijk hulp inschakelen indien nodig en hoeven zich geen zorgen te maken over de financiële situatie van de ouders.

4.8 Toekomst Wet Opvanginstellingen

Het sociale voorzieningenstelsel van nu, zoals kort is weergegeven, zal nog steeds in grote mate aangepast en verbeterd moeten worden. Het beleid hierover zal met de tijd mee moeten gaan en in ontwikkeling blijven (Begroting, 2013). Voor Suriname is het van belang dat de dienst-, hulp- en zorgverlening vanuit het ministerie steeds doelmatiger en doeltreffender gaat worden. Dit gaat over het welzijn van hun bevolking.

De toekomst en de uitvoering van de Wet Opvanginstellingen wordt door de directeur van Sukh-Dhaam en de EBGs als onzeker ervaren, zo blijkt uit hun reacties. Ook in krantenartikelen staan journalisten sceptisch tegenover de uitvoering van de wet en de toekomst van deze wet. De medewerkers van Sukh-Dhaam en journalisten vragen zich af wat er na de volgende verkiezingen in Suriname gaat gebeuren, als Bouterse niet meer aan de macht is. Hij geeft deze wet vorm op dit moment en leeft hem na, maar de vraag is of een nieuwe regering dat ook gaat doen. Vragen die normaal zijn in Suriname, want wijziging van regering betekent ook een nadrukkelijk merkbare wijziging in de handhaving. Een andere regering kan er bijvoorbeeld geen waarde aan hechten dat er zoveel subsidie verstrekt wordt aan instellingen en om die reden minder financiële steun bieden aan de opvanginstellingen. De Wet Opvanginstellingen is aangenomen en staat vast, een nieuwe overheid moet zich hieraan houden. Dit maakt dat de subsidie vaststaat, allen de hoogte hiervan is onzeker. Ook denkt men, waaronder de directeur van Sukh-Dhaam dat de hoeveelheid aan subsidie die nu vrijgemaakt en uitgekeerd is, een verkiezingsstunt kan zijn, omdat het voor Surinaamse begrippen om hoge bedragen gaat (EBG, 1.29, 20-02-14). Een verkiezingsstunt is niet geheel onlogisch omdat veel partijen acties ondernemen, door middel van goede daden, om stemmen te winnen. Daarnaast is Suriname een financieel onstabiel land. Het is een arm land met veel corruptie en een instabiele munt, de Surinaamse dollar.

Dat er niet met zekerheid te bouwen is op het overheidsorgaan blijkt ook uit het feit dat er op administratief gebied zaken traag verlopen. Zelfs projecten met een nationaal karakter, ten behoeve van alle Surinamers, ondervinden stagnatie. Dit heeft als reden dat bepaalde overheidsfunctionarissen het niet eens zijn met die projecten en daarom zelf bepalen om zaken aan te houden en daarmee de ontwikkeling te stremmen (Snijders, 2013). Dit was ook het geval met de Wet Opvanginstellingen, waardoor er vele jaren zijn verstreken voordat de conceptversie werd ingevoerd. En ook nu blijkt uit het nieuws dat door onenigheid in de ministerraad de verdere specifieke invulling van de wet vertraging op zal lopen.

Sukh-Dhaam zelf heeft ook te maken met de trage gang van zaken binnen het overheidsorgaan. De subsidies worden veel later uitgekeerd dan beloofd (EBG, 1.7, 20-02-14). Wij denken dat de wet nog geen zekerheid biedt op financieel gebied voor Sukh-Dhaam. We begrijpen de sceptische blik op de benoemde eisen in de wet, aangezien er nog mogelijke veranderingen kunnen optreden.

4.9 Conclusie

Het is de taak en plicht van de overheid om de kinderen in Suriname bescherming te bieden. De overheid heeft geen keus, dit is namelijk vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de nationale wet. Door steun te geven, waarborgt de overheid mede de kwaliteit van leven in een kinderkuis. Door de nieuwe wet voor opvanginstellingen ligt de basis nu vast van wat er verwacht wordt van kinderkuisen en wat de rol van de overheid hierin is. De verantwoordelijkheid van de overheid is het controleren van de kwaliteit van kinderkuisen en het leveren van financiële bijdragen aan de kinderkuisen door middel van subsidie. In de wet ligt de hoeveelheid van de subsidie niet vast en ook niet hoe de hoogte vastgesteld kan worden. Dit zorgt voor onzekerheid over de stabiliteit van de te ontvangen subsidie. De scheiding tussen het kind gerelateerde geld en de exploitatiekosten is wel wettelijk vastgesteld. De overheid ziet graag hoger opgeleid personeel in

kinderhuizen. Om dit te bewerkstelligen is er een assistentieprogramma ontwikkeld om kinderk huizen meer kwaliteit te laten leveren. Helaas wordt er tot op heden geen gebruik gemaakt van dit programma. Dit is opmerkelijk omdat het geld beschikbaar is en er vanuit het werkveld behoefte en noodzaak is aan trainingen. Wij denken dat de overheid niet zit te wachten op het uitvoeren en opstellen van het assistentie programma. Vanuit de instelling kan het zelf moeten aanmelden voor dit programma gezien worden als een te grote stap om te zetten. Voor ons blijft de vraag bestaan in hoeverre kan dit assistentie programma serieus genomen worden als oprechte steun aangezien de steun tot op de dag van vandaag alleen maar aangeboden wordt maar de daadwerkelijke steun niet verleent wordt.

Een concreet voorbeeld van steun van de overheid is de financiering van het schoolgeld, schoolkleding en het aanschaffen van schoolmateriaal. Naast deze financiële steun, wordt er ook medische steun geboden voor kinderen tot zestien jaar. Er is nog een lange weg te gaan om alles goed en vloeiend te laten verlopen wat betreft de steun aan kinderk huizen, maar de overheid ziet inmiddels zijn verantwoordelijkheid in wat betreft de kwaliteit van leven voor kinderen in kinderk huizen. Ze bieden op verschillende gebieden steun aan de kinderen en aan de kinderk huizen. Voor de instellingen zou het gevoel van zekerheid en vertrouwen over de steun die de overheid biedt groter zijn als er meer transparantie zou zijn over het handelen van de overheid. Hiervoor is nodig dat er meer duidelijkheid komt over de totstandkoming van de subsidie, de hoogte en de stabiliteit hiervan. Hier hangt het vanaf of ze de subsidie als vaste inkomsten kunnen gaan zien.

5. Deelvraag 2:

Wat zijn de kwaliteitsvoorwaarden van de Surinaamse overheid om subsidie te verschaffen aan kinderhuizen?

5.1 Inleiding

Nadat de steun vanuit de overheid in het vorige hoofdstuk aan de orde is geweest, komen in dit hoofdstuk de verschillende voorwaarden aan bod die de overheid stelt aan opvanginstellingen voordat zij subsidie krijgen. Als eerste komt de opzet van de Wet Opvanginstellingen, waar de voorwaarden in worden beschreven, aan bod (5.2). Daarna worden de registratievoorwaarden uit de wet besproken (5.3). Vervolgens besteden we aandacht aan de kwaliteitsstandaarden uit de wet (5.4) en overige voorwaarden vanuit de overheid die wel betrekking hebben op kinderopvang, maar niet genoemd worden in de Wet Opvanginstellingen (5.5). Als laatste volgt er informatie over de controledienst van de overheid om ook aandacht te geven aan de naleving en handhaving van de verschillende voorwaarden voor het behoud van subsidie (5.6). Als afsluiting wordt de opbrengst van deze deelvraag verwoordt in een conclusie (5.7).

5.2 Opzet Wet Opvanginstellingen

In de Wet Opvanginstellingen heeft de Surinaamse overheid een aantal kwaliteitsvoorwaarden opgesteld waaraan opvanginstellingen moeten voldoen. Onder een opvanginstelling wordt verstaan: een ruimtelijke voorziening waar al dan niet tegen een vergoeding aan meer dan vijf cliënten gedurende (een deel of delen van) de dag (duurzame) opvang, begeleiding of ontwikkelingskansen worden geboden (Wet Opvanginstellingen, 2013).

Residentiele kinderhuizen vallen hier ook onder en zijn in dit onderzoek het uitgangspunt.

Aan de kwaliteitsvoorwaarden zijn in de Wet Opvanginstellingen twee verschillende artikelen gewijd. Dit resulteert ook in twee verschillende soorten voorwaarden. De eerste, artikel drie, gaat over aanmelding en registratie. Indien een instelling als officiële opvanginstelling bekend wil staan en subsidie wil ontvangen, moet hij of zij geregistreerd staan in het Landelijk Register Opvanginstellingen. Voordat deze registratie wordt erkend, moeten er eerst een aantal gegevens en documenten ingeleverd worden. Dit is met name bedoeld voor nieuwe opvanginstellingen, maar de reeds bestaande instellingen dienen met de invoering van deze wet ook geregistreerd te worden en te voldoen aan deze voorwaarden. De tweede soort voorwaarden worden beschreven in artikel twee van de Wet Opvanginstellingen. Dit betreffen kwaliteitsvoorwaarden die vastgelegd worden door een staatsbesluit en behandelen inhoudelijke zaken die van belang zijn bij de opvang van groepen mensen.

5.3 Artikel 3: Registratie voorwaarden

In artikel drie van de Wet Opvanginstellingen worden de voorwaarden genoemd voor registratie. In de Memorie van toelichting, te vinden in de wet, is hier verdere invulling aan gegeven. Een aantal van de onderstaande voorwaarden zijn voor dit onderzoek met concrete voorbeelden uit de praktijk toegelicht. De volgende punten dienen bij aanmelding overhandigd te worden:

- a. **De persoonlijke gegevens van de aanmelder** en in het geval dat de aanmelder een rechtspersoonlijkheid bezittende instelling is, de statuten. Naast de (rechts-)persoonlijke gegevens en statuten, gaat het ook om informatie over het bestuur en de leiding van de instelling te ontvangen. Zij krijgen namelijk de zorg over anderen. Over welke informatie het gaat, is niet specifiek beschreven.
- b. **Een verklaring omtrent het gedrag**, als bedoeld in de Wet op de Justitiële Documentatiedienst en de verklaringen omtrent het gedrag (staatsbesluit 34, 1984). Deze verklaring wordt verwacht

van zowel de exploitant als de eventuele medewerkers. De verklaring wordt om twee redenen gevraagd. Aan de ene kant om een beeld te krijgen welke mensen de zorg voor de kinderen op zich nemen. Aan de andere kant wil de overheid op deze manier controle uitoefenen zodat er geen mensen met een strafblad of rechtelijke vervolging met de cliënten werken.

- c. **Het aantal cliënten en de leeftijdsopbouw van de cliënten.**
- d. **De toelatingseisen tot de opvanginstelling.** Hierin dient minimaal duidelijk vermeld te worden wat de doelgroep is en welke zorg er door de instelling wordt aangeboden. Eigen voorwaarden voor plaatsing, bijvoorbeeld met betrekking tot leeftijd of tijd van plaatsing, zijn mogelijk. Alleen deze voorwaarden mogen niet in strijd zijn met artikel twee van het kinderrecht: vrijwaring van discriminatie. Er mag geen toelating geweigerd worden op grond van het geloof, ras of geslacht van het kind en/of zijn ouders (IRVK, 1989).
- e. **De openingstijden van de opvanginstelling.** Er wordt globaal onderscheidt gemaakt in voltijd of deeltijd opvang. Verder kan er gevraagd worden naar het idee over vakanties/vrije dagen
- f. **De ligging van de opvanginstelling.** Dit betreft de locatie waar de instelling is gelegen. Het adres geeft al veel informatie voor een insider, maar een beschrijving is noodzakelijk. Daarbij kan er bijvoorbeeld gedacht worden aan het onderscheid tussen stad en dorp.
- g. **Het bouw- en het inrichtingsplan.** In de toelichting worden een aantal documenten beschreven die de overheid hierbij wil ontvangen: bouwtekeningen, plattegrond, funderingstekening en afvoer van riool en hemelwater. Voor bestaande instellingen is het een aandachtspunt om er op toe te zien dat alle wijzingen zijn aangegeven, zodat de tekeningen actueel zijn. Aan deze voorwaarde is pas voldaan, wanneer de documenten ook zijn goedgekeurd op kwaliteit.
- h. **Een op schrift gestelde visie en een pedagogisch of een agogisch beleidsplan.** Bij de visie hoort een duidelijke doelstelling en werkwijze. In het pedagogisch beleidsplan wordt beschreven hoe je opvoedkundig aan de slag kunt gaan met de doelgroep kinderen. Een agogisch beleidsplan is algemener, waarbij de begeleidingsvorm uitgelegd moet worden. Er wordt gevraagd naar een document waarin minimaal de ontwikkelingsfasen van de kinderen, omgangsregels met de kinderen, jaar-, maand-, week- en dagprogramma's worden beschreven en benodigde materiaal opgaven. Omgangsregels kunnen betrekking hebben op de relatie tussen kind en medewerker, lichamelijk contact, grenzen, straf en beloning of de verhouding tussen jongens en meisjes. Een belangrijk uitgangspunt voor de begeleiding kunnen de pedagogische basisdoelen voor kinderopvang zijn: het bieden van emotionele veiligheid, ontwikkelen van persoonlijke competentie, gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van sociale competentie en overdragen van waarden en normen (Meij, 2011). Door het beleidsplan moet er zicht komen op hoe de instelling werkt aan het bevorderen van het welzijn van de kinderen. In de wet worden de kinderrechten als leidraad gezien, bijvoorbeeld het recht op ontwikkeling: de instelling is erop gericht dat alle cliënten in de instelling zich veilig en beschermd voelen.
- i. **Een schema voor deskundigheidsbevordering van het personeel.** In dit schema kan een jaarlijks plan staan voor trainingen en cursussen. Hoe vaak, wat, wanneer? Eventueel een nulmeting van het personeel, zodat er gekeken kan worden of het aanbod aansluit bij het personeel. Dit schema is niet alleen bedoeld voor het verbeteren van de kennis van het personeel, maar ook het opfrissen en bijhouden hiervan.
- j. **Een model voor methodiek-, werk- en deskundigheidsontwikkeling.** Een model is een voorgeschreven vorm en vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid (dbnl, 2014), zodat er een vaste basis is voor het handelen. Tegelijk moet dit aangepast kunnen worden, aangezien de

instelling te maken heeft met wisselende veranderingen vanuit de politiek, omgeving en steun. Methodieontwikkeling kan bijvoorbeeld eens per maand als vast agendapunt op de agenda komen, waar de methodiek wordt besproken en geëvalueerd. Intervisie is ook een mogelijkheid om de deskundigheidontwikkeling te stimuleren. Tijdens intervisie zou met persoonlijke doelen gewerkt kunnen worden.

- k. **Een model voor de participatie van de thuisomgeving.** Er moet duidelijkheid zijn omtrent de relatie tussen instelling en thuis. Zijn er vaste afspraken over de participatie van de ouders? Het kind moet de gelegenheid krijgen om deel uit te blijven maken van de omgeving waaruit hij/zij afkomstig is. Ook dit is gebaseerd op één van de kinderrechten, namelijk artikel zeven en acht: het recht op een naam en kennis over en contact met de ouders en familie (IRVK, 1989).
- l. **Een model voor medezeggenschap van de kinderen.** Op welke gebieden is inspraak mogelijk en hoe wordt dit toegepast? Deze voorwaarde is voortgekomen uit het kinderrecht 'Het recht op medezeggenschap'. Medezeggenschap is: mee weten, mee denken, mee praten en mee beslissen. Cliënten worden aangemoedigd om verantwoordelijkheid te (leren) dragen en mee te beslissen over de inrichting van het eigen leven (Terborg, 2013).
- m. **Een model voor klachtbehandeling.** Een klachtenprocedure moet beschikbaar zijn in elke instelling voor eventuele klachten van cliënten, personeel, ouders of anderen uit de omgeving. Indien er klachten zijn, moet er duidelijkheid zijn over waar die gemeld kunnen worden en hoe het vervolgtraject eruit ziet.
- n. **Het aantal personeelsleden alsook de vereiste opleiding en ervaring.** De norm voor het aantal personeelsleden in verhouding met het aantal kinderen en de minimum opleiding wordt nog vastgesteld. Dat er aandacht aan wordt gegeven is ook in het interview met EBG duidelijk geworden (EBG, 1.8, 20-02-14).
- o. **Een rampenplan.** In dit plan verwacht de overheid onderwerpen als ontruimingsoefeningen, hoeveel en waar brandblusapparatuur aanwezig is, de vluchtroute, wat te doen bij brand/overstroming/ ernstige ongevallen.
- p. **Medische keuring van het personeel.** In het belang van het welzijn van de kinderen dienen alle personeelsleden jaarlijks een medische keuring te ondergaan. Voor personeelsleden die belast zijn met het bereiden en verstrekken van voeding dient het een foodhandlerskeuring te zijn.
- q. **Informatie van degene die met de leiding van de opvanginstelling belast of mede belast is.** Hier kan overige informatie over de leiding komen te staan, aanvullend op de informatie uit punt a. Het is echter mogelijk dat de aanmelder niet dezelfde persoon is als de leidinggevende.

5.4 Artikel 2: Kwaliteitsstandaarden

Na de registratievoorwaarden worden er in artikel twee van de wet ook voorwaarden beschreven die expliciet gericht zijn op de kwaliteit van de opvang voor groepen mensen. Dit zijn de kwaliteitsstandaarden. In de conceptversie van de wet worden nog geen concrete meetwaarden genoemd, maar alleen de onderwerpen waar de kwaliteitsstandaarden tenminste betrekking op hebben. De uitleg en meetbaarheid van deze onderwerpen kan dus afwijken van de uiteindelijke meetwaarden in de definitieve Wet Opvanginstellingen. Bij het gebruiken van onderstaande uitleg kan er een nulmeting gedaan worden die dan later getoetst kan worden als de definitieve meetwaarden geformuleerd zijn in de wet. Deze uitleg is met name gericht op residentiele kinderreizen, wat maakt dat er gesproken wordt over kinderen in plaats van cliënten. De kwaliteitsstandaarden uit de Wet Opvanginstellingen hebben tenminste betrekking op:

- a. **Het aantal personeelsleden, de bekwaamheid en de geschiktheid van de exploitant en het overige personeel.** Hoewel in de Wet Opvanginstellingen geen concrete opleidingseisen voor het personeel worden beschreven, staan deze in het onderzoeksrapport kinderopvanginstellingen, dat in opdracht van de 'De Nationale Assemblée', is geschreven wel. Een kinderwerker moet minimaal assistent crèche-/peuterschoolleidster zijn en minimaal de opleiding crèche-, peuterschoolleidster of een gelijkwaardige opleiding hebben afgerond. De directie moet een HBO-opleiding in de sociaal pedagogische richting hebben (Terborg, 2013). De EBGs heeft los hiervan eisen opgesteld aan de kinderwerkers. De EBGs stelt sinds mei 2014 voor de medewerkers van het kinderhuis de volgende vereisten: een actief belijdend christen die lid is van een der kerkelijke denominaties, kennis van de sociale kaart, een training of cursus voor jeugdleider hebben gevolgd, empathisch vermogen bezitten, een luisterend oor hebben voor de kinderen in het kinderhuis/internaat, een duidelijke visie hebben over de toekomst van de Surinaamse jeugd, sociale vaardigheden, pedagogische achtergrond, kennis van persoonlijke hygiëne en hygiëne binnen het kinderhuis en een EHBO certificaat (Pinas, 2014). Voor de medewerkers van Sukh-Dhaam levert dit problemen op, aangezien zij niet allemaal hieraan voldoen. De EBGs geeft aan dat er niet zomaar mensen ontslagen worden, maar dat er wel gekeken gaat worden naar de competenties van het personeel en de opties voor eventuele bijscholing.
- b. **De ruimtelijke voorzieningen.** Recreatiemogelijkheden kunnen één van de criteria zijn. Er moet ruimte zijn bij de instelling om zowel individueel als in groepsverband te kunnen sporten, spelen en ontspannen. Vooral voor kinderen is een tuin, speelplaats met toestellen en aantrekkelijke vormgeving belangrijk (Ter Horst, 2002). Ook de gebouwen maken deel uit van de eisen (EBG, 1.14, 20-02-14). Er wordt gekeken naar de staat waarin ze verkeren, de afmetingen, de veiligheid en de aanwezige ruimtes. Er moet minimaal een wasplaats, kookplaats, slaapgelegenheid, eetzaal, stilte/leerplaats en douchegelegenheid aanwezig zijn. Als het gaat om voorzieningen kan gekeken worden of de instelling aangesloten is op het waternet, elektriciteitsnet en het riool, of er een goed functionerende afvoer van hemelwater is en hoe de afwatering op het erf is, of er een omrastering is met een poort en of er waterhoudende containers zijn (Terborg, 2013).
- c. **Het systeem van registratie van de cliënten binnen de opvanginstelling.** Het is dus belangrijk voor de overheid dat de registratie op orde is, zodat zij een goed overzicht van de kinderen hebben. Het systeem van registratie heeft betrekking op de overzichtelijkheid en de volledigheid van het kinderdossier. Denk hierbij aan: gegevens als leeftijd, geslacht, geloof, woonplaats, opleiding, ouders en reden van plaatsing. Verder zijn ook inschrijvingsdocumenten belangrijk, zoals de kopie van het vaccinatieboekje, familie boekje, ID-kaart, medisch dossier, gezondheidsverklaring, schoolrapport en zorgpasje.
- d. **De programma's voor stimulatie, verzorging, educatie, en het daarbij te gebruiken materiaal.** Inhoudelijk wil de overheid zicht hebben op de kwaliteit van de programma's die aangeboden worden. Een programma voor stimulatie kan gericht zijn op de toekomst, op het voorbereiden op het zelfstandig denken van de kinderen. Vanuit de overheid is het ook aannemelijk dat ze een programma willen dat gericht is op de maatschappij, hoe kinderen een deel van de maatschappij uit kunnen maken door middel van bijvoorbeeld krant of TV gebruik. Dit is tevens geschreven in het recht op informatie en toegang tot de media uit het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind. Het kind moet zichzelf kunnen ontwikkelen, talenten kunnen ontdekken en gestimuleerd worden tot het vormen van een eigen persoon. In dit programma kunnen interventies getoetst worden als beloning, aanmoediging en complimenten. Deze interventies hangen samen met het emotioneel ondersteunen van een kind (Meij, 2011).

Programma's voor verzorging. De zorg voor de kinderen bestaat minimaal uit drie voedende, gezonde, variërende maaltijden, een bed met goed matras en aandacht voor de leeftijd van het kind met rituelen/aankleding van de slaappleats, voldoende schone, passende, kleding en ondergoed. In het programma verzorging moet ook aandacht besteedt worden aan richtlijnen rondom persoonlijke verzorging en het huishouden. Kinderen en jongeren moeten verteld worden welke hygiëne gewenst is en bij het ouder worden ook begeleiding bij alle veranderingen van het lichaam (Horsthuis, 2010).

Dit sluit aan bij programma's voor educatie. Naast de verplichte schoolgang, huiswerkbegeleiding, zelfstudie en extra aandacht voor achterstand/beperkingen, dient er ook voorlichting gegeven te worden over thema's als seksualiteit, beroepen, normen en waarden. Deze programma's voor stimulatie, verzorging en educatie moeten aanwezig zijn om te voldoen aan de kwaliteitsmaatstaf. Daarnaast dragen ze bij aan het terugkeren van deze kinderen in de maatschappij als zelfstandigen die verantwoordelijkheid kunnen dragen voor hun leven.

- e. **De programma's voor participatie van het eigen milieu.** Zoals bij punt k van de aanmeldingsvoorwaarden wordt beschreven is een model van participatie van de thuisomgeving al bij het begin noodzakelijk en gebaseerd op één van de kinderrechten. Concreet kan hier gezegd worden dat er afspraken nodig zijn over het contact met thuis. Het is gewenst dat het kind minimaal twee keer per jaar een logeerbezoek bij de ouders heeft en dat rondom de geboortedag van het kind er een contactmoment is met de ouders. Participatie van het eigen milieu vraagt ook om contact tussen de ouders en de instelling over de vorderingen en ontwikkelingen van het kind. Hierbij is het van belang dat ouders en medewerkers elkaar zowel in de instelling als in de thuisomgeving ontmoeten. Enerzijds krijgen ouders daarmee een beeld van de instelling en de kinderen die daar wonen, anderzijds krijgen de medewerkers een beeld van de thuissituatie. Deze thuissituatie laat zien welke achtergrond en cultuur een kind heeft meegekregen. Nederlands is in de instelling de hoofdtal, maar een moedertaal moet mogelijk zijn en culturele of religieuze gewoonten dienen gerespecteerd te worden door de instelling.
- f. **De hygiëne en de verzorging van de gezondheid van de cliënten.** Dit zijn logische thema's omdat het over de basiszorg van de kinderen gaat. De bestaande richtlijnen van instellingen worden nu getoetst aan de kwaliteitsstandaarden, zoals bijvoorbeeld de persoonlijke verzorging. Onze mening is dat in het Surinaamse warme, droge klimaat minimaal één keer per dag gedoucht moet worden, één a twee keer per week de haren gewassen, wanneer er luizen aanwezig zijn een luizenmiddel voor de meisjes, elk kind heeft ook zijn eigen borstel en elastiekjes/klemmetjes nodig en het is beter om de haren gebonden te hebben. De handen moeten gewassen worden voor het eten en nadat iemand naar het toilet is geweest. Minimaal om de dag schone kleren en elke dag een schone onderbroek. Hygiëne slaat ook op de huishouding. Zo moet het beddengoed zeker eens in de twee weken gewassen worden en elke week gelucht. Het eetgerei moet gelijk afgewassen worden om ongedierte op afstand te houden. Daarnaast moet het toilet elke dag schoongemaakt worden en de douche moet één keer per week gesopt worden. De keuken heeft aparte hygiëne eisen met betrekking tot het bereiden van eten en schoonhouden van de keuken. Deze worden getoetst met de foodhandlerskeuring (zie punt p).
Naast goede hygiëne is een goede verzorging van de gezondheid belangrijk om het welzijn van een kind te bevorderen. Als er iets gebeurt, is er dan een EHBO setje aanwezig en personeel die dat kan toepassen? Naast EHBO spullen kunnen ook andere medicijnen/middelen nodig zijn. De basis kan indien gewenst met natuurlijke middelen uit de tuin opgevuld worden. Als dat niet toereikend is en er gebruik gemaakt moet worden van de dokter of het ziekenhuis, moet hier zonder aarzelen naartoe gegaan worden. Daar is een ziektekostendekking voor nodig. In deze gevallen komt er een extra taak bij voor volwassenen, namelijk beschikbaar zijn voor de zieke. Voor de gezondheid van de kinderen is het ook goed om minimaal eens per jaar een medische keuring te ondergaan bij een tandarts en dokter.

- g. **De vrijheid van cliënten.** Ook al zijn kinderen aangewezen op de zorg van opvanginstellingen, wil de overheid dat ze een zekere vrijheid behouden. Om dit te toetsen kunnen er vragen gesteld worden over de mate waarin het mogelijk is dat een kind eigen keuzes maakt in kleding, hobby, geloof of beroep en zijn eigen creativiteit mag ontdekken en ontwikkelen. Kinderen zijn grotendeels afhankelijk van de medewerkers. Deze medewerkers mogen hier geen misbruik van maken door kinderen maatregelen op te leggen die hun vrijheid en ontwikkeling beperken. De vrijheid van kinderen gaat verder dan het terrein van de instelling. Kinderen moeten minimaal eens per week buiten het terrein van de instelling komen en twee uur per dag vrije tijd hebben.
- h. **De veiligheidsaspecten in de opvanginstelling.** Wanneer er zorg en verantwoordelijkheid wordt gedragen voor mensen, is veiligheid bieden een belangrijke voorwaarde. De veiligheidsregels moeten bekend zijn bij zowel de medewerkers als bij de kinderen. Deze regels beschrijven de aanwezigheid en omschrijving van rookmelders en brandblussers, er mag geen vuur/water/gaten op het terrein zijn waar kinderen bij kunnen zonder toezicht, sloten op deuren en ramen, elektrisch apparaat en gevaarlijke stoffen bevinden zich achter slot en grendel en stopcontacten tot een meter vanaf de grond zijn kindvriendelijk gemaakt. Vanuit de overheid is er expliciet aandacht gegeven aan bewaking van het terrein, daar moet een deel van de subsidie ook voor gebruikt worden (EBG, 1.11, 20-02-14).
- i. **De bereikbaarheid van de opvanginstelling.** De kwaliteit die een instelling moet hebben, is dat het bereikbaar is bij calamiteiten, voor ouders/familie en de kinderen eventueel met de bus naar school of de stad kunnen. Dus de instelling moet aan een officiële weg staan en een busverbinding binnen twee kilometer afstand is wenselijk.
- j. **De privacy van cliënten.** Naast vrijheden, moeten de kinderen ook privacy kunnen hebben. Ieder individu heeft behoefte aan iets dat alleen voor hem of haar is. Net als iedereen een persoonlijke cirkel om zich heen heeft, waarbinnen hij/zij zich comfortabel voelt. Om hierin tegemoet te komen, is een eigen bed en een afgesloten ruimte voor eigen spulletjes heel belangrijk volgens het kinderrecht op privacy (IRVK, 1989). Een kind moet de mogelijkheid hebben tot afzondering. Voor deze kinderen geldt net als voor ieder ander dat hun gegevens en foto's niet met derden mogen worden gedeeld of voor commerciële doeleinden worden gebruikt zonder toestemming van ouders of wettige vertegenwoordigers (IRVK, 1989). Als kinderen niet alles aan elke medewerker willen vertellen, is het fijn om een eerst verantwoordelijke/mentor voor elk kind te hebben. Er is sprake van een vertrouwensband tussen kind en mentor, waardoor en gemakkelijker individuele gesprekken gevoerd kunnen worden over het welzijn van het kind. Er is sprake van een vertrouwensband tussen kind en mentor, waardoor en gemakkelijker individuele gesprekken gevoerd kunnen worden over het welzijn van het kind.

5.5 Overige voorwaarden

Naast de registratievoorwaarden en de kwaliteitsstandaarden beschrijft de wet ook overige voorwaarden. Bij het vaststellen van de begroting en uitgaven van 2014 stelt het ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting ook voorwaarden voor subsidietoekenning aan kindhuizen (Begroting, 2013). In navolging hiervan, heeft de EBG in maart 2014 een document van Sociale Zaken ontvangen met als titel: Bescheiden ten behoeve van subsidie aanvraag. Hierin wordt aangegeven welke documenten overlegd dienen te worden bij de subsidieaanvraag. Deze documenten bestaan uit de begroting over 2014 en de verantwoording van 2013. Deze verantwoording moet bestaan uit bankafschriften en salarisstaten met kopie salarisslip over juli tot en met december 2013 en de kasboekuitgaven. Ook het bankrekeningnummers van de stichting en het kindhuis moet doorgegeven worden. Verder willen ze een namenlijst van het personeel en één van de pupillen. Van de pupillen willen ze de volgende gegevens hebben: Familienaam, voornaam, geboorte datum, geboorte plaats, opname datum, aard van de opvang, verblijfsdagen, school en klas.

Van het personeel: Familienaam, voornaam, geboorte datum, ID.no, datum in dienst, status, functie, opleiding, salaris per maand en werktijden (SoZaVo, 2014).

5.6 Controledienst Wet Opvanginstellingen

De belangrijkste voorwaarden van de overheid is het naleven van de wet om subsidies te kunnen behouden. Om dit te kunnen controleren, moet er vanuit met ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting toezicht komen op de handhaving van de kwaliteitsvoorwaarden. Dit ministerie bevat de gebieden Jeugdzorg, Kindervoeding, Maatschappelijk Opbouw Werk en Algemeen Maatschappelijk Werk. Zij zijn verantwoordelijk voor het scheppen van gezonde en veilige condities in de samenleving, zodat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen (Blokland, 2011). Om toezicht te kunnen houden op de uitvoering van de wet in de kinderhuizen is een controle- en monitoringsmechanisme ingesteld. Als eerste is er voor iedere specifieke doelgroep een commissie opgericht die toezicht moet houden over de opvanginstellingen met die doelgroep (Begroting, 2013). De minister stelt de leden van deze commissie aan. Ieder lid is aangesteld voor een periode van drie jaar, maar ze zijn ook herroepbaar. Zij geven de minister advies betreffende het toepassen en uitvoeren van deze wet. Als commissie hebben ze de plicht tot geheimhouding, wat betekent dat alles wat ze te weten komen tijdens de uitvoering van hun taak, alleen overgedragen mag worden op de personen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de Wet Opvanginstellingen (Art. 8 Wet Opvanginstellingen, 2013). De commissie wordt op hun beurt weer bijgestaan door controlediensten. Dit is een speciale controle-eenheid die controle houdt op een specifieke doelgroep en specifiek vakgebied en bestaan uit deskundigen uit de publieke en private sector. De controle-eenheden brengen minimaal eenmaal per kwartaal een onaangekondigd controlebezoek aan de opvanginstellingen. Over dit bezoek wordt een rapportage geschreven voor de commissie waar zij toe behoren. De commissie zal dan vervolgens advies geven aan de minister over het wel of niet inschrijven van een opvanginstelling in het Landelijk Register Opvanginstellingen. De exploitant van de instelling ontvangt een kopie van deze rapportage (art.11). Van de exploitant wordt geacht dat hij tijdens de controle zijn medewerking verleend. Directeur Salamat van het kinderhuis Sukh-Dhaam geeft in het interview aan dat er overheidsfunctionarissen zijn geweest om controles uit te voeren, hij heeft alleen de rapportage hiervan niet ontvangen (SAL, 2.61/2.62, 10-03-14).

Twee belangrijke controle eenheden zijn de BOG(Bureau voor Openbare Gezondheidszorg) en de sociale dienst van het Bureau Coördinatie Particulier Initiatie. De BOG is de afdeling milieu-inspectie van het ministerie van Volksgezondheid. Zij controleren kinderopvanginstellingen door middel van bezoeken en hebben als uitgangspunt voor deze controle de ECD standaarden (Early Childhood Development). Hierbij letten zij op de naleving van milieu en hygiëne aspecten, maar ook op aspecten die verband houden met gezondheid, voeding en pedagogische kwaliteit. De sociale dienst van het Bureau Coördinatie Particulier Initiatie is de verantwoordelijke dienst voor het brengen van oriëntatie bezoeken aan de instellingen. Tijdens deze bezoeken moeten zij de huidige situatie van het werkveld in kaart brengen. Aangezien zij ondersteunen bij het naleven van de Wet Opvanginstellingen, doen zij dit aan de hand van de gestelde kwaliteitseisen. Zo onderzoeken zij in hoeverre een instelling aan deze kwaliteitseisen voldoet. De rapportages van deze twee controle eenheden zijn doorslaggevend voor het goedkeuren van de subsidieaanvraag (Begroting, 2013). Wanneer een instelling precies als voldoende of onvoldoende wordt beschouwd is niet duidelijk omschreven. Op het moment dat er niet voldaan wordt aan de kwaliteitsstandaarden wordt dit in de rapportage vermeldt. Dit wordt ondersteund met een motivatie en maatregelen die de instelling vervolgens zal moeten treffen binnen een bepaald termijn, om toch aan de kwaliteitsvoorwaarden te kunnen voldoen. In het geval de opvanginstelling deze maatregelen niet uitvoert binnen de gestelde termijn, dan is het mogelijk dat de minister besluit de opvanginstelling uit het Landelijk Register Opvanginstellingen te verwijderen. Dit betekent dat de instelling gesloten moet worden (art. 16). In 2013 heeft het BOG slechts 52 procent van de residentiele kinderopvanginstellingen bezocht voor een controle, wat inhoudt dat ze zich niet aan de regeling van eenmaal per kwartaal houden (Terborg, 2013).

Dat er niet duidelijk omschreven staat wanneer een instelling als voldoende wordt beschouwd, heeft onder andere te maken met de controle lijst, waarin de ECD-standaarden staan beschreven, die zowel regionaal als internationaal geaccepteerd zijn. Het doel van de ECD-standaarden is om kinderen die opgevangen worden gedurende het verblijf in de instelling te beschermen en de groei en ontwikkeling te stimuleren (Starnieuws, 2011). De controlelijst die gehanteerd dient te worden om toezicht op kinderopvanginstellingen te houden, is een aanpassing van een Amerikaanse versie. Het Surinaamse ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting gaf in 2011 af dat deze versie eerst getest moest worden om te kijken in hoeverre hij aansluit bij de Surinaamse kinderopvang. Tot op heden bevat de wet nog geen concrete invulling van de thema's die gecontroleerd moeten worden. De controlelijst kan dus ook nog niet concreet gemaakt worden en is vooral bedoeld om een algemene indruk te verkrijgen van de instelling. Het aannemen van de wet is meer gericht op subsidies dan op het verbeteren van het welzijn van de kinderen. De subsidie wordt namelijk uitbetaald, zonder dat er aan alle eisen wordt voldaan. Een algemene positieve indruk over de opvanginstelling lijkt voldoende. De overheid geeft het volgende aan bij de besturen van de instellingen: hier hebben jullie nu vast geld, dan gaan wij verder met het onderzoek. Als dat onderzoek is afgerond, dan kunnen ze concrete eisen vaststellen (EBG, 1.9, 20-02-14). Dit loopt nu al een jaar en de eisen zijn nog steeds voor het bestuur van de stichting niet helder.

5.7 Conclusie

De Wet Opvanginstellingen beschrijft een groot aantal thema's waar controle op uitgevoerd wordt. De aanmeldingsvoorwaarden betreffen voornamelijk documenten waaruit blijkt dat er is nagedacht over de invulling van de opvanginstelling en documenten met achtergrondinformatie over personen. Dat betekent dat de instelling voor er goedkeuring gegeven kan worden, al zijn opgestart. Anders kunnen ze bijvoorbeeld geen lijst van cliënten en personeel aandragen.

Hier zit een spanningsveld. De kinderhuizen zullen zelf moeten kunnen voorzien in hun financiële middelen, als de kwaliteitsvoorwaarden niet voldoende zijn volgens de controledienst ontvangen zij namelijk geen subsidie. De aanmeldingsvoorwaarden zijn nader toegelicht, zodat het voor de exploitant helder is wat hij moet aanleveren. De kwaliteitsvoorwaarden hebben specifiek te maken met het welzijn van het kind. Het voldoen aan de voorwaarden bevorderen de begeleiding, omstandigheden en omgeving van de kinderen en daarmee hun welzijn. Aan de voorwaarden is echter nog steeds geen specifieke invulling gegeven. Ondanks dat de controle niet uitgevoerd kan worden, zijn er controleurs bij Sukh-Dhaam geweest en hebben ze brieven gekregen met betrekking tot het aanvragen van subsidies. De controlediensten die verantwoordelijk zijn voor het naleven en toetsen van de wet, lijken nog niet klaar te zijn voor deze taak.

Er worden te weinig instellingen bezocht en er wordt ook geen rapportage verstuurd naar de instelling, ondanks dat deze rapportage een belangrijk advies is voor de inschrijving in het Landelijk Register Opvanginstellingen. Dit rapport is niet erg betrouwbaar, aangezien de eisen uit de wet nog steeds in conceptversie staan en niet zijn uitgewerkt. De inhoud kan dus sterk afhankelijk zijn van de controleur. Hierdoor komt de mate van kwaliteit op de achtergrond te staan en de subsidie op de voorgrond. Door de aanneming van de wet is er subsidie vrijgemaakt voor de instellingen en dit wordt ook uitbetaald. Of de kwaliteit ooit goed getoetst gaat worden en de wet concreet wordt ingevuld is de vraag. Door alle onduidelijkheden en de duur van het traject om controle te krijgen over de kinderopvang, kan de wet in de vergetelheid raken, in de hoop dat deze in de loop der tijd weer voor de dag wordt gehaald.

6. Deelvraag 3:

Welke kwaliteiten en richtlijnen heeft Sukh-Dhaam in huis?

6.1 Inleiding

Gedurende het onderzoek werd al snel duidelijk dat de overheid de kwaliteitseisen aan de instellingen niet strak hanteert. Bij het beantwoorden van de tweede deelvraag in hoofdstuk vijf bleek dat een specifieke invulling van deze eisen ontbreekt. Bij deze deelvraag hebben we gekeken naar de kwaliteitseisen die uitgewerkt worden in artikelen twee en drie van de wet opvanginstellingen. In dit hoofdstuk beschrijven we in hoeverre Sukh-Dhaam voldoet aan deze eisen. Dit doen we niet aan de hand van stapsgewijze punten, maar aan de hand van een overzichtelijk verhaal. We hebben een verschil gemaakt tussen kwaliteiten en richtlijnen binnen Sukh-Dhaam. In 6.2.1 kijken we naar de doeltreffendheid van de zorg. We kijken naar welke visie Sukh-Dhaam hanteert in het verlenen van hun zorg en hoe zijn ze bezig met de toekomst van de kinderen die daar komen. In 6.2.2 beschrijven we hoe en waarmee Sukh-Dhaam hun doel wil bereiken en in 6.2.3 onderzoeken we of er op deze manier niet voorbij wordt gegaan aan de cliënt en zijn vrijheid. In het leveren van zorg moet de zorg moreel verantwoord zijn. In 6.2.4 beschrijven we of Sukh-Dhaam aan deze morele verantwoording van de verleende zorg voldoet. Vervolgens besteden we in 6.2.5 aandacht aan de toegankelijkheid van de zorg op Sukh-Dhaam en wordt in 6.2.6 de competentie van zorgverleners onder de loep genomen. Buiten deze aan de wet gerelateerde eisen over kwaliteit vallen nog de richtlijnen. Deze richtlijnen stelt de overheid aan verzorging, 6.3.1, veiligheid, 6.3.2, en klachtenbehandeling, 6.3.3. De overheid vindt deze van belang om goede zorg te kunnen verlenen. Tot slot is er een conclusie over de mate van kwaliteit die Sukh-Dhaam bezit en de mate van navolging van de richtlijnen.

6.2 Kwaliteit van Sukh-Dhaam

Kwaliteit is moeilijk te definiëren. Elk individu zal andere maatstaven gebruiken voor de kwaliteit van een dienst of product. Kwaliteit kan dus eigenlijk niet overal hetzelfde gedefinieerd worden mede doordat de context ook een rol speelt (Kedzierski & Vlemmix, 2001). Dat de definitie van kwaliteit moeilijk te definiëren is, blijkt ook uit de weinig specifieke invulling in de Wet Opvanginstellingen. Voor dit onderzoek is gekozen voor de volgende definitie van kwaliteit: “Er zijn verschillende dimensies van kwaliteit. Zorg moet namelijk doeltreffend, doelmatig, cliëntgericht en moreel verantwoord zijn. En dat alles met een goede en tijdige toegankelijkheid met geleverde zorg door competente zorgverleners die bereid zijn hierover verantwoording af te leggen” (Wollersheim, 2011). In de volgende paragrafen wordt aan de hand van de Wet Opvanginstellingen in combinatie met deze definitie de kwaliteiten van Sukh-Dhaam benoemd.

6.2.1 Doeltreffendheid Sukh-Dhaam

Doeltreffendheid betekent gericht zijn op een doel. Onder de volgende kopjes wordt de visie van Sukh-Dhaam omschreven en hun toekomst gerichtheid voor de kinderen. De overheid vindt het van belang dat er in een opvanginstelling met een visie wordt gewerkt. Op deze manier heeft een instelling een duidelijk doel voor ogen heeft waar het op terug kan vallen en het helder is waar het in de betreffende instelling om draait. Een gezamenlijk doel maakt stabiele, gerichte zorg mogelijk. Daarnaast vindt de overheid het van belang dat er niet alleen in het hier en nu zorg wordt verleend aan de kinderen, maar dat er ook aan hun toekomst wordt gedacht. Op welke manier hieraan gewerkt wordt, staat onder het kopje toekomst.

Visie

Sukh-Dhaam heeft als doel dat aan ieder kind dat in het kinderhuis woont, het evangelie wordt verteld (SAL, 2.11, 10-03-14/ NIT, 6.15, 26-03-14). Met deze visie hanteren ze hetzelfde beleid als de Evangelische Broeder Gemeente Suriname (EBGS), waar Sukh-Dhaam onderdeel van uit maakt. Deze

visie is als volgt: 'Jezus heeft ons mensen, dus zo ook de Broedergemeente, de opdracht gegeven om Zijn liefde door te geven en stelt ons hiertoe in staat.' Ze stellen zich open voor de ontmoeting met mensen die anders leven en geloven dan de gemeente zelf. Ze wil vormgeven aan eenheid in de verscheidenheid, waarin grenzen geen belemmering vormen. Net zoals Jezus, wil de EBG ook aandacht geven aan de minder bedeelden en elkaar respecteren ook in mogelijke conflicten die zich voor doen. Ieder mens wordt gewaardeerd met zijn eigen overtuigingen, talenten en verhalen. In het dagelijks leven wordt vorm gegeven aan hun geloof door middel van bidden, zingen en werken. Ze gaan voor gerechtigheid, vrede en het behoud van de heiligheid van de schepping. Het uitdragen van het Christelijk geloof door woord en daad, wordt gezien als een groot goed. Ze zijn altijd op zoek naar hoe ze tot zegen kunnen zijn voor anderen (EBG, 2014). Met deze visie hebben ze een duidelijk omschreven doel en een fundament van waaruit gehandeld wordt.

Toekomst van de kinderen

Naast het evangelie overbrengen, wil Sukh-Dhaam de kinderen een betere toekomst geven. Dit komt overeen met de kwaliteitseisen die de overheid stelt wat betreft stimulatie en educatie. Sukh-Dhaam houdt zich hiermee bezig door de kinderen te motiveren en te stimuleren om onderwijs te volgen, schoolwerk te maken en zich zo te ontwikkelen. Hiermee hebben ze een goede basis om uiteindelijk te gaan studeren en met een diploma aan het werk te kunnen gaan.

Door de medewerkers wordt benoemd dat ouders vaak niet vooruit kijken naar de toekomst van hun kinderen. Ze zien niet in dat het gevolgen heeft als je je kind maar alles toestaat. Het stellen van grenzen is juist belangrijk voor de kinderen (SIL, 7.34, 27-03-14). Sukh-Dhaam neemt het stellen van grenzen op zich, aangezien de ouder dit inzicht niet heeft, er een probleemsituatie thuis is of de ouder zelf de mogelijkheid niet heeft om zijn kind grenzen te bieden, neemt Sukh-Dhaam dit op zich. Het stellen van grenzen biedt kinderen de mogelijkheid om in de toekomst ook grenzen te accepteren die geboden worden in een werksituatie, daarnaast is het stellen van grenzen voor de ontwikkeling van kinderen van belang. Het vormen kaders waarbinnen een kind kan opgroeien. Door deze kaders ontstaat veiligheid, ze weten waar ze aan toe zijn en kunnen zich hierdoor beter ontwikkelen (Fukkink, 2005). Het onderwijs van de kinderen en het leren accepteren van grenzen wordt op Sukh-Dhaam als een groot goed gezien dat nodig is voor de kinderen om een goede en stabiele toekomst mogelijk te maken.

6.2.2 Doelmatigheid Sukh-Dhaam

Hoe doeltreffend de zorg is, heeft te maken met de doelmatigheid. Daarbij is de vraag op welke manier en met welke middelen Sukh-Dhaam probeert om hun doel en visie na te leven. We staan stil bij hun christelijke dagprogramma, duidelijke regelgeving en het aanbieden van een woonomgeving waarin een kind kan opgroeien. Daarnaast wordt er in het laatste kopje aandacht besteed aan het financiële beleid van Sukh-Dhaam.

Christelijk dagprogramma

De overheid ziet graag duidelijke programma's van hoe er hulp aan de kinderen wordt verleend. Sukh-Dhaam biedt een christelijk dagprogramma aan. Een dagprogramma waarmee ze structuur bieden aan de kinderen en zich houden aan hun beleid om naast de zorg ook te evangeliseren. Het christelijk geloof is duidelijk verweven in het dagelijks leven op Sukh-Dhaam. Zo is er in de ochtend een morgenzegen en in de avond een avondzegen waarin ruimte is voor zang en voor een Bijbel- of themaverhaal. Voor de maaltijden wordt er een zegengebed gezongen en als afsluiting van de maaltijd wordt er een dankgebed gezongen. In het weekend is er standaard een dienst met zang en verkondiging. In de Lijdenstijd, de 40 dagen voor Pasen, wordt naast de kerkdienst in het weekend ook lijdensoverdenkingen gehouden met het oog op de Lijdenstijd van Jezus. Daarnaast gaan de meeste kinderen naar een christelijke basisschool en voortgezet onderwijs. Deze scholen hebben nagenoeg hetzelfde reglement als Sukh-Dhaam. Zowel op school als in het kinderreus worden dezelfde verwachtingen aan hen gesteld (NIT, 6.15, 26-3-14)/NET, 4.62, 19-03-14). Het geloof is een

vaste leidraad door het programma waarmee hun visie nageleefd wordt en er aan de eis van de overheid om een duidelijk programma te hebben wordt voldaan.

Regelgeving op Sukh-Dhaam

Zoals beschreven, is het op Sukh-Dhaam van belang dat er grenzen aan de kinderen gesteld worden. Dit doen ze door middel van het huisreglement dat bestaat uit verschillende regels die opgesteld zijn door de directie. Deze regels staan zwart op wit en worden elke grote vakantie aan de kinderen meegegeven voor hun ouder(s) zodat zij weten wat er van hen en hun kind wordt verwacht. Als het reglement niet voldoet in een situatie, dan bepaalt de directie wat eventueel in overleg met de medewerkers moet gebeuren (Salamat, 2011/ huisreglement). De medewerkers moeten deze regels overbrengen aan de kinderen en hierin een voorbeeld zijn. Voor de medewerkers is geen specifiek reglement, zij luisteren en handelen naar de grenzen die de directie (mondeling) aan hen stelt (SIL, 7.9/7.12, 27-03-14). De kinderen moeten weer gehoorzaam zijn aan de medewerkers (Salamat, 2011/ huisreglement).

De opvanginstelling

Kwaliteit leveren kan alleen in een omgeving die geschikt is voor de doelgroep. Hier vraagt de overheid aandacht voor door eisen te stellen aan de ruimtelijke voorzieningen en ligging van een opvanginstelling. In deelvraag vier wordt er verder gesproken over het leefklimaat. Onder de volgende kopjes zullen de voorzieningen die Sukh-Dhaam biedt omschreven worden. Voor dit onderzoek hebben we de ligging en voorzieningen van Sukh-Dhaam geïnventariseerd en op papier gezet, om inzichtelijk te maken in hoeverre de kwaliteit gewaarborgd wordt op dit gebied. Sukh-Dhaam ligt aan een zijweg van een doorgaande verharde weg. Ondanks dat deze zijweg onverhard is, is hij goed te bereiken met de auto, de fiets en het openbaar vervoer. Op zo'n 700m afstand is er een busverbinding richting het veerplein vanwaar verder vervoer mogelijk is naar de stad Paramaribo of andere plaatsen in Commewijne. Vanuit het kinderreus is de basisschool gemakkelijk te bereiken. Het ligt op zo'n 200m afstand van elkaar en is per voet te bereiken. De kinderen die naar de MULO en de LBGO gaan moeten met de schoolbus die ook op zo'n 700 m van het kinderreus voorbij komt. Ook op het gebied van boodschappen ligt Sukh-Dhaam goed. De dichtstbijzijnde supermarkt ligt namelijk op twee kilometer afstand van het kinderreus. Op het gebied van gezondheid kan Sukh-Dhaam terecht bij een polikliniek op 300m afstand, maar voor het ziekenhuis moet men wel helemaal naar Paramaribo (Alg obs, F, 2014). Kinderreus Sukh-Dhaam ligt in een landelijk gebied, op grote afstand van Paramaribo. Het terrein van het kinderreus is groot en heeft veel natuur om zich heen. Sukh-Dhaam ligt op een mooie, ruime en bereikbare plaats om in op te groeien.

Naast de omschrijving van de ligging van Sukh-Dhaam, wil de overheid inzicht hebben in de voorzieningen waarover Sukh-Dhaam beschikt. Aan de hand van de in de tabel genoemde onderwerpen wordt de kwaliteit van de basisvoorzieningen van Sukh-Dhaam inzichtelijk gemaakt. Terborg (2013) gebruikte deze onderwerpen ook om de kwaliteit van voorzieningen te meten bij alle opvanginstellingen in Suriname.

Onderwerp	Aanwezig	Opmerking
Aangesloten op het waternet	Nee	Wordt gebruik gemaakt van hemelwater i.v.m. afwezigheid van deze aansluiting in Alkmaar
Aangesloten op het elektriciteitsnet	Ja	
Omrasterd terrein	Ja	
Ingang met goed sluitende poort	Ja	
Zijn er loslopende dieren/honden bij de instelling, binnen of buiten	Ja	Waakhonden, maar zij mogen niet in de gebouwen komen.
Zijn er planten met doorns, stekels, giftige	Nee	

bladeren of vruchtjes?		
Functionerende hemelwaterafvoer	Ja	
Goedde afwatering	Ja	
Is er ongedierte op het erf of in het gebouw	Nee	Hierbij denkend aan ratten en muizen
Is het erf goed onderhouden	Ja	
Zijn er waterhoudende containers op het erf of binnen?	Ja	Op het erf voor de opvang van hemelwater (Alg obs, D, 2014).

Naast deze basisvoorzieningen heeft Sukh-Dhaam ruimtelijke voorzieningen als een eigen eetzaal, een speelkamer, badkamer, kleedkamers, slaapzalen en een binnen en buiten toilet voor zowel de meisjes als de jongens (Alg obs, D/I, 2014). Voor het schoolwerk kunnen de kinderen gebruik maken van de computer van de directeur met internet en een printer. Voor het gebruik van computers, zonder internet en printmogelijkheden is er een computerruimte op het terrein waar de kinderen hun schoolverslagen kunnen typen (NET, 4.27, 19-03-14).

Op het gebied van recreatie is er een voetbalveld en zijn er drie kleine speeltuintjes verspreid over het terrein. Er zijn schommels, wipwappen, glijbanen en een hobbelpaard. Daarnaast zijn er twee overkappingen waar de kinderen in de schaduw of in het geval van regen, droog kunnen zitten. Bij de meisjes is dit versierd met muurschilderingen terwijl het bij de jongens in de neutrale kleuren van licht grijs met wit is geverfd. Voor het jongenshuis is er nog een betonnen speelplaats waar de trappen van de boven ruimtes op uitkomen. De rest van het erf bestaat uit zandgrond met schelpenzand waar de kinderen vrij mogen spelen. In de buurt zijn ook sloten waar de jongens kunnen gaan hengelen in hun vrije tijd wat regelmatig gedaan wordt (Alg obs, D, 2014).

Algemene ruimtes:

- Bibliotheek met educatieve boeken, leesboeken, puzzelboekjes en stripboeken
- Verstelkamer met naaimachines waar ook de was gevouwen wordt
- Washok met spoelbakken, wasmachine en centrifuge
- Waslijnen om te drogen
- Een buiten keuken
- Een binnen keuken
- Opbergeruimten
- Directeurswoning
- Twee personeelswoningen, waarvan één in gebruik
- Een huurwoning bestaande uit drie appartementen voor gasten en particulieren
- Een kerkgebouw van de EBGs
- Bergingen met tractor, fietsen, voorraad, schoolspullen, speelgoed en gereedschap (Alg obs, D, 2014).

Al met al zijn er veel goed onderhouden voorzieningen die het leven voor de kinderen op Sukh-Dhaam aangenaam maken. De directeur zou graag één ding veranderen: hij wil aangesloten worden op het waternet, zodat ze niet meer afhankelijk zijn van hemelwater.

Financieel beleid Sukh-Dhaam

Aangezien de overheid een financiële bijdrage levert via subsidies willen ze door middel van verslaglegging zien hoe Sukh-Dhaam omgaat met hun financiële middelen. Voor Sukh-Dhaam is dat niet anders dan wat ze voor de EBGs deden: per maand, kwartaal en ook jaarlijks een financieel verslag opsturen naar het sociaal bestuur van de EBGs inclusief hun kas-, bank-, en salarissenstaten. (SAL, 2.13/3,14, 10-03-14). Nadat de EBGs het verslag heeft ingezien, wordt het naar de overheid verstuurd. Naast deze financiële verslagen maakt Sukh-Dhaam ook een jaarverslag met alle ondernomen activiteiten en een exploitatiebegroting voor het nieuwe jaar. Al met al ondergaat Sukh-Dhaam een dubbele controle op het gebied van hun financiële situatie.

Op financieel gebied ervaart Sukh-Dhaam veel steun in natura. Bijna iedere dag ontvangen ze wel iets in natura, zoals voedsel, drinken of zoiets als wc-papier (NET, 4.51, 19-03-14). Dit wordt dan opgenomen in de financiële verslaglegging als inkomsten. Naast deze giften zorgen ze er zelf ook voor dat de kosten voor het kinderhuis laag blijven. Dit doen ze door het verbouwen van eigen groenten die gebruikt worden in de maaltijden voor de kinderen. Steun ontvangen ze ook door middel van projectgeld van het Zeister Zendingsgenootschap in Nederland. Op financieel gebied heeft Sukh-Dhaam de verslaglegging op orde, ze gaan bewust om met geld en accepteren de steun van buitenaf waardoor ze het financieel goed hebben op Sukh-Dhaam.

6.2.3 Cliënt gerichtheid

Als we kijken naar de kwaliteitseisen van de overheid, valt onder cliëntgerichte zorg de vrijheid van cliënten. De overheid heeft niet geformuleerd wat ze specifiek verstaan onder deze vrijheden. Wij hebben hier zelf een onderscheid in gemaakt. We kijken naar de vrijheid op het gebied van geloof, het maken van keuzes en handelen.

Vrijheid van de kinderen

Sukh-Dhaam is een christelijke instelling wat ook actief uitgedragen wordt naar de kinderen en hun medewerkers. Bij de aanmelding wordt de aanmelder op de hoogte gebracht van de christelijke opvoeding die de kinderen krijgen op Sukh-Dhaam. Als ouders deze opvoedingsstijl niet accepteren, kunnen de kinderen hier niet geplaatst worden. Van ieder kind wordt namelijk deelname aan alle christelijk gerelateerde activiteiten verwacht. De keuzevrijheid zit hem niet in het deelnemen aan de christelijke activiteiten, maar eerder in het proces. Opvoeders hebben de keuze om hun kind aan te melden of om ervoor te kiezen om dit niet te doen. Zoals beschreven staat in de visie van Sukh-Dhaam wordt er geen onderscheid gemaakt als het gaat om de culturele achtergrond van de kinderen. De kinderen krijgen de ruimte om hun culturele geloofsfeesten te vieren met hun familie als ze tenminste de volgende dag weer naar school gaan (SAL, 2.75, 10-03-14). Sukh-Dhaam wil de kinderen niet vervreemden uit hun eigen cultuur en zijn zich er daarnaast van bewust dat het geloof in het hart niet te bepalen is. De kinderen krijgen een christelijke opvoeding op Sukh-Dhaam maar de keuze tot aanname van dit geloof ligt bij de kinderen zelf (SAL, 2.12, 10-03-14).

Veel ruimte is er niet voor vrijheden van de kinderen. Door de grote groep van kinderen met een minimale personele bezetting wordt de dagstructuur strak gehanteerd. De keuzes die de kinderen zelf kunnen maken, moeten vallen binnen deze structuur. Er is sprake van keuzevrijheid in de vrije tijd en in de keuze van activiteiten in de weekenden. Verder heerst er een beperkte vorm van vrijheid voor de kinderen op Sukh-Dhaam.

6.2.4 Moreel verantwoord werken

Het is moreel verantwoord om participatie tussen het kind met zijn thuisomgeving mogelijk te maken (Bruininks, 2006/ Burggraaff-Huiskes, 2011). Uit een kwaliteitseis die de overheid heeft opgesteld blijkt dat ze zich hiervan bewust zijn: een kind mag niet afgesneden worden van zijn thuisomgeving en zijn culturele achtergrond. Wat Sukh-Dhaam hieraan doet wordt besproken in het eerste kopje: “Participatie met de thuisomgeving”. Het behoud van het contact met de thuisomgeving betekent ook dat er rekening gehouden moet worden met de verschillen tussen de thuisomgeving van het kind en Sukh-Dhaam. Hoe Sukh-Dhaam hier aandacht aan geeft wordt in het kopje leefomgeving besproken. In het daaropvolgende kopje wordt de mate van privacy die de kinderen op Sukh-Dhaam hebben inzichtelijk gemaakt. Deze participatie vindt de overheid belangrijk voor de cliënten binnen een opvanginstelling. Welke specifieke eisen de overheid stelt aan de mate van privacy is echter niet omschreven in de Wet Opvanginstellingen.

Participatie met de thuisomgeving

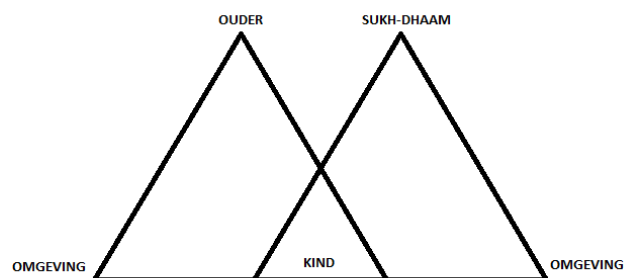
Sukh-Dhaam heeft als regel gesteld dat kinderen eens in de maand een weekend naar huis moeten net zoals in de vakanties en op nationale feestdagen. Op deze manier dragen ze zorg voor de

mogelijkheid voor kinderen om tijd met hun ouders door te brengen en het contact onderling te behouden. (NIT, 6.19, 26-3-14/ NET, 4.45, 19-03-14). Daarnaast zijn ouders welkom om hun kind in het weekend te bezoeken. Hiertoe worden ze niet verplicht maar wel aangemoedigd door Sukh-Dhaam (NIT, 6.22, 26-3-14/ ANJ, 5.33, 24-3-2015). Als ouders voorkeur hebben om op een doordeweekse dag langs te komen, kan dit in overleg met de directie.

Deze participatie met de thuisomgeving is van belang (Burggraaff-Huiskes, 2011). Uit onderzoek blijkt namelijk dat regelmatig bezoek van de ouders een aantal andere factoren kan beïnvloeden die samenhangen met hereniging, waaronder: een positieve relatie en hechting tussen ouders en kind en de ouderlijke motivatie om te veranderen. Continuïteit in deze relatie is een belangrijke factor voor een gezonde groei en ontwikkeling van kinderen. Het contact tussen het kind en de ouders is dan ook een belangrijk aspect in geval een kind tijdelijk niet meer thuis woont (Baat en Bartelink, 2012). Betrokkenheid van de ouder(s) zorgt voor een beter slagingskans van de hulp die geboden wordt. Als de ouders het niet eens zijn met de verleende hulp, heeft dit zijn weerslag op het gedrag van het kind. De betrokkenheid en medewerking van ouders zorgt daarentegen dat ontwikkeling en groei van het kind binnen de instelling mogelijk is (Burggraaff-Huiskes, 2011/Slot, 2010). Wij zien dat Sukh-Dhaam actief bezig is met het stimuleren van het contact met de thuisomgeving en zien daarin dat ze voldoen aan de gestelde kwaliteitseis van de overheid.

Verskil in leefomgeving

Het leefklimaat op Sukh-Dhaam (zie hoofdstuk acht) en in de thuisomgeving van een kind zijn verschillend. Op Sukh-Dhaam wordt er een (christelijke geloofs)opvoeding gegeven en als de kinderen thuis komen hebben ze te maken met de (geloofs)opvoeding van hun ouders (NET, 4.6, 19-03-14). De verschillen zorgen ervoor dat er op beide plekken andere verwachtingen aan het kind worden gesteld. Door Sukh-Dhaam wordt er waarde gehecht aan de samenwerking tussen het kinderhuis, kind en ouder om tot het integraal leveren van goede zorg te komen. Of het kind deze zorg oppakt in zijn ontwikkeling en groei, is mede afhankelijk van de mate van medewerking door het kind zelf en zijn ouders. Bereidwillige ouders maken het geven van feedback mogelijk, waardoor medewerkers handvatten krijgen voor de opvoeding en benadering van hun kind (SAL, 2.70, 10-03-14/ANJ, 5.8, 24-3-14). De zorg voor het kind staat centraal, maar deze zorg wordt verleend door twee opvoeders en omgevingen (figuur 3.1). De zorg moet dus afgestemd worden met de ouder en er moet rekening gehouden worden met de verschillen die er zijn in de omgevingen. Op Sukh-Dhaam hebben ze een veilige en beschermde omgeving terwijl ze veel weerbaarder moeten zijn in hun thuisomgeving. Weerbaarheid is een belangrijk

Figuur 3.1

thema in de zorgverlening, omdat een kind zich in zijn thuisomgeving staande moet kunnen houden.

Privacy kinderen

De overheid vindt het belangrijk dat er binnen de instelling ruimte is voor de cliënt als individu in de vorm van privacy. Op Sukh-Dhaam is er in beperkte mate privacy voor de kinderen mogelijk. Gescheiden slapen is niet van belang voor de instelling, waardoor kinderen met gemiddeld negen personen op één kamer slapen. Van huis uit is nagenoeg iedereen gewend om met meerdere personen op een kamer te slapen. Het samen op één kamer slapen wordt gezien als gezellig en biedt daarnaast de mogelijkheid dat de oudere kinderen zorg kunnen dragen voor de jongeren. Op het gebied van privacy krijgt ieder kind drie kastjes voor persoonlijk gebruik. Van de sloten die hier op zitten heeft het kind een eigen sleutel en de medewerkers hebben toegang tot een reservesleutel in het geval dat een kind zijn sleutel kwijt raakt (SAL, 2.73, 10-03-14). Op Sukh-Dhaam worden de jongens en meisjes strikt van elkaar gescheiden, ieder op zijn helft van het terrein. Alleen bij corvee en gezamenlijke activiteiten onder begeleiding komen ze bij elkaar op het terrein. Qua leeftijd wordt

er ook een scheiding gehanteerd. Zo hebben de oudere kinderen douchehokjes waarin ze kunnen baden. Jongere kinderen baden gezamenlijk, met hulp van oudere kinderen of een medewerker. Het omkleden gebeurt wel in een gezamenlijke kleedkamer. Bij de jongens is er nog wel een scheiding tussen jongere en oudere kinderen, omdat zij beschikken over twee kleedkamers (Alg obs, I, 2014).

Ieder kindershuis, vallend onder de EBSG maakt gebruik van een intekenlijst. Hierin wordt onder andere gevraagd naar persoonlijke gegevens van het kind en de ouder(s) en daarnaast naar bijzonderheden als contact met politie, misbruik en mogelijke mishandeling (SAL, 2.49/ 2.50, 10-03-14). Vanwege de privacy van de kinderen is alleen de lijst met namen en geboortedata inzichtelijk voor derden. De enige uitzondering als het gaat om derden is de overheid. Zij mogen inzicht hebben in de reden van plaatsing en de afkomst van kinderen. Foto's mogen echter wel gebruikt worden door derden ter promotie van het kindershuis en om financiële steun te werven. De mate van geheimhoudingsplicht is voor ons niet duidelijk naar voren gekomen in de interviews en observaties. Geheimhouding zit hem wat ons betreft in het toezicht dat er is op het naar buiten brengen van informatie, om te voorkomen dat er zo mogelijk een verkeerd beeld kan ontstaan van Sukh-Dhaam. Concluderend kunnen we zeggen dat er een beperkte mate privacy is voor de kinderen op Sukh-Dhaam.

6.2.5 Goede tijdige toegankelijkheid van Sukh-Dhaam

Voor cliënten moet een instelling toegankelijk zijn. De drempel moet laag zijn om hulp te vragen en te ontvangen om zo snel mogelijk problemen aan te kunnen pakken. De overheid wil daarom weten hoe de toelatingseisen zijn en of hierin geen discriminatie speelt. Daarnaast wil de overheid weten met wat voor instelling ze te maken hebben, gaat het om dagopvang of om 24-uurs opvang. In de volgende kopjes bespreken we eerst de toelatingseisen van Sukh-Dhaam en vervolgens wat voor openingstijden Sukh-Dhaam hanteert.

Toelatingseisen

Uit de kwaliteitsstandaarden blijkt dat de overheid geen discriminatie in opvanginstellingen accepteert. Sukh-Dhaam besteedt hier aandacht aan in hun visie: 'Ze wil vormgeven aan eenheid in de verscheidenheid, waarin grenzen geen belemmering vormen'. Discriminatie heeft te maken met het stellen van grenzen tussen verschillende mensen. Kijkend naar hun visie zien zij grenzen tussen mensen niet als belemmering om zorg te verlenen. Ondanks dat ze niet discrimineren, honoreren ze ook niet iedere aanvraag om een kind op te vangen. De directie vindt dat als zowel de vader als de moeder in beeld is en ze daarnaast genoeg verdienen, hun kind niet in een kindershuis thuis hoort. Daarnaast wordt er aan de aanmelder gevraagd of er in de omgeving niet iemand is die de zorg voor het kind tijdelijk op zich kan nemen. Is het kindershuis daadwerkelijk de laatste mogelijkheid, dan is Sukh-Dhaam bereid om te helpen met de verzorging en opvoeding van het kind (SAL, 2.51, 10-03-14). Bij wederzijdse overeenstemming wordt er aan de hand van een intakeformulier de inschrijving van het kind afgerond. De procedure rondom het toelaten van een kind moet overzichtelijk gemaakt worden voor de overheid, zodat zij kunnen controleren of het gaat om discriminatie.

Openingstijden

De overheid wil weten met wat voor soort instelling ze te maken hebben en willen daarom inzicht hebben in de openingstijden van de instelling. Bij Sukh-Dhaam spreken we van een residentiële jeugdzorg omdat de kinderen en jongeren dag en nacht worden opgenomen (Slot, 2010). De kinderen wonen intern en er is 24 uur per dag de mogelijkheid voor zorg en hulp, met uitzonderingen daar gelaten. Zoals eerder beschreven zijn kinderen verplicht om zo nu en dan naar huis te gaan. Deze verplichting maakt dat er niet gesproken kan worden van een 24-uurs opvang.

6.2.6 Competente zorgverleners met bereidheid tot verantwoording

Het kunnen leveren van kwaliteit heeft ook te maken met de competenties van de medewerkers en de mate waarin zij hier over verantwoording over af leggen. De overheid wil om kwaliteitszorg te

verlenen, dat er competent en opgeleid personeel in de instellingen werkt om zo goede passende zorg te leveren aan de hulpbehoevenden van Suriname. In hoofdstuk 4 onder de kwaliteitsstandaarden hebben we beschreven wat een competente medewerker of leidinggevende is. Naast het niveau van de medewerkers en hun opleiding vindt de overheid het belangrijk dat de medewerkers zelf gezond zijn. Als de gezondheid van de medewerkers niet goed is kunnen ze ook moeilijker zorg verlenen aan de kinderen. Om die reden is er een medische keuring van personeel verplicht. Voordat er een medewerker door de EBGs aangenomen kan worden moet de medewerker de medische keuring hebben doorstaan. Indien dit niet het geval is kan de aanname niet doorgaan. In deelvraag vier wordt er inhoudelijk gekeken naar de competenties en de opleidingen van de zorgverleners op Sukh-Dhaam.

Het kunnen verantwoorden van het handelen is van belang. Het is een teken dat de medewerkers bewust zijn van hun handelen en weten waarom ze juist op deze manier handelen. De mate van de verantwoording van het handelen gebeurt in de vergaderingen en de overdracht naar andere collega's en de directie. Tijdens deze momenten is er ruimte voor hulpvragen en verbeterpunten, zodat er met elkaar het gesprek gevoerd wordt over de manier van handelen.

6.3 Richtlijnen

Richtlijnen zijn een belangrijk instrument om doeltreffende zorg zichtbaar te maken voor professionals en worden door overheden ingezet om misverstanden in de toekomst te voorkomen. Onder een richtlijn verstaan wij een document met aanbevelingen ter ondersteuning van zorgprofessionals en zorggebruikers, gericht op het verbeteren van de kwaliteit van zorg, berustend op wetenschappelijk onderzoek en aangevuld met expertises en ervaringen van zorgprofessionals en zorggebruikers (Wollersheim, 2011). De overheid van Suriname heeft door de Wet Opvanginstellingen richtlijnen gesteld aan de opvanginstellingen van Suriname. In paragraaf 6.2 hebben we een definitie van kwaliteit vastgesteld. Een aantal richtlijnen die de overheid heeft gesteld, vielen buiten deze definitie. Het verzorgingsprogramma, de veiligheid en de klachtenbehandeling van Sukh-Dhaam komen opeenvolgend aan bod in paragraaf 6.3.

6.3.1 Programma verzorging

De overheid wil dat iedere opvanginstelling een verzorgingsprogramma heeft, omdat dit het opgroeien in gezondheid mogelijk maakt. Kijkend naar de behoeftepiramide van Maslow, figuur 3.2, zie je dat verzorging de belangrijkste behoefte is en ten grondslag ligt aan alle andere behoeften. Zonder het voldoen aan de lichamelijke behoeften zal zelfontplooiing niet mogelijk zijn. In de volgende kopjes kijken we naar de algemene verzorging, persoonlijke verzorging, voeding en hygiëne.

Figuur 3.2

Algemene verzorging

Slapen is van belang om iedere dag weer de taken die gedaan moeten worden te kunnen doen. Zo zorgt Sukh-Dhaam ervoor dat de kinderen goed kunnen slapen door ze een klamboe, deken, laken, kussen, kussensloop en een bed met matras te geven. Eens in de twee weken worden de bedden verschoond. De leefruimtes en het terrein worden door de kinderen en de medewerkers schoongemaakt, waarbij het afval in afgesloten containers gegooid wordt. Voor het schoonmaken van de leefruimtes en het terrein hebben ze in de ochtend en de middag corvee ingesteld. Daarnaast wordt er na de maaltijd gelijk afgewassen, de tafels met een doekje afgenomen en de eetzalen geveegd. De medewerkers maken schoon of doen de was als de kinderen op school zijn (Alg. obs, B, C, 2014).

Persoonlijke verzorging

Kijkend naar de persoonlijke verzorging van kinderen, dan is het eerste wat op te merken is dat ze twee keer per dag baden. In de ochtend wassen ze zich alleen met water en poetsen de kinderen hun tanden. De kinderen poetsen wel allemaal hun tong, maar hanteren geen vaste volgorde van tanden poetsen wat ervoor kan zorgen dat er stukken vergeten worden. Na een voorlichting van een mondhygiëniste bleek ook dat er veel kinderen hun tanden niet goed poetsen. De oplossing hiervoor zou zijn als een ouder of medewerker een kind helpt bij het poetsen. Tot op heden gebeurt dit nog niet op Sukh-Dhaam. Aan het eind van de middag gaan de kinderen weer baden. Ze wassen hun lichaam met zeep en de voeten maken ze met een borsteltje schoon. (Alg obs, C, 2014). Het wassen van de haren gebeurt eens in de week op de zaterdag waarbij de jongere meisjes worden geholpen zodat het haar en de hoofdhuid goed schoon zijn (Alg obs, C, 2014/ ANJ, 5.41, 24-3-14). Iedere maandag en vrijdag wordt het haar van de meisjes uitgekamd met een luizenkam. Dit gebeurt door een zuster of door een ouder meisje dat verantwoordelijk is voor de jongste meisjes. Zij dragen een witte schort waarop de luizen goed zichtbaar zijn. Naast de luizenbehandeling met de kam wordt er een luizenmedicijn gebruikt, ook al bestaat hier geen vast patroon voor (ANJ, 5.39, 24-3-14/ Alg obs, C, 2014). Door de zuster wordt uitgelegd hoe ze moeten kammen, vlechten en hoe de haren er netjes uit zien. Indien het kammen te moeilijk wordt vanwege de klitten, dan worden de haren geknipt (ANJ, 5.40, 24-3-14). De nagels van zowel de meisjes als de jongens worden kort gehouden, zodat er geen vuil onder kan komen. Een medewerker helpt de kinderen bij het knippen van de nagels als het ze zelf nog niet kunnen. Dat er verzorgd uitzien van belang is blijkt extra als er een activiteit buiten het terrein plaats vindt. De kinderen mogen dan hun feestkleding aan en aan de haren wordt ook extra aandacht besteed. De oudere meisjes mogen een beetje make-up op zodat ze er tot in de puntjes verzorgd uitzien. Naast de feestkleding hebben de kinderen ieder twee paar schoolkleding, sportkleding, huiskleding, werkkleding, avondkleding en slaapkleding (Alg obs, C, 2014).

Voeding

Directrice, zuster Sabitrie gaat over het eten van de kinderen. Zij bepaald wat de kinderen te eten krijgen en controleert of dat goed is (SAL, 2.23, 10-03-14/JET, 3.11, 18-03-14). Het eten wat bereid wordt, komt uit de groentetuin en daarnaast wordt vaak rijst geserveerd. Op het gebied van vlees heeft Sukh-Dhaam zelf aanpassingen doorgevoerd. Om rekeing te houden met het Hindoestanen en Moslims wordt er alleen kip en vis, en af en toe als uitzondering wild, geserveerd. (NET, 4.6, 19-03-14/ SAL, 2.74, 10-03-14). De kinderen krijgen drie maaltijden per dag en één of tweemaal een tussendoortje. Bij iedere maaltijd krijgen de kinderen een glas drinken (Alg obs, C,H, 2014). Door het toezicht en het overzicht op de voeding wordt er gestreefd naar een gezonde en evenwichtige voeding voor de kinderen.

Hygiëne

Hygiëne is belangrijk voor de gezondheid van kinderen. In het onderzoeksrapport kinderopvanginstelling in Suriname (Terborg, 2013) hebben ze een aantal criteria gehanteerd die duidelijk maken in welke mate een opvanginstelling hygiënisch is. In de volgende tabel zijn de criteria en uitkomsten van Sukh-Dhaam weergegeven:

Onderwerp	Antwoord	Opmerking
Zijn er wegwerphandschoenen aanwezig?	Nee	
Vloeren en werkoppervlaktes zijn egaal, en goed schoon te houden?	Ja	
Zien de kinderen er schoon uit? (huid, haren, nagels, kleding)	Ja	
Lopen de leidsters met straatschoeisel in de ruimte?	Nee	
Wat is je algemene indruk van de hygiëne in de ruimtes?	Netjes en schoon	

Hebben de personeelsleden korte nagels?	Ja	Behalve bij directeur
Hebben de personeelsleden sieraden aan handen en vingers?	Ja	Ring en horloge
Zijn er wasbakken bij de toiletten beschikbaar?	Nee/ja	Alleen bij de binnen wc van de meisjes
Zien de toiletten er netjes uit?	Ja	
Is er zeep aanwezig?	Ja	
Zijn er schone droge handdoeken bij de wasbak?	Ja	In de eetzaal (Alg obs, C, 2014)

In grote lijnen voldoet Sukh-Dhaam aan de hygiënevoorschriften, maar wij zien hierin nog een drietal verbeterpunten. is zeker nog verbetering mogelijk. Ten eerste zouden de sieraden van medewerkers tijdens de bereiding van eten en het helpen met baden af moeten. Ten tweede zouden er wegwerphandschoenen aanwezig moeten zijn in het geval dat kinderen een ongelukje hebben gehad met betrekking tot ontlasting of urine. Ten derde zou er meer aandacht mogen komen voor het handen wassen. Uit onze observaties bleek dat kinderen niet het initiatief nemen om hun handen te wassen en dat medewerkers hun daar niet toe aansporen (Alg Obs C, 2014). Om de kinderen consequent hun handen te laten wassen zouden hiervoor wel genoeg beschikbare wasbakken aanwezig moeten zijn.

6.3.2 Veiligheid

De overheid verlangt van de instellingen dat ze veiligheid bieden aan hun cliënten. Bij veiligheid voor het kind gaat het om het ontbreken van schade aan het kind, die veroorzaakt is door de zorg (Wollersheim, 2011). In geval van rampen moet er ook een duidelijk rampenplan zijn om de gevolgen van een ramp zo klein mogelijk te houden.

De veiligheid voor een mens is belangrijk. Het staat op de tweede tree van de piramide van Maslow zie figuur 3.2. Het gevoel van veiligheid is naast de lichamelijke behoeften van belang om als kind je verder te kunnen ontwikkelen. In de volgende tabel kijken we naar de basisveiligheid die aanwezig moet zijn op Sukh-Dhaam (Terborg, 2013).

Onderwerp	Aanwezig	Opmerkingen
EHBO kit	Ja	
EHBO opgeleid personeel	Ja	
Brandblusapparaten	Ja	Worden elk jaar gecontroleerd (SAL, 2.57, 10-03-14)
Rookmelders	Ja	Batterijen zijn alleen leeg of ontbreken
Bedden van klamboes voorzien	Ja	
Beveiligde openstaande ramen	Ja	Horizontale gevellamellen
Stopcontacten buiten bereik van kinderen	Nee	Ze zijn niet direct in het zicht maar wel bereikbaar voor de kinderen
Elektrische apparaten buiten het bereik van kinderen	Ja	Voor de 12+ leeftijd toegankelijk met toestemming
Schoonmaakmiddelen buiten het bereik van kinderen	Ja	Ja in een aparte kast, die onder toezicht met corvee wel open is. Het staat op ruim een meter van de grond af.
Veilig materiaal en meubilair	Ja	
Trap afgesloten met een hekje	Nee	Op Sukh-Dhaam komen kinderen vanaf 4 jaar die kunnen (trap)lopen.
Is er zicht op wie het terrein betreden	Ja	(Alg obs, B, 2014)

Kijkend naar de criteria voor veiligheid voldoet Sukh-Dhaam er grotendeels aan. Verbeterpunten zijn de stopcontacten en batterijen in de brandmelders.

Veiligheid moet gecreëerd worden door een rampenplan, wat dient om de veiligheid te waarborgen in een onveilige situatie. Zo heeft Sukh-Dhaam met de kinderen een vluchtroute besproken en een plan over wat ze moeten doen indien er gevaar is (SAL, 2.56, 10-03-14). Ongeveer eens per jaar komt zo ook de brandweer om voorlichting te geven over hoe te handelen bij brand (SAL, 2.59, 10-03-14).

Voor de veiligheid van de kinderen zijn er 's nachts altijd medewerkers op het terrein (Alg obs, B, 2014). De kinderen mogen op hen altijd een beroep doen in geval van onveilige situaties of gebeurde ongelukken.

6.3.3 Klachtbehandeling

Ondanks dat er heldere regels zijn, komen er zoals bij elke organisatie ook klachten binnen. Klachten van school, ouders, kinderen en/of medewerkers. Om deze reden wil de overheid dat er goed nagedacht is over hoe de instelling om wil gaan met klachten. De directie van Sukh-Dhaam is het aanspreek punt voor de klachten en luistert hiernaar. Samen met de indiener van de klacht wordt er naar de situatie gekeken, waar het vandaan komt en hoe het in de toekomst te voorkomen is (SAL, 2.64, 10-03-14). Mocht de ouder(s) het met de manier van handelen op Sukh-Dhaam niet eens zijn dan hebben ze het recht om hun kind te laten uitschrijven (SAL, 2.66, 10-03-14). Medewerkers kunnen iedere maandag in het teamoverleg hun klachten over een kind, de manier van werken of collega's delen. De directie en het team luisteren naar de klacht en zoekt met elkaar een oplossing. Wordt deze niet direct gevonden, is het de taak van de directeur om een manier te vinden om nieuwe klachten te voorkomen. (SAL, 2.4/2.65/2.69, 10-03-14). In sommige gevallen worden klachten van een medewerker over een kind ook door een kinderwerker gehoord en afgehandeld. Indien er door school gedreigd wordt met een mogelijke schorsing, dan gaat de directeur van het kindertehuis zelf naar school om deze schorsing te voorkomen (SAL, 2.2, 10-03-14). Aan de kinderen wordt ook de ruimte geboden om klachten of hun feedback te vertellen. Dit mag aan de medewerkers of aan het directiecomité, mits het gaat over wat er binnen de muren van Sukh-Dhaam gebeurt (SAL, 2.68, 10-03-14). Voor het delen van deze klachten worden twee specifieke momenten in het jaar gepland. Het ene moment is een vergadering met medewerkers, kinderen en directie en het andere moment is deze vergadering alleen met kinderen en directie. Op die manier wordt er ruimte gegeven om klachten en feedback over de medewerkers uit te spreken (SAL, 2.18, 10-03-14). Deze afhandeling van klachten stond niet op papier. Naar aanleiding van dit onderzoek is er een klachtenprotocol op papier gezet.

6.4 Conclusie

De begrippen kwaliteit en richtlijn kunnen door iedereen zelf ingevuld worden waardoor een kwaliteitsmeting lastig is. Toch hebben we deze meting uitgevoerd in dit hoofdstuk. Of dit aansluit bij de uitleg van kwaliteit van de EBS en de overheid is voor ons onduidelijk. Aan de hand van dit onderzoek, de literatuur en de criteria van de overheid blijkt dat Sukh-Dhaam kwaliteiten en richtlijnen bezit. Sukh-Dhaam heeft hier niets van op papier staan, maar uit hun handelen en de afgenomen interviews blijkt dat er wel degelijk over de werkzaamheden nagedacht wordt en het beste voor de kinderen wordt gezocht en nagestreefd. Zo vinden ze het van belang dat de kinderen het evangelie horen en is dit ook verweven in het dagelijkse leven op Sukh-Dhaam. Dit is hun fundament van waaruit ze handelen. Daarnaast hebben ze de visie om de kinderen een betere toekomst te geven door ze grenzen te bieden en hun ontwikkeling te stimuleren. Deze visie werkt door in het feit dat ieder kind uit welke cultuur dan ook welkom is op Sukh-Dhaam, tenzij de thuisomgeving goed genoeg is om in op te groeien. De afhandeling van klachten stond niet op papier. Naar aanleiding van dit onderzoek is er een klachtenprotocol op papier gezet.

Voor ons blijft het onduidelijk of de medewerkers genoeg competenties in huis hebben. Dit onderzoeken we bij de beantwoording van deelvraag vier. Om verder tegemoet te komen aan de gestelde eisen van de overheid, zou het goed zijn als de vrijheid van de kinderen wordt vergroot en er meer kindgericht gewerkt wordt. Er wordt naar ons idee teveel in de structuur en dus in groepsverband gedacht, wat ten koste gaat van het individu. Kinderen moeten leren om individueel en zelfstandig keuzes te maken in een veilige setting, iets wat op Sukh-Dhaam niet aangeleerd wordt.

Ook de privacy, een eigen plekje mist voor een groot deel. Een eigen kamer voor iedereen is niet haalbaar, maar er zit een groot verschil tussen één kind of negen kinderen op een kamer.

Een grote kwaliteit van Sukh-Dhaam is dat er veel aandacht gegeven wordt aan het verlenen van moreel verantwoorde zorg. Dit zie je terug in het stimuleren van de participatie van de thuisomgeving. Op deze manier worden verschillen zo mogelijk kleiner tussen Sukh-Dhaam en de thuisomgeving en raken de kinderen niet vervreemd van hun achtergrond en oude omgeving waar ze later ook weer in terug zullen keren. Hierbij is het wel van belang om de kinderen weerbaarder te maken om hen dan ook het geleerde op Sukh-Dhaam en school thuis vol te blijven houden. Kijkend naar de piramide van Maslow wordt duidelijk dat er op Sukh-Dhaam aan de lichamelijke behoeften wordt voldaan, er veiligheid wordt geboden, sociaal contact mogelijk is op school, in het kinderdhuis en met de thuissituatie. Dit zijn allemaal basisbehoeften die te herleiden zijn op de richtlijnen en kwaliteitseisen van de overheid om de kwaliteit van zorg optimaal te krijgen en zo uiteindelijk tot de zelfontplooiing van de kinderen te komen. Alles bij elkaar genomen kunnen we zeggen dat Sukh-Dhaam aan vele kwaliteiten voldoet, maar de mogelijkheid heeft om te groeien en zo de kwaliteit van de zorg binnen de instelling verhogen.

7. Deelvraag 4:

Wat kunnen de kinderwerkers van Sukh-Dhaam doen om het pedagogisch leefklimaat aan te passen aan de kwaliteitsstandaarden die de overheid aan kinderreizen heeft gesteld?

7.1 Inleiding

Leren, spelen, schoonmaken, de was opvouwen, het leven van kinderen op Sukh-Dhaam. De kinderwerkers helpen hen hierbij en samen geven zij het kinderreis kleur. Zonder kinderen biedt Sukh-Dhaam geen opvang, maar zonder kinderwerkers vangt Sukh-Dhaam geen kinderen op. In het eerste hoofdstuk is besproken welke steun de overheid biedt om de kwaliteit in kinderreizen te waarborgen. In het tweede hoofdstuk kwamen de kwaliteitseisen die de overheid stelt aan bod. In het derde hoofdstuk werden deze eisen vergeleken met de huidige situatie op Sukh-Dhaam, waardoor zichtbaar werd in welke mate ze voldoen aan de gestelde de kwaliteitseisen. Als laatste worden in dit hoofdstuk de kwaliteitseisen uit de wet behandeld die betrekking hebben op het pedagogisch leefklimaat. Hierbij komt expliciet de aandacht te liggen op de kinderwerkers en wat zij in het pedagogisch leefklimaat kunnen aanpassen om te voldoen aan de kwaliteitseisen van de overheid. Om hier uiteindelijk een antwoord op te kunnen geven, is het nodig om eerst duidelijk te maken wie deze kinderwerkers zijn (7.1). Vervolgens volgt uitleg over het begrip pedagogisch leefklimaat, zodat het helder is waarin de kinderwerkers aanpassingen kunnen doorvoeren. Hierbij worden ook de eisen die de overheid stelt aan het pedagogisch leefklimaat genoemd (7.2). Dan wordt het huidige pedagogisch leefklimaat behandeld aan de hand van deze eisen om aan te geven welke pedagogische basis aanwezig is (7.3). Daarna bekijken we welke aanpassingen zullen bijdragen aan kwaliteitsverhoging van het pedagogisch leefklimaat (7.4). Afsluitend wordt een antwoord gegeven op de deelvraag, geformuleerd als conclusie (7.5). Opnieuw dient hierbij gezegd te worden dat de Wet Opvanginstellingen nog geen concrete invulling aan de kwaliteitseisen heeft gegeven wat een kwaliteitsmeting bemoeilijkt. De beschreven aanpassingen daarom niet letterlijk in de wet terug te vinden als eis.

7.2 De kinderwerkers van Sukh-Dhaam

Op het moment van het onderzoek werken er negen personen bij Sukh-Dhaam. Het directeurssehtpaar, vier kinderwerkers en drie ondersteunende personeelsleden. Zij worden allemaal als broeder en zuster aangesproken. Hieronder worden het directeurssehtpaar en de kinderwerkers voorgesteld. Het ondersteunende personeel laten we verder buiten beschouwing, omdat zij geen begeleiding bieden aan de kinderen en dus geen gelegenheid hebben om het pedagogisch leefklimaat aan te passen.

7.2.1 Directeurssehtpaar

Het directeurssehtpaar, beter bekend als broeder Adolf en zuster Sabitrie, zijn al lange tijd betrokken bij het kinderreis. Zelf zijn ze er als kind opgegroeid. Ondertussen werkt zuster al bijna 39 en broeder bijna 37 jaar bij Sukh-Dhaam. Beiden zijn van Hindoestaanse afkomst en hebben een christelijke levensbeschouwing. Als directie hebben zij een uitgebreid takenpakket. Zoals ze aangeven zijn ze eindverantwoordelijke voor Sukh-Dhaam en veel bezig met het delegeren van taken (SAL, 2.1, 10-03-14). Een aantal punten waarvoor zij verantwoordelijkheid dragen zijn: de financiën, administratie, boodschappen, de leiding bij de jongens- en meisjeskant, het contact met school en bij klachten. Binnen deze verantwoordelijkheden zijn er taken gedelegeerd aan de kinderwerkers, zoals de dagelijkse begeleiding en gesprekken op school. Daarnaast moet broeder eens per kwartaal ook vergaderen met andere directeuren van de kinderreizen en internaten van de EBG. Zuster houdt zich meer bezig met de keuken en wat en hoe er gekookt moet worden voor de kinderen. Ook maakt zij alle afspraken en houdt de agenda bij. Als onderwijs heeft zuster het basisonderwijs en de eerste klas MULO gevolgd. Broeder heeft het basisonderwijs met getuigschrift afgerond. Naast dit onderwijs,

hebben zij verschillende cursussen en trainingen gevolgd. Samen hebben zij een 3-jarige cursus gevolgd, gericht op kinderen. Hier kregen zij vakken als psychologie, pedagogiek, sport en spel, maatschappijleer en EHBO aangeboden. EHBO had broeder echter al afgerond. Broeder heeft daarna opnieuw een 3-jarige cursus voor pastorale leiding gevolgd en afgerond met een diploma. Vervolgens heeft hij een leiderschapscursus gevolgd van 3 maanden en nog een cursus bij stichting TANA via de EBG en samen met de Nikos. Zuster heeft ook nog een internaatscursus gevolgd tot zondagschool leidster (SAL, 2.15, 10-03-14). Daarnaast wordt er elke keer als er stagiaires komen op Sukh-Dhaam aan hen gevraagd om een kleine cursus te geven, over pesten, ed.

7.2.2 Kinderwerkers

De kinderwerkers verschillen erg in het aantal jaren dat ze werken op Sukh-Dhaam. Degene die het langst hier werkt, werkt er bijna achttien jaar. De anderen werken er acht jaar, zeven jaar en zes maanden. De laatst genoemde heeft nog geen vast contract, hoewel ze de proefperiode van 3 maanden wel heeft afgesloten. Drie kinderwerkers zijn van Hindoestaanse afkomst en de vierde is gedeeltelijk Hindoestaans, Javaans en Gyaans. Twee van hen zijn hindoe en twee zijn er christelijk. De hoofdtaak van de kinderwerkers is de dagelijkse verzorging en begeleiding van de kinderen. Eén kinderwerker heeft tot de zesde klas basisonderwijs gevolgd, de andere drie hebben het afgerond. Deze drie zijn vervolgens aan de MULO begonnen. Twee hebben het afgerond, één is na de tweede klas gestopt. Van de twee die het hebben afgerond is er één naar de kweekschool gegaan waar die een diploma heeft behaald. De ander heeft de opleiding voor het kleuteronderwijs tot de derde klas gevolgd.

Qua cursussen is er diversiteit binnen het team. Eén van hen heeft een cursus gevolgd van zes maanden over opvoeden, hoe je met kinderen moet omgaan en hoe je respect voor kinderen moet hebben. Twee anderen hebben een training gevolgd met betrekking tot godsdienst onderwijs. Verder heeft er iemand nog een knipcursus gevolgd en de vierde kinderwerker heeft geen enkele cursus gevolgd. De ervaring die de kinderwerkers hebben, voordat ze bij Sukh-Dhaam kwamen is gedeeltelijk kind-gerelateerd. Twee van hen hebben niet eerder gewerkt met kinderen en één kinderwerker heeft altijd met kinderen gewerkt. Eerst tijdens stages op school, daarna bij een crèche. Haar volgende baan was het verplegen van ondervoede kinderen in een tehuis en daarna nog twee jaar in een kindertehuis in de stad. De laatste kinderwerker is oppas geweest in een oppastehuis waar ze kinderen van 0-5 jaar heeft verzorgd.

7.3 Kaders pedagogisch leefklimaat

In dit subhoofdstuk komt het kader, wat wij het pedagogisch leefklimaat noemen, waarbinnen de kinderwerkers aanpassingen kunnen uitvoeren aan bod. Het begrip pedagogisch leefklimaat is opgebouwd uit twee delen. Pedagogisch gaat over alles wat betreft de ontwikkeling en opvoeding van kinderen (Lieshout, 2009). Het tweede deel is leefklimaat. Over wat het begrip leefklimaat inhoudt, zijn verschillende opvattingen bekend. In dit onderzoek worden verschillende ideeën samengevoegd om een zo compleet mogelijke uitleg te geven over wat er bedoeld wordt met een leefklimaat. Het leefklimaat is niet iets feitelijks, maar het gaat over hoe men denkt, voelt en zich gedraagt in de instelling en hoe dit wordt overgedragen aan nieuwe kinderen en medewerkers (Trooijen, 2010). Het gaat dus om de perceptie van gedrag. Het leefklimaat kan gezien worden als 'de persoonlijkheid' van de organisatie (Hoy, 1990), dat wordt vormgegeven door zowel het gedrag van de medewerkers als van de kinderen. Uit onderzoek blijkt dat het voornamelijk om vier thema's gaat: de responsiviteit van de groepsleider, de mate dat jongeren het gevoel hebben iets te leren, de geboden structuur en de onderlinge relaties tussen jongeren (Jongepier, Struijk & Helm, van der, 2010). In dit hoofdstuk ligt de nadruk op de inbreng van de kinderwerkers aan het pedagogisch leefklimaat, waardoor we de thema's aangaande de jongeren niet apart aan bod laten komen.

Voor de beantwoording van deze deelvraag willen we het begrip pedagogisch leefklimaat afbakenen aan de hand van kwaliteitsstandaarden uit de wet opvanginstellingen. Het is namelijk van belang dat

de kinderwerkers aanpassingen gaan doen om de kwaliteit te verhogen volgens de richtlijnen in de Wet Opvanginstellingen. Het begrip pedagogisch leefklimaat komt niet specifiek voor in de kwaliteitsstandaarden uit de Wet Opvanginstellingen, maar er zijn een vijftal thema's die een rol spelen bij het creëren van een leefklimaat.

1. Pedagogisch beleidsplan; het gaat om werkwijze en omgangsregels, die inzicht geven in hoe er met elkaar om wordt gegaan en welke normen en waarden een rol spelen. Dit zorgt voor 'persoonlijkheid' van de instelling.
2. Methodiekontwikkeling: manier van werken in de instelling
3. Vrijheden: hoeveelheid inspraak en privacy van kinderen. Het gaat om de verhouding tussen kinderwerkers en kinderen en de visie op het individu.
4. Stimulatie: hierdoor wordt zichtbaar waar waarde aan gehecht wordt. Deze waarden bepalen hoe gedrag geïnterpreteerd wordt.
5. Deskundigheidsbevordering en bekwaamheid personeel.

Deze thema's zullen in het vervolg van dit hoofdstuk besproken worden, behalve de laatste omdat dit al is beschreven door middel van het voorstellen van de kinderwerkers. Dit thema komt wel terug in 7.5 bij het beschrijven van aanpassingen.

7.4 Het huidig pedagogisch leefklimaat

In dit subhoofdstuk wordt met informatie uit de interviews en onze observaties het huidig pedagogisch leefklimaat van Sukh-Dhaam geschetst. Vanuit de literatuur wordt aandacht gegeven aan de responsiviteit van de kinderwerker en de geboden structuur. Omdat dit thema's zijn die inzicht geven in een leefklimaat, sluiten we hier op aan. De responsiviteit beschrijft de interacties tussen kinderwerker en kind. Hoe de kinderwerkers reageren op zowel het individuele kind als het gedrag van een groep. De geboden structuur is een aanvulling op de manier van werken en laat zien wat de kinderen wordt aangeboden aan sturing. De beschrijving van het huidige leefklimaat op Sukh-Dhaam, wordt in hoofdstuk 7.5 gebruikt om kwaliteit verhogende aanpassingen te formuleren.

7.4.1 Werkwijze en omgangsregels

De werkwijze en omgangsregels beschrijven gedeeltelijk de inhoud van het pedagogisch beleidsplan, maar de werkwijze wordt ook gevraagd bij de kwaliteitsstandaard methodiekontwikkeling. Op Sukh-Dhaam wordt er echter niet gewerkt volgens een specifieke methodiek, daarom spreken we in het vervolg over werkwijze. Deze werkwijze is voornamelijk gebaseerd op onderlinge afspraken in het team van kinderwerkers en het directeursechtpaar.

Een vaste basis voor de manier van werken is de dagelijkse structuur. Hoe deze structuur er uit ziet, wordt in 7.4.6. besproken. Daarnaast zijn er een aantal overeenkomstige normen en waarden zichtbaar in de manier van werken. Een eerste waarde in de manier van werken is het creëren van rust. Tijdens de programma onderdelen moeten kinderen zich rustig houden, zodat ze zich kunnen concentreren op hun taak (JON, A5, 22-03-14). Een uitzondering is de vrije tijd, dan mogen de kinderen rennen, lachen en praten. Op deze momenten wordt de werkstijl van de kinderwerkers ook losser. Dan is er tijd om 'grappen te maken'. Een andere werkvorm die gebruikt wordt door de kinderwerkers, is onderscheid maken op basis van leeftijd. Bijvoorbeeld bij huiswerkbegeleiding en het eten zitten de oudere kinderen aan een aparte tafel. De reden hiervoor is dat op deze manier beide groepen weten dat er onderscheid is en er dus ook onderscheidene gedragingen en verantwoordelijkheden van hen worden verwacht (ANJ, 5.18, 24-03-14). Zo krijgen de oudere kinderen vaak het toezicht over de jongere kinderen, met name bij de meisjes (BRI, F1, 21-02-14). De kinderwerkers willen dat er samen met de kinderen gewerkt wordt: Samenwerken is een begrip wat bij onze manier van werken hoort (NIT, 6.19, 26-03-14). Daarbij hoor je kinderwerkers ook veel taken delegeren en bevelen uitdelen. Dit gebeurt door middel van korte zinnen, zoals 'Pak je schrift, Ga leren, Kom hier, Baden' (BRI, D2, 07-03-14).

Rondom het thema belonen en straffen komen ook een aantal normen en waarden naar voren. Slaan mag niet, af en toe een tikje of schreeuwen is wel toegestaan (NET, 4.28, 19-03-14). Schreeuwen, hun stem verheffen, doen kinderwerkers als een taak niet goed is uitgevoerd of als kinderen niet hun best doen. Daarnaast worden kinderen wel eens beetgepakt bij de arm iemand even wakker te schudden als ze niet willen luisteren (ANJ, 5.28, 24-03-14). Er zijn ook alternatieven voor schreeuwen of tikjes uitdelen. De regel is dat een kind eerst tweemaal wordt gewaarschuwd als hij niet luistert. Bij de derde keer krijgt hij straf. Niet luisteren is niet de enige reden om straf te geven. Ook bij een onvoldoende, kan een kind een dubbele corveetaak moeten doen (JON, D3, 13-03-14). Straffen kan ook in de vorm van gedrag en/of prestaties van kinderen voor de groep bespreken. Van het kind wordt dan verwacht verantwoording af te leggen of een opdracht uit te voeren (BRI, D4, 18-03-14). Een andere manier is dat de kinderwerker niet meer luistert: Luisteren jullie niet naar mij, dan kunnen jullie mij tien keer roepen, maar dan luister ik niet (NIT, 6.17, 26-03-14) De regels geven alleen aan wanneer er straf uitgedeeld mag worden en welke straf niet gegeven mag worden. Naast het straffen wordt er ook stilgestaan bij belonen. Vooral in de vorm van complimenten, hoewel één van de kinderwerkers aangeeft ook presentjes in de vorm van lekkernijen uit te delen als er goed gewerkt is. Complimenten worden tijdens programma onderdelen bewust ingezet, maar zijn geen vanzelfsprekendheid voor de kinderwerkers (BRI, A4, 08-03-14/A6, 23-03-14).

Wat betreft omgangsvormen bij lichamelijk contact, blijven kinderwerkers zoveel mogelijk op afstand van de kinderen. Het is voor de kinderwerkers een regel dat zij niet onnodig aan het lichaam van de kinderen komen. Er wordt hooguit een omhelzing (brassa) gegeven, anders blijft het bij een handdruk. Bij uitzonderingen wordt er een arm om iemand heen geslagen en de jongste kinderen van vier of vijf jaar worden soms wel even opgetild.

7.4.2 Vrijheden, inspraak en privacy

Dit thema geeft aan hoe de verhoudingen liggen tussen kinderwerker en kind. Algemeen geldt dat de jongere kinderen luisteren naar de oudere kinderen en dat alle kinderen luisteren naar volwassenen. Naast het luisteren krijgen kinderen ook de mogelijkheid om hun mening te geven. We hebben gemerkt dat op Sukh-Dhaam meer de nadruk gelegd wordt op de plichten die de kinderen hebben dan op hun rechten. De kinderen moeten inzet tonen, moeten respect hebben en hun tijd nuttig besteden. Als zij hieraan voldoen, dan hebben zij ook recht op inspraak. dat er uitzonderingen zijn geeft één van de kinderwerkers aan door te zeggen dat kinderen altijd naar haar toe mogen komen om te zeggen dat ze iets fout heeft gedaan. Haar visie is dat ze respect voor de kinderen moet tonen, om respect van hun te kunnen ontvangen (NIT, 6.10, 26-03-14).

De kinderen op Sukh-Dhaam hebben naast hun mening geven, ook andere vrijheden. Deze zijn vooral zichtbaar in de vrije tijd en wanneer er geen huiswerk is (JON, D1, 07-03-14). Op de zondag is er veel vrije tijd voor hobby's, maar de kinderwerkers bieden ook een spelletje aan (JON, B1, 22-02-14). Dan zijn de kinderen vrij om hierop in te gaan of niet. Bij een groepsspel als koningsbal, wordt meer druk gezet op de kinderen en is de vrijheid beperkt. Dan wordt van hen verwacht dat ze mee doen (BRI, B2, 08-03-14). Tijdens de vrije tijd in het weekend moedigen de kinderwerkers de kinderen aan of doen zelf mee met het spel (BRI, B3, 25-03-14).

Naast deze vrijheden, zijn de kinderen ook vrij in het kiezen van een beroep, haardracht en geloof. De vrijheid hierin is relatief, aangezien de kinderwerkers en de ouders bij deze keuzes ook een rol spelen. Ook is het kind tot een bepaalde hoogte vrij om zichzelf te ontwikkelen door zijn eigen creativiteit, wensen en voorkeuren te ontdekken en ontwikkelen. Een kind mag aan verschillende activiteiten deelnemen, kan van thuis spellen of hobby materiaal meenemen en krijgt de mogelijkheid om te experimenteren.

Ook de mate van privacy geeft aan hoe er naar het kind als individu wordt gekeken. De kinderen worden door de kinderwerkers geaccepteerd als individuen met behoefte aan eigen ruimte. Zij komen niet in het kluisje of opbergvak van de kinderen. Dat de kinderen zich ook een moment

moeten kunnen terugtrekken, lijkt minder vanzelfsprekend. Een ruimte waar een kind een moment voor zichzelf heeft, is niet echt aanwezig. Er zijn verschillende hoekjes op het terrein waar iemand kan gaan zitten, maar niets is afgezonderd. Wanneer er bezoek is, wordt er wel rekening mee gehouden door de andere kinderen uit de buurt te houden.

7.4.3 Stimulatie

De kinderwerkers bepalen in het programma, maar ook daarbuiten, waar zij aandacht aan geven en wat zij als doelen stellen voor de kinderen. Zo wordt duidelijk waarvoor en hoe zij de kinderen stimuleren in het dagelijkse leven. De schoolprestaties zijn absoluut één van de aandachtspunten. De hele dag worden het gedrag van kinderen en de toekomst van het kind aan hun prestaties gekoppeld. En niet alleen gedrag, maar de hele toekomst van het kind, wordt aan zijn of haar prestaties gekoppeld. Met goede prestaties, kun je iemand worden. Een goede toekomst voor de kinderen is iets waar de kinderwerkers hun best voor doen: 'Het zou mooi zijn, dat wanneer ik een kind later ontmoet, zij zegt: ik ben op zo'n hoge positie. Dan kan ik echt vreugde voelen, want dan heb ik dat kind iets kunnen leren. Dat is mijn streven!' (ANJ, 5.11, 24-03-14).

Door de kinderen een goede toekomst te willen geven, wordt er soms een oogje dicht geknepen. Dan wordt er toch nog een extra kans geboden na een overtreding waar eigenlijk uitschrijving voor staat. Hierbij draait het erom dat de kinderen nette burgers worden. Netheid is namelijk ook één van de prioriteiten bij de kinderwerkers: net gedrag en uiterlijk worden gestimuleerd. Daarom controleren de kinderwerkers ook of de haren goed zijn gekamd, tanden gepoetst en voeten geboend (JON, C3, 25-02-14). Het blijft niet alleen bij controleren, de kinderen krijgen ook een stukje levenswijsheid mee: 'het leven is meer dan wat je hier ziet. Je moet zweten en werken om geld in je hand te krijgen. Hier hebben jullie zoveel, daar moet je altijd dankbaar voor zijn!' (SIL, 7.20, 27-03-14).

7.4.4 Responsiviteit van de kinderwerker

Kinderwerkers krijgen te maken met zowel groepen als individuen. Hier moeten zij steeds tussen afwisselen en hun reacties op aanpassen. In het algemeen hebben de kinderwerkers op Sukh-Dhaam weinig individueel contact met een kind. In de vrije tijd zijn er meer mogelijkheden tot individueel contact met een kind (BRI, E4, 22-03-14). Kinderen en jongeren krijgen veel mee uit de buitenwereld en kunnen hier vragen over hebben, ook met betrekking tot hun eigen ontwikkeling. Hier kan gedacht worden aan thema's als seksualiteit, levensbeschouwing of leven en dood. We hebben geen gesprekken tussen kinderwerkers en kinderen gehoord die hierover gaan. Thema's als verliefdheid en menstruatie zijn wel aan bod gekomen.

Om goed te reageren op ieder kind, zien we dat men zoveel mogelijk op de hoogte probeert te blijven van de kinderen. Onderling is er een overdracht van bijzonderheden, zowel vanuit de directie als kinderwerkers. Dit betreft alleen de échte bijzonderheden, aangezien er geen aparte tijd voor staat ingepland en er teveel kinderen zijn om één voor één te bespreken. Verder wordt er interesse in het kind getoond door te vragen hoe het op school was, hoe een uitje of toernooi ging, enz. Het blijft niet alleen bij vragen, ze wachten ook op antwoord. Helaas zijn er ook altijd dagelijkse dingen en storingen die aandacht vragen. Als resultaat van deze storingen krijgen veel dezelfde kinderen aandacht, namelijk degene die niet willen luisteren of er zelf om vragen. Andere kinderen die rustig aandacht vragen door te vragen of naar voren te lopen, worden soms genegeerd doordat de aandacht naar de stoorzender gaat. Dit is geen onwil, want als de kinderen wat vragen, wordt hier ook zoveel mogelijk op ingegaan en gekeken wat er voor hen gedaan kan worden. We zien kinderen onderling ook veel met elkaar praten. Wanneer een kind huilt, ontfermen de andere kinderen zich over het kind. Wanneer zij er niet uitkomen, wordt ook wel het advies gegeven om naar de zuster te gaan. De kinderwerkers nemen dan tijd om het kind te troosten (JON, E6, 23-03-14).

Tijdens een groepsmoment wordt veelal de hele groep toegesproken, alleen wanneer er iemand persoonlijk iets heeft gedaan wordt hij ook persoonlijk genoemd. Wanneer de kinderen worden geroepen, wordt vaak hun naam gebruikt (JON, D3, 13-03-14). Tijdens de dagelijkse structuur hebben de kinderwerkers zelf ook een taak. Op deze momenten is er daardoor niet altijd de mogelijkheid om

te reageren op de individuele behoeften van kinderen. Maar we zien ook dat de kinderwerkers zorgzaam zijn (BRI, A4, 08-03-14). Uit gesprekken met de zusters blijkt dat ze wel veel bezig zijn met het observeren van de kinderen. Ze benoemen situaties waarin een kind bepaald gedrag heeft laten zien en koppelen dit aan ander gedrag om zo een patroon te kunnen ontdekken (JON, F4, 10-03-14).

7.4.5 Geboden structuur

De werkwijze van kinderwerkers is aangepast op de vaste dagelijkse structuur. Dit is voor de kinderen erg belangrijk. De dagstructuur en rolverdeling ziet er als volgt uit:

Dagstructuur maandag tot vrijdag		
Tijd	Activiteit	Rol kinderwerker
05.30 - 05.35	Opstaan, bedden opmaken en bidden	Jongens of meisjes wekken en toezicht houden dat de bedden netjes achter gelaten worden en er gebeden wordt.
05.35 - 06.30	Tanden poetsen, baden en corvee	Tijd bewaken en controle houden op uitvoering van activiteit
06.30 - 06.45	Morgenzegen*	Eén van de kinderwerkers heeft de leiding, ander houdt orde
06.45 - 07.00	Ontbijt	Rust en overzicht houden
07.00 - 08.00	Klaar maken voor school	Zorgen dat kinderen netjes zijn, tas bij zich hebben, eventueel repetitie overhoren en rust houden
08.00 - 13.00	School	Vrij, behalve wanneer de was weggewerkt moet worden
13.00 - 14.00	Rust moment	Kinderen opvangen vanuit school, naar wc laten gaan en stimuleren tot rusten
14.00 - 15.00	Huiswerk maken	Kinderen wekken, zorgen dat alle kinderen huiswerk maken, overhoren, cijfers bijhouden, corveetaken verdelen en rust houden
15.00 - 16.00	Corvee	Ondersteunen bij één van de corveetaken
16.00 - 17.00	Vrij moment	Controleren of taken goed zijn uitgevoerd, eigen taken als verstelwerk uitvoeren en toezicht houden (BRI, E3, 18-03-14).
17.00 - 18.00	Baden en vrij moment	Toezicht houden op baden: netjes en zuinig. Kinderen rustig en schoon houden.
18.00 - 18.20	Eten	Rust en overzicht houden
18.20 - 19.30	Avondzegen en vrij moment	Leiding over de avondzegen of toezicht houden op de avondzegen. Invulling vrij moment begeleiden.
19.30 - 20.30	Naar bed	Jonge kinderen 19.30, oudere kinderen 20.30 naar bed sturen

In het weekend is er natuurlijk geen school, waardoor de structuur enigszins anders is. Op zaterdag en zondag mogen de kinderen uitslapen tot 07:00/ 07:30, dit is afhankelijk van de activiteiten voor die dag. Rond 08:30 is het op zaterdag tijd om het grote corvee te gaan doen tot 10:00. Op zondag is er van 09:00 tot 10:00 vaak een kerkdienst waar voorbereiding voor nodig is als het gaat om bijvoorbeeld verkleden. Dan volgt er vrije tijd tot het eten van 12:00. Na het eten is het rusten tot 14:30 en dan weer vrije tijd tot het baden van 17:00. In deze vrije tijd stimuleren de kinderwerkers kinderen tot het doen van sport en spel. Na de avondzegen is er tijd voor TV kijken of iets voor zichzelf te doen. Op zaterdag gaan de jongere kinderen rond 20:30 naar bed en de oudere rond 21:30. Op zondag moeten de kinderen wel op tijd naar bed, want op maandag moeten ze weer vroeg opstaan. De kerkdienst is echter niet op een vast moment. Soms is het namelijk op zaterdagavond en soms op zondagmorgen.

7.5 Aanpassingen in het pedagogisch leefklimaat

In subhoofdstuk 4.3 is het huidige leefklimaat op Sukh-Dhaam geschetst. We sluiten hierbij aan door in deze paragraaf aan te geven welke aanpassingen gedaan zouden kunnen worden om de kwaliteit van het pedagogisch leefklimaat te verhogen.

Tegelijk zijn we er ons van bewust dat niet alle aanpassingen zomaar uitgevoerd kunnen worden. Daarom starten we met enkele randvoorwaarden die van belang zijn als een organisatie inhoudelijke veranderingen wil doorvoeren. Daarna volgen de inhoudelijke aanpassingen. Zij zijn gebaseerd op de

vergelijking tussen de analyse van de huidige situatie en de theorie over een goed pedagogisch leefklimaat. Deze theorie van Jongepier, Struijk & van der Helm, (2010) geeft zes uitgangspunten voor een goed pedagogisch leefklimaat: emotionele steun en sensitieve responsiviteit, autonomie en ruimte, structureren en grenzen stellen, informatie geven en uitleggen, begeleiden van interacties tussen jeugdigen en stimuleren en ondersteunen van interacties tussen kind en ouders. We zullen steeds eerst de theorie behandelen en vervolgens een analyse geven over de benodigde aanpassingen.

7.5.1 Randvoorwaarden

Wanneer er veranderingen in een organisatie gaan plaatsvinden, is er input van verschillende middelen nodig: personeel, huisvesting, geld en richtlijnen. De belangrijkste input voor de zorgverlenende sector is gekwalificeerde arbeid, waar gekwalificeerd personeel voor nodig is (Schermer & Quint, 2008). Dit is een eerste aandachtspunt voor Sukh-Dhaam, omdat slechts één kinderwerker een pedagogische opleiding en training heeft afgerond uitgezonderd van de directie. Als de kwaliteit van de opvang verhoogd moet worden, zal er aandacht moeten zijn voor de opleiding van het personeel. Wanneer het personeel niet pedagogisch onderlegd is, is het ook moeilijk om pedagogische inzichten te gebruiken in de huidige situatie. Dit zou opgevangen kunnen worden door trainingen aan te bieden aan het huidige personeel. De deskundigheidsbevordering van het personeel is ook een eis uit de Wet Opvanginstellingen. In hoofdstuk vijf hebben we al ontdekt dat het personeel niet voldoet aan de gestelde eisen van de EBGs. Ze hebben toegezegd om het personeel bij te scholen om de competenties te verbeteren. Het geloof is iets dat niet te veranderen is, waardoor sommige medewerkers nooit zullen voldoen aan de gestelde eisen.

Gekwalificeerd personeel is dus een aandachtspunt, maar ook het aantal personeelsleden is minimaal. Zowel de directie als de kinderwerkers geven aan dat er een personeelstekort is. Voor het gericht aan de slag gaan met en begeleiden van de kinderen, zou er meer personeel nodig zijn volgens de directeur (SAL, 2.43, 10-03-14). Voor de kinderwerkers is het ook noodzakelijk. Met meer personeel zijn er betere werktijden mogelijk, namelijk één dienst per dag. Door deze afwisseling krijgen de kinderwerkers meer energie om het werk te doen en aanpassingen door te voeren.

7.5.2 Emotionele steun en sensitieve responsiviteit

Als eerste uitgangspunt voor een goed pedagogisch leefklimaat noemt de literatuur 'emotionele steun en sensitieve responsiviteit.' Het gaat hier over termen als warmte, ondersteuning en oog hebben voor het kind. Concreet betekent 'emotioneel ondersteunen' dat de opvoeder op een positieve manier duidelijk zijn of haar betrokkenheid laat blijken bij wat het kind doet en ervaart. Dit kan in de vorm van troosten, complimentjes geven, aanmoedigen of interesse tonen (Meij & Ince, 2013). Het ervaren van deze emotionele steun is belangrijk voor het ontwikkelen van competenties, vergroten van veerkracht en ontwikkelen van pro-sociaal gedrag (Riksen-Walraven, 2004). Het handelen van de medewerker kan op deze manier een stuk veiligheid bieden. Wanneer kinderen nadrukkelijk vragen om aandacht in de vorm van schreeuwen of ander storend gedrag, kan het soms dan beter zijn om dit te negeren. Tegelijkertijd moet er gezocht worden naar positief gedrag om te kunnen benoemen. De nadruk komt dan te liggen op positief gedrag dat helpend is voor het functioneren. Complimenten zorgen namelijk voor motivatie om goede prestaties te willen leveren (Slot & Spanjaard, 2010). Naast complimenten hebben ze ook behoefte aan individuele aandacht van groepsleiders die hen begrijpen en voor hen openstaan (Helm, van der, e.a. 2009).

Wanneer we dit vergelijken met de analyse die beschreven is vanuit het praktijkonderzoek, zien we dat er een gezonde basishouding is bij de kinderwerkers wat betreft het werken met kinderen. Zij willen aandacht voor de kinderen hebben en houden ervan om met de kinderen te werken. Aandacht die gegeven wordt is met name gericht op het aansturen van de taken en tijdens de dagelijkse structuur. Verder is gebleken dat de aandacht veel gaat naar degene die er om vraagt of die ongehoorzaam is. Daardoor is er veel negatieve aandacht op te merken in het leefklimaat. We

zien weinig in de praktijk dat het negatieve gedrag genegeerd wordt, aangezien dit de rust verstoort waar hier veel belang aan wordt gehecht. Bij onrust of weinig tijd kan er ook positief op kinderen gereageerd worden. Laat merken dat het kind is gezien, door aan te geven dat de vraag is gehoord, maar er nu geen tijd is om hierop in te gaan. Dit is een vorm van sensitieve responsiviteit, namelijk met oog voor het kind reageren. Wanneer de kinderwerkers hier alert op zijn, dan zal de aandacht ook meer verdeeld worden. Warmte wordt ook gevoeld door complimenten geven. Een kinderwerker zegt: 'een complimentje geven is altijd goed, zodat een kind zich ook een beetje prettig voelt' (ANJ, 5.27, 24-03-14). Complimenten uitdelen wordt bewust ingezet, waardoor de kinderen ervaren dat ze ondersteund worden in de werkzaamheden die ze doen. In onze ogen mogen er meer complimenten uitgedeeld worden. Daarbij gaat het ook om een positieve houding van het personeel, waarbij positief gedrag constant op de voorgrond wordt gezet. Naast complimenten kunnen aanmoedigingen ook ingezet worden om de motivatie van kinderen te vergroten. In plaats van het wijzen op de tekortkomingen van de kinderen, mogen de kinderen aangemoedigd worden om hun zwakkere kanten sterker te maken. De kinderwerkers zijn hiertoe in staat, aangezien ze het bij spelmomenten en corveetaken ook hebben laten zien.

We hebben al eerder beschreven dat kinderwerkers aandacht hebben voor hoe het met de kinderen gaat door vragen te stellen en te observeren. Dat is waardevol, omdat zo de kinderen in de gaten worden gehouden. Wij vragen ons alleen af of je op die manier ook weet wat er in een kind omgaat. Wij denken dat het goed zou zijn als er meer individuele aandacht voor een kind komt. Regelmatig een gesprekje over hoe het gaat en momenten in de dagstructuur aangrijpen als mogelijkheid voor persoonlijk contact. Ondersteunend hierin zou kunnen zijn dat ieder kind een vast aanspreekpunt krijgt, een soort mentor. Er is niet veel verschillend personeel, maar één vaste persoon waar het kind terecht kan en die aandacht voor hem/haar heeft, kan helpen om de steun en veiligheid te doen ervaren. Voor de kinderwerkers is het dan ook makkelijker om die kinderen aan te moedigen en interesse voor hen te hebben.

7.5.3 Autonomie en ruimte

Het tweede uitgangspunt voor een goed pedagogisch leefklimaat is autonomie en ruimte. Elk kind moet een zelfstandig individu worden en onafhankelijk van andere personen een leven kunnen opbouwen. Dit begint al op een jonge leeftijd. Als jonge kinderen zich veilig voelen, gaan ze dingen ondernemen en uitproberen, waardoor ze dingen leren. Ze moeten dus ruimte en kansen krijgen om initiatieven te nemen. Om de ontwikkeling van hun autonomie te stimuleren, is het belangrijk dat begeleiders hen stimuleren om zoveel mogelijk zelf te doen en zelf problemen op te lossen, en hun oplossingen en ideeën te respecteren (Riksen-Walraven, 2004). Een kinderdagbuit lijkt hiervoor de ideale plek: het is een leerplaats voor het leren dragen van je eigen verantwoordelijkheid (Willemse, 2010). Het begrip ruimte houdt ook in ruimte voor de eigenheid van de jeugdige en de mate van privacy (Jongepier, Struijk & Helm, van der, 2010). Binnen een opvanginstelling zijn er echter ook regels nodig, waardoor de kinderen begrensd worden. De hoeveelheid regels moet in balans zijn met de hoeveelheid vrijheden, aangezien teveel regels op een bepaald gebied, de ruimte voor eigen initiatief sterk indamt (Jongepier, Struijk & Helm, van der, 2010).

In het alledaagse leven op Sukh-Dhaam wordt veel aandacht besteed aan het zelfstandig worden van de kinderen. Met name tijdens corvee worden ze voorbereid op de werkzaamheden die ze moeten kunnen als ze voor zichzelf moeten zorgen. Bij problemen worden ideeën en oplossingen die de kinderen aandragen in eerste instantie aangehoord door de kinderwerkers. Soms volgt hierna een uitwisseling van meningen en soms wordt de mening weggewuifd. Ook hier zien wij dat er meer gestimuleerd mag worden door kinderwerkers, om kinderen aan te moedigen hun eigen mening te formuleren, ideeën te opperen en oplossingen te bedenken.

Kinderen worden ook autonoom gemaakt door de verantwoordelijkheid voor zijn of haar toekomst bij het kind neer te leggen. Door de kinderwerkers wordt er sterk de nadruk op prestaties gelegd, waarbij het kind zelf de keuze kan maken goed haar/zijn best te doen of er zich gemakkelijk van

afmaken. De toekomst hangt echter niet alleen af van schoolprestaties. Na school ligt er nog een taak op hen te wachten. Dan ligt er nog de verantwoordelijkheid om wat met die schoolkennis te doen, zich in te zetten om positief deel te nemen aan de samenleving. Wij zouden graag zien dat ook die kant van de medaille besproken wordt om de kinderen een stukje realiteit in hun autonomie aan te brengen. Zoals we eerder beschreven hebben is er voor de kinderen geen plek waar ze even helemaal alleen kunnen zijn. Wij denken dat het goed is dat daar een oplossing voor bedacht wordt. Alleen zijn hangt sterk samen met het worden van een autonoom individu.

Wel zien we dat er ruimte is voor de eigenheid van het kind. Een kleuter, mag ook kleuter zijn. Hij hoeft niet alleen te werken en te zitten. Het mag spelen en vies worden, daar zijn speciale thuiskleren voor aanwezig. Een oudere krijgt meer verantwoordelijkheden en er wordt ook verwacht dat die het goede voorbeeld geeft, terwijl ze soms zelf ook mogen ontspannen en ontladen.

7.5.4 Structureren en grenzen stellen

Het derde uitgangspunt is structureren en grenzen stellen. Hierbij wordt aangegeven dat structuur houvast biedt en bijdraagt aan het gevoel van veiligheid en competentie van jongeren (Jongepier, Struijk & Helm, van der, 2010). Om zorgvuldig te reageren op de situaties zijn er een aantal stappen nodig. De kinderwerkers moeten blijven observeren, analyseren, doelen stellen, handelen en evalueren (Fontaine, 2010). Grenzen stellen door middel van regels te handhaven heeft een zevental functies:

1. Het bevorderen van de veiligheid
2. Het waarborgen van de belangen van elk individu
3. Het bevorderen van het overzicht in de dagelijkse routine
4. Het bevorderen van een adequaat functioneren in de samenleving
5. Het ondersteunen bij de uitvoering van begeleiding
6. Het bevorderen van een prettige sfeer in huis
7. Het beheersen en controleren van gedrag

(Slot & Spanjaard, 2010) en (Jongepier e.a., 2010)

De structuur op Sukh-Dhaam is al verschillende keren aan bod geweest, kinderwerkers bieden veel structuur door middel van de dagstructuur. Voor kinderen is het duidelijk wat van hen verwacht wordt, waardoor op Sukh-Dhaam op deze manier veiligheid wordt geboden. Teveel structuur kan echter ook belemmeren. Wij denken dat de structuur op sommige momenten losser gelaten mag worden. Bijvoorbeeld als er goed is gewerkt en de taak is klaar, dat de kinderen dan mogen gaan en niet per se het uur vol moeten maken. Dat is belonen. Wij hebben gemerkt dat iedere kinderwerker op een andere manier de regels overbrengt op de kinderen, wat voor veel onrust zorgt. Door alle regels is er aan de ene kant een positieve sfeer doordat goed gedrag wordt gestimuleerd en er duidelijkheid is, aan de andere kant volgt door de reactie op overtredingen ook vaak een negatieve sfeer.

7.5.5 Informatie geven en uitleggen

Het vierde uitgangspunt dat bijdraagt aan een goed pedagogisch leefklimaat is informatie geven en uitleggen. Kinderen hebben in de ontwikkeling een nieuwsgierige houding, ze willen weten waarom iets op die manier gebeurt of waarom iets goed of fout is (Boogaard, 2013). Kinderen leren hierdoor het leven te begrijpen. Uit onderzoek is gebleken dat opvoeders de ontwikkeling van empathie en pro-sociaal gedrag en de internalisering van regels bij kinderen kunnen bevorderen door kinderen uit te leggen waarom hun gedrag 'verkeerd' is, bijvoorbeeld door te wijzen op negatieve gevolgen voor anderen (Riksen-Walraven, 2004). Het is hierbij wel belangrijk dat de informatie en uitleg aansluiten bij de behoefte, de belevingswereld, de aandacht en het ontwikkelingsniveau van het kind (Meij & Ince, 2013).

Eén van de kinderwerkers van Sukh-Dhaam geeft aan dat ze uitlegt waarom een kind straf krijgt. Wij hebben tijdens onze observaties niet gezien dat kinderwerkers uitleg geven aan het waarom van de

straf. De kinderen hebben te luisteren naar de leiding, daarom is het niet standaard dat de handelingen van de kinderwerkers worden uitgelegd. Juist om kinderen tegemoet te komen in dit leerproces zou hier meer aandacht voor mogen komen. Aan de andere kant geven kinderwerkers aan dat kinderen van deze tijd meer vragen naar het waarom en hoe van het handelen. Als zij hier op ingaan, krijgen de kinderen ook informatie. Specifieke informatie over een onderwerp, bijvoorbeeld gesprekken of een voorlichting over seksualiteit, verzorging of beroepen, geven kinderwerkers niet veel. Om kinderwerkers tegemoet te komen in het voeren van een gesprek om kinderen meer uitleg te geven, hebben we een protocol gemaakt over het bespreken van een thema.

7.5.6 Begeleiden van interactie tussen de jeugdigen

Het vijfde uitgangspunt is begeleiden van interacties tussen jeugdigen. Dit is een belangrijk punt voor de kinderwerkers, omdat contact met andere kinderen veel invloed heeft op het welbevinden van de kinderen (Jongepier, Struijk & Helm, van der, 2010). Als je het welzijn van kinderen wil verbeteren, moet er door de medewerkers dus ook aandacht besteed worden aan de interacties tussen kinderen onderling. Een kind kan niet aan zijn lot over gelaten worden. Het ene kind zal veel vriendjes of vriendinnetjes hebben, maar er zullen ook kinderen zijn die meer alleen staan. Dit is moeilijk voor ieder individu, iedereen heeft de behoefte om ergens bij te horen (Vonk, 2007).

In een kinderreus zitten de kinderwerkers continu tussen de kinderen. Toch wordt lang niet alles opgemerkt wat er gebeurt tussen de kinderen, omdat niet alles zichtbaar is. Als er een ruzie is (geweest), roepen de kinderwerkers de kinderen bij zich om van beide partijen verhaal te horen of gebiedten ze dat de kinderen moeten ophouden. Kinderen die buiten de boot vallen, worden opgemerkt en besproken in het team. Echter zijn kinderwerkers niet gedurende de hele speeltijd aanwezig, waardoor er dingen gemist worden. Pestgedrag moet op zorgvuldig gekozen momenten besproken worden met de kinderen. Wij vinden dat het begeleiden van spelmomenten beter kan, door in te grijpen als je ziet dat er iets gebeurt wat niet in de haak is.

Op andere momenten kan de kinderwerker ook maar op één plaats tegelijk zijn en heeft het slechts één paar ogen voor een groep van 20 tot 30 kinderen. Het is dus van belang dat er een positieve sfeer geschept wordt, zodat kinderen samenwerken, elkaar helpen en naar elkaar luisteren. De variatie in leeftijden ondersteunt dit al, aangezien de ouders al uit zichzelf letten op hun zusje/broertje, nichtje/neefje en andere jongere kinderen.

7.5.7 Interacties tussen kind en ouders

Stimuleren en ondersteunen van interacties tussen kind en ouders is het laatste uitgangspunt dat een positieve bijdrage levert voor een goed pedagogisch leefklimaat. De ouders blijven een belangrijke rol spelen in het leven van de kinderen, ook al wonen ze niet thuis. Kinderen blijven loyaal aan hun ouders, die band is onverwoestbaar (Eerenbeemt, van der, 2011). Daardoor krijgen medewerkers ook vanzelf te maken met de ouders. Zij moeten de band tussen kind en ouders en hun loyaliteit erkennen en ruimte bieden voor contacten tussen ouders en kind. Kinderen blijven het kind van hun ouders (Jongepier, Struijk & Helm, van der, 2010). Dit is precies wat ook aangegeven wordt in de interviews. Het weekend naar huis is een goede regeling, kinderen moeten contact houden met hun eigen omgeving. De kinderwerkers zijn er van doordrongen dat de band tussen ouders en kinderen van belang is. Daar zijn hun interventies ook op gericht. Ze moedigen de kinderen aan om thuis een fijne tijd te hebben en proberen ondanks de situatie de kinderen positief te laten zijn over hun ouders (ANJ, 5.34, 24-03-14). wat hier in onze ogen mist, is communicatie tussen de ouders en het kinderreus. Het zou goed zijn voor de ontwikkeling om te horen wat er thuis gebeurt en welke ontwikkelingen een kind volgens de ouders heeft doorgemaakt. Wij denken dat een contactschijf hier een goede aanvulling op kan zijn.

7.6 Conclusie

De kinderwerkers en het pedagogisch leefklimaat zijn nauw met elkaar verbonden. De kinderwerkers hebben een grote rol bij het creëren van het pedagogisch leefklimaat. Duidelijk is geworden hoe de

huidige situatie is en ook wat er aangepast kan worden. Deze aanpassingen kunnen de kwaliteit van Sukh-Dhaam verhogen, maar ook het welzijn van de kinderen bevorderen. Deze punten sluiten nauw aan bij de Wet Opvanginstellingen. In het onderstaande schema hebben we de thema's uit de wet gekoppeld aan de benodigde aanpassingen:

Thema wet	Aanpassing
Deskundigheidsbevordering en bekwaamheid personeel	- Personeelstekort oplossen en vervolgens betere werktijden aanbieden - Trainingen voor personeel
Pedagogisch beleidsplan en methodiekwontwikkeling (Werkwijze + omgangsregels)	- Positief gedrag op de voorgrond zetten: complimenten uitdelen, aanmoedigen, negatief gedrag negeren, hard werken belonen - Aandacht (eerlijk) verdelen - Kinderen individueel aandacht geven. Vast aanspreekpunt? - Handelingen en 'waaroms' uitleggen - Interacties tussen kinderen meer begeleiden (o.a. in de vrije tijd) - In gesprek over pestgedrag en thema's (zie protocollen) - In de houding aansluiten bij de belevingswereld van het kind
Vrijheden, inspraak en privacy	- Zorgen voor een ruimte waar een kind zich ongestoord kan terug trekken - Grenzen beperken tot hoog noodzakelijke
Stimulatie	- Toekomst bespreken: welke factoren er naast school nog meer meespelen - Stimuleren van formuleren eigen mening en bedenken van oplossingen

Een tweetal verbeterpunten die we geconstateerd hebben in de vergelijking tussen de literatuur en de praktijk, maar niet in het schema passen zijn de volgende. Ten eerste het aantal contactmomenten tussen Sukh-Dhaam en de ouders en familie verhogen. Een contactschrift zou kunnen leiden tot meer informatie. Ten tweede is het goed als de huidige regels en afspraken op papier komen te staan om de kwaliteit te verhogen en tegemoet te komen aan de eisen van de overheid.

8. Producten

Gedurende het onderzoek hebben wij ons idee van een product verder uitgewerkt. Bij het zoeken naar antwoorden op de deelvragen kregen wij steeds nieuwe inzichten voor de inhoud van de producten. Ons product bestaat uit twee delen: protocollen en een training voor het personeel. In dit hoofdstuk willen we een verantwoording geven over de keuze voor deze producten en de onderwerpen die behandeld worden. Deze keuzes hebben meegespeeld bij het formuleren van aanbevelingen, waardoor we de verantwoording over de producten eerst beschrijven.

8.1 Protocollen

Bij het onderzoeken van de wetgeving rondom kinderhuizen, blijkt dat de nieuwe eisen die gesteld gaan worden aan kinderhuizen veel te maken hebben met het inzichtelijk maken van het handelen van medewerkers en de omstandigheden van de instelling (Wet Opvanginstellingen, 2013). Om de kwaliteit te waarborgen in een instelling hebben medewerkers op de werkvloer protocollen nodig (Kedzierski & Vlemmix, 2001). Naast dat het verplicht wordt vanuit de overheid, heeft het op papier zetten van een aantal gegevens en werkwijzen ook voordelen voor het personeel zelf. Zo is het duidelijk hoe er gehandeld moet worden in bepaalde situaties en wat als gemeenschappelijke basis geldt voor hun handelen (Tiemens, 2010). Helemaal voor nieuwe medewerkers is het helpend om zicht te krijgen op de werkwijze in het kinderhuis.

Naar onze mening zal de professionaliteit ook toenemen als de werkwijze op papier wordt gezet, omdat de medewerkers allemaal dezelfde richtlijnen hanteren in het handelen. Dit geeft duidelijkheid en rust voor zowel de medewerkers als de kinderen. Over de inhoud van de richtlijnen is van tevoren nagedacht, waardoor de werkwijze beter is onderbouwd dan wanneer iedere medewerker vanuit zijn eigen persoonlijkheid handelt. Met deze protocollen is het mogelijk om gezamenlijk op een methodische manier te gaan werken aan doelen (praktijkmanagersnetwerk, z.d.). Tegelijk geeft het, indien nodig, een verantwoording over het handelen tegenover derden (Swinkels e.a. 2004). Protocollen kunnen nooit het handelen tot in de puntjes vastleggen, ze dienen dan ook als hulpmiddel om de overheid inzicht te geven en in de opvanginstelling houvast te geven voor het handelen. De medewerkers moeten zelf blijven denken en reflecteren op hun handelen. Daarbij is het belangrijk dat de protocollen voortdurend aangepast worden aan de ontwikkelingen in de maatschappij.

Aangezien iedereen een protocol op zijn of haar eigen manier maakt, beschrijven we na deze verantwoording eerst een handleiding voor het schrijven van een protocol. Bij het opstellen van een protocol wordt de huidige situatie geëvalueerd en kunnen indien het nodig is, aanpassingen doorgevoerd worden. De onderwerpen die beschreven dienen te worden staan onder andere in de Wet Opvanginstellingen, maar kunnen uitgebreid en ingevuld worden naar eigen wensen. De voorbeeldprotocollen die volgen, zijn gebaseerd op de huidige situatie en aangevuld met enkele aanpassingen. Deze aanpassingen vloeien voort uit gegevens van andere onderzoeken, theorie of eigen ervaring. Het doel van deze protocollen is om tegemoet te komen aan de eisen van de overheid, maar uiteindelijk het welzijn van de kinderen te bevorderen.

Het eerste protocol gaat over luizenbestrijding. Dit is een onderwerp wat veel voorkomt op Sukh-Dhaam en waar ook veel aan gedaan wordt. We hebben hetgeen dat Sukh-Dhaam doet op papier gezet en aangevuld met extra tips. Voor de overheid is dit een onderwerp wat past binnen de verzorging die Sukh-Dhaam aanbiedt, waarmee ze laten zien dat ze aandacht besteden aan zorg voor de kinderen. Het tweede protocol gaat over de klachtenprocedure. Dit is met name voor de instelling handig, omdat ze deze procedure ook kunnen laten zien aan ouders en school. Het derde protocol betreft preventie tegen pestgedrag. Een belangrijk thema binnen een opvang voor kinderen, omdat er in elke instelling gepest wordt. Door hier een protocol voor te hebben, is er aandacht voor dit onderwerp en bij het uitvoeren wordt het welzijn van de desbetreffende kinderen hopelijk

verbeterd. Met een protocol, is er nu een gezamenlijke aanpak mogelijk waar iedereen verantwoordelijkheid in draagt. Het vierde protocol is ontstaan naar aanleiding van een aandachtspunt voor het team. Het gaat hierbij om het individueel spreken met de kinderen en het hebben van aandacht voor onderwerpen die binnen de opvoeding horen en buiten de lesstof op scholen valt. Het laatste voorbeeldprotocol betreft de dagafsluiting met de kinderen. Vooral voor de jongere kinderen dient hier aandacht aan besteedt te worden. De eerste jaren van een kind zijn erg belangrijk voor de ontwikkeling en zij behoeven dan ook extra aandacht en een stukje liefde van verzorgers of kinderwerkers. Het einde van de dag is daarvoor een mooie gelegenheid. Het protocol geeft handreikingen hoe de dag af te sluiten met de (jongere) kinderen.

Deze voorbeeldprotocollen zijn gebaseerd op theoretische informatie uit andere onderzoeken of instellingen die deze onderwerpen als onderzoeksdomein hebben. Er is met name gebruik gemaakt van internetbronnen, zodat de informatie voor het kindertehuis toegankelijk is en zij niet allerlei boeken hoeven aan te schaffen/te lenen.

8.2 Training

Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat het de wens van de directie en de medewerkers was om de kwaliteit en kennis van de medewerkers te verhogen door trainingen. Trainingen zijn een goede manier om de medewerkers aanvullende of nieuwe kennis te geven over hun vakgebied. Deze kennis kan ingezet worden binnen Sukh-Dhaam om zo de te verlenen zorg te verbeteren (Schermer & Quint, 2008). De directeur van Sukh-Dhaam vroeg aan ons om een training te organiseren die de medewerkers meer kennis over het werkveld en de doelgroep zou geven en de kennis zou opfrissen. Aan de hand van observaties, gesprekken en interviews hebben wij gekeken naar een passend thema voor de training van de medewerkers van Sukh-Dhaam. We kwamen uiteindelijk uit op een training met het thema trauma. Maaike heeft het keuzevak trauma gevolgd, in een eerder onderzoek van Sukh-Dhaam werd aangeduid dat het goed was voor de medewerkers om meer op de hoogte te zijn van trauma's en uit verhalen werd duidelijk dat vele kinderen die wonen op Sukh-Dhaam in contact zijn geweest met traumatische gebeurtenissen. Daarnaast waren er bij kinderen signalen zichtbaar die wezen op een opgelopen trauma zoals angst, wegduiken bij onverwachtse bewegingen en vlakke of niet passende emoties (Herman, 2010). Dit onderwerp is voorgelegd aan de directeur die het een goed thema vond. Van daaruit zijn we een training op papier gaan uitwerken om het vervolgens op een avond te geven aan de medewerkers. De training bestond uit informatie, interactie en het beeldend maken van het thema, om iedereen erbij te betrekken. Hierbij heeft een ieder een hand-out gekregen van wat er besproken zou worden, zodat ze daar verder bij konden schrijven. Een beamer was niet mogelijk dus via de hand-out werd structuur en overzicht gegeven aan de deelnemers van de training. Ons doel was om de medewerkers en directie te informeren over het thema en handvatten mee te geven die ze in het werkveld konden toepassen. De interactie was er ook om bij een zwaar thema wat luchtigheid te creëren, het beeldend te maken en ook het denken betreft de toepasbaarheid voor de kinderen in gang te zetten. Daarnaast heeft het een positief effect op hun interesse aandacht en motivatie om deel te nemen met uiteindelijk een verhoogde leeropbrengst (Hoozemans, 2012). Uiteindelijk krijgt elke deelnemer een uitdraai van de training om zo ook de theorie op papier te hebben en het nogmaals door te kunnen lezen.

9. Conclusie en aanbevelingen

9.1 Inleiding

Nadat we onze vier deelvragen beantwoord hebben, willen we in dit hoofdstuk de hoofdvraag beantwoorden. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

Hoe kan Sukh-Dhaam de kwaliteit van het kinderreus waarborgen en aantonen om subsidie van de Surinaamse overheid te ontvangen?

Het beantwoorden van de hoofdvraag hebben we gedaan door van iedere deelvraag beknopt de resultaten en conclusies weer te geven en per deelvraag hebben we deze vervolgens omgezet in aanbevelingen op micro-, meso- of macroniveau. Daarna beschrijven we een tweetal aanbevelingen voor het ZZg, onze opdrachtgever. Afsluitend evalueren we de probleemstelling en doelstelling van dit onderzoek.

9.2 Deelvraag 1

Welke steun wordt door de overheid aan kinderreus aangeboden om kwaliteit te waarborgen?

9.2.1 Resultaten en conclusie

De overheid ziet inmiddels zijn verantwoordelijkheden met betrekking tot kinderreus, maar er is nog een lange weg te gaan om de kinderreus van de juiste steun te voorzien. In de nieuwe Wet Opvanginstellingen ligt de basis vast van verwachtingen vanuit de overheid voor kinderreus en welke rol de overheid hierin heeft.

De overheid draagt de verantwoordelijkheid voor het controleren van de kwaliteit en het leveren van financiële bijdragen aan de kinderreus door middel van subsidie. De financiële steun die concreet geboden wordt, bestaat uit: het betalen van schoolgeld, schoolkleding, schoolmateriaal en medische steun voor kinderen tot zestien jaar. Ter ondersteuning van de kwaliteiten van de medewerkers binnen de instelling heeft de overheid een assistentieprogramma ontwikkeld, alleen krijgen wij de indruk dat de overheid niet zit te wachten op het uitvoeren van dit programma. Het hiervoor beschikbaar gestelde geld is namelijk onbenut gebleven.

Wij merken dat bij Sukh-Dhaam het gevoel van zekerheid en vertrouwen over de steun die de overheid biedt groter zou zijn, als er meer transparantie is over het handelen van de overheid. Hiervoor is nodig dat er meer duidelijkheid komt over de totstandkoming van de subsidie, de hoogte en de stabiliteit hiervan. Bij de eerste stappen richting kwaliteitsverhoging is de EBS een belangrijke factor.

9.2.2 Aanbevelingen

Deze deelvraag behoort tot het meso-, en macroniveau, de organisaties en de overheid. Op mesoniveau willen wij twee aanbevelingen doen.

Ten eerste bevelen wij de EBS aan om tijdens de contactmomenten met de overheid te blijven vragen om duidelijkheid over kwaliteitszorg en aan hen terug te koppelen welke gevoelens hun handelen in de instelling teweegbrengt. Door deze aanhoudende vragen hopen wij dat zij antwoorden krijgen, zodat de onzekerheid op Sukh-Dhaam verminderd en het vertrouwen in de overheid versterkt kan worden. Tegelijk wordt de overheid zich bewust van de vragen die er leven en moeten zij proberen hier een antwoord op te krijgen, waardoor de steun voor kinderreus in ontwikkeling blijft.

Ten tweede vinden wij het van belang dat Sukh-Dhaam zelf aanspraak blijven maken op de steun die de overheid biedt aan hun kinderreus. Elke vorm van financiële steun is namelijk belangrijk om de kwaliteit te (blijven) waarborgen. Zij kunnen verzoeken indienen voor bijvoorbeeld schooluniformen en schoolmaterialen.

9.3 Deelvraag 2

Wat zijn de kwaliteitsvoorwaarden van de Surinaamse overheid om subsidie te verschaffen aan kinderhuizen?

9.3.1 Resultaten en conclusie

Een voorwaarde voor subsidie is dat kinderhuizen ingeschreven moeten staan in het Landelijk Register voor Opvanginstellingen in Suriname. Om ingeschreven te kunnen worden, moet het kinderhuis aan registratie en kwaliteitsstandaarden voldoen. Deze kwaliteitsvoorwaarden bevorderen de begeleiding, omstandigheden en omgeving van de kinderen en daarmee hun welzijn. Alleen blijkt uit ons onderzoek dat in de praktijk het voldoen aan de kwaliteitseisen geen strikte voorwaarde is om de subsidie te ontvangen. Er wordt subsidie verstrekt, zonder dat de controledienst goed georganiseerd is. De controledienst houdt zich namelijk niet aan de gemaakte afspraken van onder andere rapportage en bezoeken. Zij kunnen ook nog geen kinderhuis toetsen aan de kwaliteitseisen, aangezien de concrete richtlijnen ontbreken.

9.3.2 Aanbevelingen

Op macroniveau hebben wij twee aanbevelingen voor de Surinaamse overheid met betrekking tot de Wet Opvanginstellingen.

Ten eerste willen wij hen aanbevelen om de conceptwet aan te passen tot een definitieve wet om de kwaliteit in kinderhuizen te verhogen. Dit is de taak van de overheid en gaat over het welzijn van kinderen. Wij zijn van mening dat wanneer de overheid daadwerkelijk wil dat de kinderhuizen gaan voldoen aan de gestelde kwaliteitsstandaarden, zij consequent moeten gaan controleren. Hiervoor is het eerst nodig dat zij de definitieve Wet Opvanginstellingen gaan opstellen met concrete kwaliteitsvoorwaarden voor kinderhuizen.

Ten tweede vinden wij het noodzakelijk dat de controles op kwaliteit uitgevoerd gaan worden en aan de uitkomsten consequenties worden verbonden. Bij het voldoen aan de kwaliteitsstandaarden kan subsidie uitgekeerd worden. Bij het in onvoldoende mate bezitten van kwaliteit, mag deze subsidie ingehouden worden om een statement af te geven dat de instellingen de standaarden serieus moeten nemen en moeten naleven. Door deze druk zullen de instellingen daadwerkelijk de kwaliteiten gaan toepassen en wordt de Wet Opvanginstellingen binnen Suriname volledig geïntegreerd. De overheid moet dan ook de controledienst verder vormgeven en evalueren.

Op mesoniveau hebben wij nog een aanbeveling voor de EBGs:

Door alle onduidelijkheid over de invulling van de kwaliteitstandaarden is het goed als de EBGs zelf vast een invulling aan de kwaliteitsstandaarden gaat geven. Hierdoor kunnen zij werken aan de kwaliteit in de kinderhuizen die vallen onder de EBGs. In dit onderzoek wordt een handreiking gedaan over de invulling van de kwaliteitsstandaarden (hoofdstuk vijf). Ze kunnen op deze manier ook aan de overheid laten zien welke eisen zij stellen aan hun kinderhuizen. Dit kan dienen als bewijsvoering van de kwaliteit die geleverd wordt door hun kinderhuizen. Bij het invullen van de kwaliteitsstandaarden hoort ook het controleren ervan, zodat ze weten wat er aan kwaliteit aanwezig is en wat nog verder ontwikkeld moet worden.

9.4 Deelvraag 3

Welke kwaliteiten en richtlijnen heeft Sukh-Dhaam in huis?

9.4.1 Resultaten en conclusies

Op Sukh-Dhaam hebben wij aan de hand van de Wet Opvanginstellingen een kwaliteitsmeting gedaan. Hieruit is gebleken dat Sukh-Dhaam grotendeels voldoet aan kwaliteitsstandaarden die de overheid heeft gesteld. Alle basisvoorzieningen zijn op het terrein aanwezig en er is aandacht voor de basisbehoeften van een kind. Er blijven echter mogelijkheden om te groeien en de kwaliteit in het

kinderhuis te verbeteren. Een voorbeeld is te vinden met betrekking tot de vrijheden die de kinderen hebben. We hebben opgemerkt dat het leven in het kinderreus meer veiligheid biedt dan het leven in de wereld er omheen door de beperkte invloeden van buitenaf.

De kwaliteiten en richtlijnen die Sukh-Dhaam bezit, hebben wij door middel van observaties en interviews achterhaald. Sukh-Dhaam heeft deze niet inzichtelijk op papier staan.

9.4.2 Aanbevelingen

In deze deelvraag staat Sukh-Dhaam centraal, waardoor het hoort tot het mesoniveau. Voor Sukh-Dhaam hebben wij een tweetal aanbevelingen.

Ten eerste raden wij Sukh-Dhaam aan om de werkwijze in het kinderreus aan de hand van protocollen op papier te zetten. Door protocollen kan de kwaliteit verhoogd worden en wordt er tegemoet gekomen aan een kwaliteitseis uit de Wet Opvanginstellingen. Wij hebben naar aanleiding van dit onderzoek 5 protocollen opgesteld, maar die omvatten niet de gehele werkwijze van Sukh-Dhaam. Protocollen die in ieder geval nog gemaakt moeten worden door de medewerkers of het directieusrechtbaar van Sukh-Dhaam zijn:

- Wat te doen bij diefstal
- Wat te doen bij een ramp (brand/overstroming)
- Wat te doen bij overschrijden van de regels
- Wat te doen bij ongelukken
- Welke sancties moeten in welke situaties uitgevoerd worden

Voor het schrijven van de protocollen kan gebruik gemaakt worden van de handleiding die aan de geschreven protocollen is toegevoegd.

Ten tweede vinden wij dat er meer aandacht besteedt moet worden aan het verschil tussen het leven in het kinderreus en de thuisomgeving. Het lijkt ons goed om de kinderen meer vrijheden en verantwoordelijkheden te geven naar mate ze ouder worden. Buiten de muren van Sukh-Dhaam moeten ze hun eigen verantwoordelijkheid op zich nemen en zich staande houden met alle vrijheden die ze krijgen. Wordt deze sturing niet geboden dan kunnen ze terugvallen in oud gedrag wat gevolgen heeft voor hun toekomstperspectief.

9.5 Deelvraag 4

Wat kunnen de kinderreuswerkers van Sukh-Dhaam doen om het pedagogisch leefklimaat aan te passen aan de kwaliteitsstandaarden die de overheid aan kinderreushuizen heeft gesteld?

9.5.1 Resultaten en conclusies

Na het vergelijken van de kwaliteit van het huidige pedagogisch leefklimaat op Sukh-Dhaam met datgene wat de literatuur schrijft over een goed pedagogisch leefklimaat, is duidelijk geworden hoe de huidige situatie is en ook wat er aangepast kan worden. Deze aanpassingen kunnen de kwaliteit van Sukh-Dhaam verhogen, maar ook het welzijn van de kinderen bevorderen. In de vergelijking is rekening gehouden met de eisen uit de Wet Opvanginstellingen. Aanpassingen die uitgevoerd kunnen worden om de kwaliteit te verhogen, zijn onder andere het positieve gedrag op de voorgrond zetten, handelingen van de kinderreuswerkers uitleggen aan de kinderen en zorgen voor een plaats waar een kind zich kan terugtrekken. Voordat deze aanpassingen uitgevoerd kunnen worden, is duidelijk geworden dat eerst aan de randvoorwaarde medewerkers voldaan moet worden.

9.5.2 Aanbevelingen

Deze deelvraag richt zich specifiek op de kinderreuswerkers van Sukh-Dhaam. Op microniveau hebben wij een tweetal aanbevelingen geformuleerd voor de kinderreuswerkers van Sukh-Dhaam.

Ten eerste vinden wij dat het goed zou zijn om als kinderreuswerkers een beleidsplan op te stellen voor Sukh-Dhaam om helder de werkwijze en omgangsregels met de kinderen te verwoorden. Door dit met elkaar te bespreken, komt er openheid en één richtlijn waar iedereen aan moet voldoen. Dit

geeft ook voor nieuwe medewerkers inzicht in de manier van werken op Sukh-Dhaam. Dit beleidsplan moet minimaal één keer per jaar geëvalueerd worden.

Ten tweede raden wij aan om aandacht te besteden aan de kwaliteit van het leefklimaat. In hoofdstuk acht zijn een tiental aanpassingen geformuleerd met betrekking tot kwaliteitsstandaarden uit de Wet Opvanginstellingen. Wij vinden de volgende aanpassingen de hoogste prioriteit hebben:

- Positief gedrag op de voorgrond zetten: complimenten uitdelen, aanmoedigen, negatief gedrag negeren. Hierdoor zal er naar alle waarschijnlijkheid een positievere sfeer komen en wordt het welzijn van de kinderen verhoogd doordat zij zich gewaardeerd voelen.
- Kinderen meer individuele aandacht geven. Een vast aanspreekpunt zou hierbij helpend kunnen zijn. Door middel van individuele aandacht wordt ieder kind gezien en gehoord.

Op mesoniveau hebben wij ook nog een tweetal aanbevelingen, aangezien dit de randvoorwaarden in een organisatie betreft.

Ten eerste moet er geprobeerd worden door de EBS om de medewerkers voldoende pedagogisch onderwezen te krijgen. Het is van belang dat de deskundigheid van het personeel door middel van trainingen wordt bevorderd, zodat zij pedagogische inzichten kunnen toepassen in de begeleiding aan de kinderen.

Ten tweede is er een personeelsgebrek wat opgelost moet worden. De kinderwerkers hebben te weinig tijd voor een optimale begeleiding van de kinderen en moeten lange diensten draaien die de kwaliteit van het leefklimaat niet ten goede komt. Het is hierbij van belang dat er gediplomeerd personeel wordt aangenomen om aan de kwaliteitsstandaarden van de overheid te voldoen. Voor het personeel krijgt Sukh-Dhaam subsidie dat hiervoor goed gebruikt kan worden.

9.6 Aanbevelingen opdrachtgever het Zeister Zendinggenootschap

Voor onze opdrachtgever in Nederland, het ZZg hebben wij een tweetal aanbevelingen.

Ten eerste lijkt het ons goed als het ZZg, die de EBS en Sukh-Dhaam financieel steunt, hen stimuleert om de kwaliteit van zorg te verbeteren door te gaan voldoen aan de kwaliteitsstandaarden. Het ZZg kan hun verwachtingen uitspreken naar de EBS en Sukh-Dhaam betreft het leveren van kwaliteit van goede zorg en kinderwerkers.

Ten tweede lijkt het ons voor het ZZg een goed moment om de uitgaven voor projecten bij Sukh-Dhaam te evalueren met de EBS en in eerste instantie voor bepaalde periode te reduceren. Door de subsidie voor zowel de medewerkers als de kinderen krijgt Sukh-Dhaam namelijk voldoende geld binnen voor kind gerelateerde- en algemene projecten.

Aangezien het ZZg verschillende malen studenten begeleidt in hun afstudeeronderzoek, willen wij een aanbeveling doen voor vervolgonderzoek. Er kan onderzoek gedaan worden naar benodigde begeleiding bij de overgang vanuit het kinderreus naar de thuisomgeving. Een goede begeleiding bij deze overgang kan kinderen en ouders steunen naar een zelfstandig en stabiel leven.

9.7 Evaluatie probleemstelling en doelstelling

De probleemstelling hadden wij als volgt geformuleerd:

Sukh-Dhaam moet gaan voldoen aan wettelijke kwaliteitsstandaarden die de overheid stelt aan residentiële kinderreusen om het leefklimaat van kinderen te verbeteren. Het is nu nog niet duidelijk in hoeverre ze aan deze voorwaarden voldoen. Daarnaast heeft Sukh-Dhaam hun kwaliteitszorg niet aantoonbaar op papier staan en daarmee geen direct bewijs van hoe zij binnen de instelling werken. Het mislopen van subsidie zou betekenen dat ze een belangrijke inkomstenbron gaan mislopen om de kwaliteit te kunnen waarborgen.

We hebben duidelijke stappen gezet in het aanpakken van de probleemstelling. Een eerste stap was het in kaart brengen van de wettelijke kwaliteitsstandaarden. Een volgende stap was het toetsen van de kwaliteit in Sukh-Dhaam, zodat duidelijk werd in hoeverre zij voldoen aan de standaarden. Dit is niet helemaal gelukt, omdat de kwaliteitsstandaarden niet concreet beschreven stonden. De stand van zaken met betrekking tot de items uit de wetsartikelen hebben we beschreven, maar hier hebben wij geen conclusie uit kunnen trekken in hoeverre Sukh-Dhaam nu precies voldoet aan de kwaliteit zoals de overheid die graag wil zien. Tegelijkertijd beseffen wij dat op dit moment het wel of niet verkrijgen van subsidie slechts ten dele afhangt van de mate van kwaliteit die een kinderkuis bezit. Wij hebben nu geen bijdrage kunnen leveren aan het verkrijgen van subsidie, aangezien ze dit al kregen.

Onze doelstellingen op macro- en mesoniveau hebben wij behaald. Wij hebben namelijk op macroniveau informatie verworven over de kwaliteitsvoorwaarden van de overheid betreffende de residentiële kinderkuizen in Suriname en aandacht besteedt aan de rol van de overheid bij het ondersteunen van de bestaande kinderkuizen om de kwaliteit te waarborgen. Op mesoniveau hebben wij informatie gegeven over de kwaliteitsvoorwaarden en handreikingen gedaan voor aanpassingen aan het directeursechtpaar en de EBGs. Verder hebben we een handleiding en vijf voorbeeldprotocollen geschreven om de gevonden kwaliteiten en werkwijzen op papier te zetten zodat het aangetoond kan worden aan de controledienst.

Onze doelstelling op microniveau is gedeeltelijk behaald. Door middel van de verkregen subsidie houdt Sukh-Dhaam het welzijn van elk kind en medewerker in stand, maar dit is in de periode van het onderzoek nog niet verbeterd. Wel hebben we door middel van een training kennis over hun doelgroep kunnen overdragen aan de medewerkers.

10. Discussie

10.1 Inleiding

In deze discussie willen we kijken naar welke keuzes we hebben gemaakt, waarom we deze keuzes gemaakt hebben en wat er anders had gekund. In eerste instantie zullen we stil staan bij onze verwachtingen, daarna bij de Wet Opvanginstellingen die verweven is in ons hele onderzoek om vervolgens te kijken naar onze onderzoeksmethode, interviews, observaties en literatuur. Tot slot komt de verwerking van het onderzoek in ons product aan bod.

10.2 Verwachtingen

De uitkomsten van ons onderzoek waren in eerste instantie verrassend. De Wet Opvanginstellingen was minder strak vormgegeven, minder specifiek dan we van tevoren verwacht hadden. De wet is nog een concept wet en niet alles staat nauwkeurig op papier. Er is geen specifieke bewoordingen van wat ze verstaan onder bijvoorbeeld een goed verzorgingsprogramma en de eisen die gesteld worden aan de medewerkers. Welke kwaliteiten moet een medewerker hebben om in een opvanginstelling te mogen werken? Dit kan worden gezien als cultuur verschil en/of een verschillende manier van regeren tussen landen. Nederland is het land van regeltjes en alles strak en doordacht op papier zetten, terwijl Suriname meer is van de grote lijnen en eigen inzicht van de instellingen. Om deze reden is er contact onderhouden met de EBGs die ons uiteindelijk een lijst heeft gestuurd met de kwaliteiten en eisen waaraan een medewerker moet voldoen. Verder hebben we zelf vorm gegeven aan een specifiekere invulling van de wet om houvast te hebben bij het onderzoek en het opstellen van bijvoorbeeld de interviewvragen. Hierbij beseften we ons wel dat we zelf uit een land komen met duidelijke richtlijnen en op een andere manier kijken naar verzorging dan zij in hun Surinaamse cultuur gewend zijn. Dit hebben we proberen op te vangen door mee te werken in het kinderreus. Hierdoor konden we ons beter inleven in de cultuur en observeren hoe de manier van werken is in het kinderreus en zo toch een passend product leveren.

Uit de verhalen die we in Nederland over Sukh-Dhaam hadden gehoord, ontstond de verwachting dat Sukh-Dhaam al een goede basis van kwaliteit had, ook aangezien het ontstaan van het kinderreus in Deense, dus westerse handen, lag. Dat er nu een directie zit die er zelf hun jeugd heeft gewoond, maakte dat we verwachtten dat zij hun eigen culturele invulling aan het kinderreus gegeven zouden hebben. Ook verwachtten we in verband hiermee dat zij al de nodige aanpassingen hebben gedaan om de kinderen die er nu wonen een betere jeugd te geven dan zichzelf hebben gehad. Dat er geen hele grote veranderingen op Sukh-Dhaam doorgevoerd moeten worden, hadden we dan ook verwacht.

10.3 Relevantie van het onderzoek

De Wet Opvanginstellingen is nog een concept wet. Doordat deze wet nog een concept is kunnen er nog aanpassingen in de wet komen die wel grote veranderingen bij Sukh-Dhaam te weeg kunnen brengen. Maar tot op heden is hier geen zicht op of dat daadwerkelijk gaat gebeuren. Zoals ook de doorvoering niet geheel duidelijk is, is het ook onbekend wanneer de wet op alle facetten strikt gehanteerd gaat worden. Dit zorgt voor onzekerheid binnen opvanginstellingen en de overkoepelende organisatie. Ondanks dat de toekomst niet duidelijk is, is het onderzoek wel relevant. Het blijft belangrijk om een duidelijk overzicht te hebben van de kwaliteiten die van belang zijn voor Sukh-Dhaam, de kwaliteiten die ze in huis hebben en waar ze nog aan moeten werken. Hierbij kunnen de producten een steun zijn om de kwaliteit te verhogen en op papier te zetten hoe er gewerkt wordt of zou moeten worden door middel van de protocollen.

10.4 Interviews

In Nederland hebben we beide gewerkt met semi-gestructureerde interviews. Door middel van gestelde kaders en doorvragen verkreeg je de nodige informatie. In Suriname merkten we aan de korte antwoorden of het niet direct weten van een antwoord op de vraag, dat dit nog te

gestructureerd was. Daarom hebben we die specifieke vraagstellingen op het moment van de interviews ook meer losgelaten en meer richting een open interview gegaan. Zo kwamen we meer samen in gesprek aan de hand van thema's en ontvingen op die manier ook de informatie die we nodig hadden.

Ondanks de grote hoeveelheid informatie die we hebben, hadden we nog meer informatie kunnen krijgen. Twee medewerkers van Sukh-Dhaam hebben we namelijk niet geïnterviewd. Eén van hen is kokkin Gina. Het was minder relevant om haar te interviewen, aangezien we de benodigde informatie van de andere kokkin hadden gehad. Daarnaast was voor Gina de Nederlandse taal moeilijker, wat in een kort gesprekje al voor een barrière zorgde. Daarom namen we het besluit om het interview met haar te laten vallen. De tweede medewerker is de tuinman. Bij de tuinman zorgde ook de Nederlandse taal voor een barrière en daarbij had hij minimale begeleidingstijd bij de kinderen. Desondanks hadden we hem wel in de planning opgenomen. Helaas kon door werkdrukten en zijn afwezigheid van ruim twee weken vanwege ziekte en verder onbekende redenen, met hem geen interview gehouden worden. Vanwege de minimale begeleiding die hij aan de kinderen gaf, hij werkt bijna altijd zelfstandig zonder kinderen, was zijn inbreng niet direct relevant voor ons onderzoek.

10.5 Observaties

Ook bij het observeren ging het anders dan in eerste instantie gepland. We merkten dat observaties van specifieke momenten aan de hand van thema's zoals sport en spel, relevanter waren voor ons onderzoek dan gewoon een uur inplannen en te gaan observeren. Hierdoor werden de observatie tijden soms korter dan verwacht, met het minimum van 20 minuten. Daarnaast hebben we gemerkt dat onze aanwezigheid invloed had op het gedrag van de kinderen. Voornamelijk in de eerste maand. Doordat we blanke jonge vrouwen waren, werden ze nieuwsgierig en wilden ze graag onze aandacht. Zo leidde dit de kinderen af bij hun werkzaamheden. Daarnaast probeerde ze ons uit, om te kijken hoe wij reageerden. Na de twee en een halve week toen de nieuwsgierigheid er vanaf was en de kinderen meer aan ons gewend waren, hebben we dan ook pas onze eerste observaties gedaan om een meer realistisch beeld te krijgen hoe hun houding is in situaties en hoe het leefklimaat op Sukh-Dhaam is.

10.6 Literatuur

Het zoeken naar relevante bronnen via het trage internet was ook lastig. De bronnen die toepasbaar waren, waren meestal gebaseerd op de strakke regelgeving van Nederland. Dit sluit niet altijd direct aan bij de manier van werken in Suriname. Om hierin aansluiting te vinden hebben we eerst gekeken naar wat er al aan kwaliteit aanwezig is op Sukh-Dhaam en hoe we daar op aan konden sluiten. Hierbij keken we of de verbeteringen, die we in de literatuur lazen, haalbaar en passend zijn voor Sukh-Dhaam. Zo ook met de protocollen, die passen niet direct in hun cultuur, maar toch wil de overheid dat er volgens vaste richtlijnen gewerkt gaat worden om de kwaliteit te verhogen binnen de opvanginstellingen. We zijn bij het opstellen van de protocollen voor Sukh-Dhaam, uit gegaan van de huidige werkwijze en hebben daarnaast gekeken welke aanvulling wij kunnen toevoegen vanuit de literatuur om het wel professioneel te houden en toch ook een ontwikkeling naar meer professionaliteit te implementeren. Zo hebben we telkens afwegingen gemaakt om het passend te houden voor Sukh-Dhaam, kijkend naar hun manier van werken en hun cultuur.

10.7 Product

Bij het product en de training hebben we ons taalgebruik zoveel als mogelijk aangepast aan het niveau van de medewerkers, zodat het begrijpelijk voor hen zou zijn. Tijdens het samenstellen merkten we echter dat we niet geheel om de, voor Surinaamse begrippen, moeilijker woorden heen konden. De training is van waarde geweest, omdat het de medewerkers weer nieuwe informatie heeft gegeven over hun doelgroep. Het besef met welke kinderen zij werken, maakt dat de kwaliteit van de leefomgeving verbeterd kan worden. De training is maar een kleine stap naar professionaliteit

en hiervoor zouden de medewerkers eigenlijk om echt bekwaam te worden een opleiding moeten gaan volgen om alle informatie betreft de pedagogiek te ontvangen. Alleen dit is moeilijk te realiseren, doordat er te weinig vervanging is voor deze medewerkers in de uren dat zij de opleiding volgen.

10.8 Werkproces

Tijdens ons verblijf in Suriname zijn we helemaal opgenomen in de cultuur en het leven op het terrein van het kinderkuis. Met de middelen die ze daar hebben zagen we veel wat goed ging. We hadden weinig kritische punten in het begin en keken voornamelijk naar wat er goed ging. Naar mate we het einde naderden werden we ons meer bewust van wat er beter kon en wat er beter zou moeten. Het optimisme en de euforie was toen wat verdwenen. We gingen kritischer kijken naar hoe er op Sukh-Dhaam gewerkt werd. Eenmaal terug in Nederland was er een letterlijke en figuurlijke afstand ontstaan en konden we weer meer objectief kijken naar de verbeterings mogelijkheden voor Sukh-Dhaam. Doordat we kritisch gingen kijken, wilden we eigenlijk alle mogelijke verbeteringen verwerken in ons onderzoek terwijl dit niet direct relevant was. Wat betekende dat we het later weer moesten schrappen om bij de antwoorden op de deelvragen en de hoofdvraag te blijven. Wat ons uiteindelijk meer werk heeft opgeleverd maar er nu wel omschreven staat hoe de kwaliteit verhoogd kan worden aan de eisen van de Wet Opvanginstellingen.

Literatuurlijst

- ABS (2014). Geraadpleegd op 8 mei 2014, van <http://www.statistics-suriname.org/index.php/wop-rs/regio-west-en-regio-oost>.
- Baat, M. en Bartelink, C. (2012). Wat werkt in de pleegzorg? Nederlands Jeugdinstituut.
- Begroting, (2013) De 12-E Afdeling van de begroting van uitgaven en ontvangsten voor het dienstjaar 2014 betreffende het Ministerie van Sociale Zaken en Volkshuisvesting. Paramaribo:DNA
- Blokland, F.M.L. (2011). *Legislation: a road to the protection of children in residential care institutions in Suriname?* Masterthesis Master of Public Administration in Governance. Paramaribo: F.H.R. Lim A Po Institute for Social Studies.
- Bodegraven, J. van (2003). *Suriname*. Haarlem: Gottmer.
- Boogaard, M. (2013). Spelen, leren en de wereld ontdekken. In M. Boogaard, J. Hoex & M. van Daalen-Kapteijns, *Pedagogisch kader gastouderopvang*. (pp. 47-68). Amsterdam: Reed business.
- Breeveld (2009). Geraadpleegd op 8 mei 2014, van <http://www.surichurch.net/pages.asp?pageid=73638>
- Bruininks, A.C. (2006). *De ondersteunende aanpak in orthopedagogisch groepswork*. pp 219-221. Maarsen: Elsevier gezondheidszorg.
- Burggraaff- Huiskes, M. (2011). De ketenen van Welzijn, steun en zorg. In Opvoedingsondersteuning als bijzondere vorm van preventie (pp.185-188). Bussum: Coutinho.
- Dagblad Suriname (2013). Ondersteunend kader Wet opvanginstellingen moet al aanwezig zijn. Geraadpleegd op 5 maart 2014, van <http://www.dbsuriname.com/dbsuriname/index.php/ondersteunend-kader-wet-opvanginstellingen-moet-al-aanwezig-zijn/>.
- DBNL (2014). Geraadpleegd op 25 maart 2014, van <http://www.dbnl.org/>
- DOE (2013) Statement DOE in DNA. Geraadpleegd op 12 februari 2014, van <http://www.doepartij.org/2013/08/>
- EBG (2014). Visie document Evangelische broedergemeente. Geraadpleegd op 17 februari 2014 van <http://www.ebga.nl/wie-zijn-wij/visie-evangelische-broedergemeente.html>
- Eerenbeemt, E.M. van der (2011). *De liefdesladder*. Amsterdam/Antwerpen: Archipel.
- Fey, T. (2003). *Switi Sranan*. Amsterdam: Koninklijk Instituut voor de Tropen Publisherd.
- Fontaine, B. (2010). *De plancyclus in het sociaal- agogisch werk*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Fukkink, R. Tavecchio, L. Kruif, de R. Vermeer, H. en Zeijl, van J. (2005). Criteria voor kwaliteit van kinderopvang. *Pedagogiek*, 25 (4), 247.
- Helm, G.H.P. van der, Klapwijk, M., Stams, G.J.J.M., & Laan, P.H. van der (2009). 'What works' for juvenile prisoners: the role of group climate in a youth prison. *Journal of Children's services*, 4, 36-48.
- Herman, J.L. (2010). Trauma en herstel. De gevolgen van geweld -van mishandeling thuis tot politiek geweld. Amsterdam: Wereldbibliotheek.
- Hoozemans, S. (2012). Het belang van interactievaardigheden. Universiteit: Tilburg University.
- Horsthuis, A. (2010). Dit moet je ze vertellen. *JM voor Ouders*, van <http://www.jmouders.nl/JM-voor-Ouders-Artikel/Dit-moet-je-ze-vertellen.htm>
- Hoy, W.K. (1990). Organizational climate and culture: a conceptual analysis of the school workplace. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 1, 149-168.
- IRVK (1989). Geraadpleegd op 17 april 2014, van <http://www.ivrk.nl/Welkom.html>
- Itim (z.d.). Geraadpleegd op 8 mei 2014, van <http://geert-hofstede.com/surinam.html>.

- Jongepier, N., Struijk, M., & Helm, G.H.P. van der (2010). Zes uitgangspunten voor een goed pedagogisch klimaat. *Jeugd en Co Kennis*, 1, 9-18.
- Kedzierski, J. Th. & Vlemmix, M.C. (2001). *Kwaliteit en beheer: Instrument voor de manager in de zorg*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu van Loghum.
- Landenspecials (z.d.). Geraadpleegd op 8 mei 2014, van <http://www.landenspecials.nl/suriname/ligging-klimaat-cultuur/>.
- Lieshout, T. (2009). Theorieën over behandeling. In *Pedagogische adviezen voor speciale kinderen*. (pp. 17-20). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Martinsen, M. (2003). *Uit het dagboek van zuster Magda – belevenissen van een Deense zendeling in Suriname* -. Oirschot: Iris Oirschot.
- Nikos (2000). *'Kinderen in Surinaamse Kindertehuizen: Sociale Achtergronden, Huidige Verzorgsituatie en Toekomstperspectief'*. Paramaribo: Nikos.
- Meij, H. (2011). *De basis van opvoeding en ontwikkeling*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Meij, H. & Ince, D. (2013). *Ontwikkeling van kinderen*. Publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut.
- Nospang (2013) Strene controles op tehuizen in nieuwe wet. Geraadpleegd op 17 februari 2014, van http://www.nospang.net/index.php?option=com_content&view=article&id=36080:streng-controle-op-tehuizen-in-nieuwe-wet&catid=73:binnenland&Itemid=65
- Praktijkmanagersnetwerk (z.d.). Geraadpleegd op 3 juni 2014, van <http://www.praktijkmanagersnetwerk.nl/Laatste-nieuws/voor-en-nadelen-van-protocollen.html>
- Riksen-Walraven, J.M.A. (2004). Pedagogische kwaliteit in de kinderopvang: doelstellingen en kwaliteitscriteria. In M.H. van IJendoorn, L.W.C. Tavecchio & J.M.A. Riksen-Walraven, *De kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang*. Amsterdam: Boom.
- Salamat, A. (2014) Bespreking afstudeer onderzoek, Alkmaar Suriname
- Schermer, K. en Quint, P. (2008). *De organisatie als hulpmiddel*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Slot, N.W. & Spanjaard, H.J.M. (2007). *Competentievergroting in de residentiële jeugdzorg*. Baarn: HB uitgevers.
- Slot, N.W. & Spanjaard, H.J.M. (2009). *Competentievergroting in de residentiële jeugdzorg*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Snijders, A. (2013) Jaarrede: wat niet werd gezegd. Geraadpleegd op 12 februari 2014, van <http://www.parbode.com/opinie/item/4925-jaarrede-wat-niet-werd-gezegd>
- Sovazo (2014). *Bescheiden t.b.v. subsidie aanvraag*. Overhandigd door ministerie van Sociale Zaken, Paramaribo.
- Starnieuws (2011). Controlelijst kinderopvang heeft lange weg te gaan. Geraadpleegd op 5 maart 2014, van <http://www.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/8127>.
- Swinkels, J.A., Burgers, J.S., Assendelft, W.J.J., Everdingen van, J.J.E., Barneveld, van T.A. & Klundert van de, J.L.M. (2004). Doel van richtlijnontwikkeling, in: *Evidence Based richtlijnontwikkeling. Een leidraad voor de praktijk*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Terborg, J. (2013). *Nationaal onderzoek naar situatie kinderopvang instellingen in Suriname*. Paramaribo: Center for peoples development.
- Ter Horst (2002). *Herstel van het gewone leven*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu van Loghum.
- Tiemens, B. (2010). *Evidence Based werken in de GGZ; methodisch werken als oplossing*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Tiggelaar, B. (2010). *Dromen, Durven, Doen*. Houten: Spectrum.
- Trooijen, I. (2010). *Pedagogisch leefklimaat en veiligheid in een residentiële setting*. Masterthesis Forensische Orthopedagogiek. Amsterdam: Universiteit Amsterdam.
- Vonk, R. (2007). *Sociale psychologie*. Groningen/Houten: Wolters Noordhoff.
- Wet Opvanginstellingen (2013). Paramaribo: DNA.

- Willemse, J. (2010). *Anders kijken*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Wit, J. de, Slot, W. & Aken, M. van (2009). *Psychologie van de adolescentie*. Baarn: HB uitgevers.
- Wollersheim, H. (2011). *Kwaliteit en veiligheid in de patiënten zorg*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Yperen, T.A. van (2010). *55 vragen over effectiviteit. Antwoorden voor de jeugdzorg*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- ZZg (2014). Geraadpleegd op 8 mei 2014, van <http://www.zzg.nl/over/wie-zijn-wij>.

Bijlagen

Bijlage A: Interviewvragen

Vertegenwoordigers Evangelische Broedergemeente Suriname

Marciano Dijksteel

Petra Pinas

1. Wat zijn uw werkzaamheden binnen de EBS?
2. Welke kindertuizen vallen er onder de EBS?
3. Wat is uw rol in contact met kindertuis Sukh-Dhaam?
4. Kunt u in het kort benoemen wat de eisen aan de kindertuizen zijn vanuit de overheid?
5. Wat vindt u van deze nieuwe kwaliteitsstandaarden?
6. Wat mist u zelf nog binnen deze nieuwe wetgeving?
7. Wat zijn de richtlijnen van EBS richting de kindertuizen die onder uw organisatie vallen?
8. Wat is volgens u kenmerkend voor kindertuis Sukh-Dhaam?
9. Welke kwaliteiten heeft Sukh-Dhaam in huis?
10. Zijn er verschillen met andere kindertuizen binnen de EBS, zo ja welke?
11. In hoe verre is het haalbaar voor de kindertuizen, voor Sukh-Dhaam om aan deze standaarden te voldoen?
12. Wat leveren deze veranderingen op voor de medewerkers van de kindertuizen?
13. Wat levert het voldoen aan de kwaliteitsstandaarden op voor het kindertuis?
14. Welke hulp biedt de overheid bij de veranderingen van de al bestaande kindertuizen?
15. Hoe ziet u de toekomst van deze nieuwe wet?

Directie Sukh-Dhaam

Broeder Adolf Salamat en Zuster Sabitrie Salamat

Algemeen

1. Wat zijn uw werkzaamheden op Sukh-Dhaam?
2. Welke opleidingen en cursussen heeft u gevolgd?
3. Welke visie wordt er gehanteerd op Sukh-Dhaam?
4. Waar bent u trots op betreft Sukh-Dhaam?
5. Waarop vindt de selectie van personeel plaats?
6. Wat vindt u belangrijke eigenschappen van een kindertwerker?
7. Hoe wordt de deskundigheid van medewerkers op Sukh-Dhaam bevorderd?
8. Worden de medewerkers medisch gekeurd en zo ja hoe vaak en waarop worden ze gekeurd?
9. Wat zou er veranderen als het personeelstekort is opgelost?
10. Volgens welke methodiek werkt u, welke methode?
Hoe wordt er gehandeld op Sukh-Dhaam?
11. Hoe wordt de veiligheid op Sukh-Dhaam gewaarborgd?
12. Als er klachten zijn van ouders/ medewerkers/buren wat wordt hier dan mee gedaan en hoe wordt het opgelost?
13. Er wordt gevraagd om een pedagogisch(opvoedkundig) beleidsplan. Hoe ziet dat eruit voor Sukh-Dhaam? Denk aan ontwikkelingsfasen van de kinderen, omgangsregels, jaar/maand/week/dagprogramma
14. Hoe wordt er op Sukh-Dhaam rekening gehouden met privacy van de kinderen?
15. Wat zijn de toelatingseisen, voor kinderen, om op Sukh-Dhaam te kunnen wonen?
16. Hoe houdt u de registratie bij van de kinderen op Sukh-Dhaam?
17. Wat zijn de mogelijkheden voor de kinderen om contact te hebben met ouder(s) of familie?
18. In hoeverre wordt er rekening gehouden met de culturele achtergrond van het kind?
19. Op welke manier hebben kinderen inspraak en waarop hebben ze inspraak?

20. Welke persoonlijke vrijheden hebben ze? (eigen keuzes in kleding, hobby, geloof of beroep bijvoorbeeld en zijn eigen creativiteit mag ontdekken en ontwikkelen)
21. Welke educatieve mogelijkheden zijn er aanwezig voor de kinderen op Sukh-Dhaam?
22. Worden kinderen medisch gekeurd en zo ja hoe vaak en waarop worden ze gekeurd?
23. Welke steun ontvangt u van de overheid?
24. Wat vindt u van de nieuwe kwaliteitsstandaarden van de overheid?
25. In hoe verre is het haalbaar voor Sukh-Dhaam om aan deze standaarden te voldoen?
26. Wat levert het voldoen aan de kwaliteitsstandaarden op voor Sukh-Dhaam zelf?

Kinderwerkers

Algemeen

1. Hoelang werkt u hier al?
2. Welk onderwijs hebt u gevolgd?
3. Hebt u nog andere cursussen of trainingen aangeboden gekregen?
4. Hebt u hiervoor nog ander werk gedaan, zo ja, wat? Welke ervaring hebt u met kinderen?
5. Wat was de reden dat u hier ging werken?
6. Welke eigenschappen vindt u belangrijk voor een kinderwerker?

De wet

7. Wat is de visie van Sukh-Dhaam?
8. Wat zijn regels/afspraken in de omgang met kinderen?(relatie kind/zuster, lichamelijke contact, straf/belonen, verhouding jongens en meisjes)
9. Is er een bepaalde methodiek waaruit gewerkt wordt? Hebt u daar ook inspraak in en is er een moment waarop die geëvalueerd wordt?
10. Kinderen gaan in de vakanties en 1 weekend in de maand naar huis, zijn er nog andere afspraken rondom het contact met thuis?
11. Op welke gebieden is inspraak van de kinderen mogelijk?
12. Wat zijn de mogelijkheden op Sukh-Dhaam met betrekking tot educatie?
13. Hoe ziet de dagelijkse verzorging van de kinderen eruit?
14. Hoe bereiden jullie de kinderen voor op de toekomst?
15. In hoeverre vertellen de kinderen over hun verleden en reden van plaatsing?
16. Wat zou u anders willen als er meer personeel beschikbaar is?
17. Zijn er dingen die u zou willen veranderen op Sukh-Dhaam?
18. Waarin zou u graag nog getraind willen worden?
19. Hoe zou u het leefklimaat van de kinderen omschrijven?

Kokkin

Algemeen

1. Hoelang werkt u hier al?
2. Wat voor onderwijs hebt u gevolgd?
3. Hebt u nog andere cursussen of trainingen aangeboden gekregen?
4. Hebt u hiervoor nog ander werk gedaan, zo ja, wat? Welke ervaring hebt u met kinderen?
5. Wat was de reden dat u hier ging werken?

Wet

1. Wat zijn uw taken op Sukh-Dhaam?
2. Welke eisen worden gesteld aan het eten? (gezondheid, variatie, allergie, geloof)
3. Waar komt het eten vandaan?
4. Op welke manier wordt er met het bereiden van het eten rekening gehouden met hygiëne?
5. Vindt er controle plaats op het eten?
6. Er is een buiten en een binnen keuken, wat is het verschil en wat zijn voor/nadelen?
7. Is er een ontwikkeling geweest op het gebied van de voeding?
8. Op welke manier staat u in contact met kinderen?
9. Wat vindt u belangrijk in de omgang met kinderen?

Bijlage B: Kernlabels

Om structuur aan te brengen in de interviewfragmenten en labels, hebben we een kernlabelschema opgesteld. Door soortgelijke labels te groeperen, ontstaan er hoofdthema's. Deze hoofdthema's kwamen grotendeels overeen met de deelvragen. Daarom hebben wij gekozen om een indeling te maken op basis van de deelvragen. Daarnaast bleek er één groep over te blijven waarin de labels over partnerorganisaties stonden. Deze hebben we gehouden, omdat deze informatie terug komt in de contextbeschrijving. Het eerste kernlabel is gelinkt aan de eerste deelvraag, namelijk 'de rol van de overheid'. Hier pasten veel labels uit het interview met de EBGs. Er zijn echter niet veel labels over, omdat deze deelvraag vooral beantwoord is vanuit de literatuur. Het tweede kernlabel 'de Wet Opvanginstellingen' komt van de tweede deelvraag. Hier wist met name de directeur informatie over te geven, maar ook hier geldt dat er niet veel labels over zijn omdat veel informatie gevonden is vanuit literatuurstudie. Het derde kernlabel 'richtlijnen' is gebaseerd op de derde deelvraag. Er is specifiek voor richtlijnen gekozen, omdat er in de interviews met de kinderwerkers veel vaste manieren en afspraken werden benoemd. Het vierde en vijfde kernlabel volgen allebei uit de vierde deelvraag. Kernlabel 'de kinderwerker' is gekozen voor de feitelijke informatie over de kinderwerkers als persoon, onder 'het handelen van de kinderwerker' vallen de labels waarin zij beschrijven hoe zij handelen in het leefklimaat. Dit zijn grote kernlabels, omdat bijna alle informatie uit de interviews met de kinderwerkers hieronder valt. Het laatste kernlabel '(partner)organisaties' is gekozen, omdat we organisatiegegevens van Sukh-Dhaam hebben gekregen en we ook naar de hun verhouding met het ZZg en de EBGs hebben gevraagd. Deze gegevens pasten gedeeltelijk binnen de deelvragen, maar kwamen vooral in de contextbeschrijving aan de orde.

- **Rol van de overheid**
Onder dit kernlabel valt alle informatie die te maken heeft met taken, plichten of rechten van de Surinaamse overheid en hoe zij hiermee omgaan.
- **Wet Opvanginstellingen**
Dit is de wet waarin de kwaliteitseisen worden beschreven voor opvanginstellingen, waaronder Sukh-Dhaam. Hieronder valt de informatie over de inhoud, de uitvoering, de totstandkoming en de toekomst van de wet.
- **Richtlijnen en afspraken Sukh-Dhaam**
Hier komen richtlijnen en onderlinge afspraken aan bod die algemeen gelden en misschien op papier staan. Deze zijn gemaakt in het team van de directeurschtpaar en de kinderwerkers of tussen de directeurschtpaar en het bestuur of EBGs. Soms worden deze richtlijnen zelfs geplaatst in cultureel perspectief, waardoor culturele richtlijnen ook hier worden geplaatst.
- **Kinderwerkers**
Hieronder worden de fragmenten geplaatst die informatie geven over de kinderwerkers en het directeurschtpaar van Sukh-Dhaam. Daarnaast hun taken, maar ook meningen en feiten die betrekking hebben op hun functioneren.
- **Handelen kinderwerkers**
Onder het handelen van de kinderwerkers verstaan we al het werk wat zij doen, hoe zij dit uitvoeren, met welk doel en met welke houding zij dit werk doen.
- **(Partner)organisaties**
De belangrijkste organisatie is Sukh-Dhaam zelf. De organisatorische gegevens van het kinderreus vallen hieronder. Daarnaast alle informatie over de EBGs en het ZZg als organisatie, maar ook de wensen en verwachtingen die zij hebben voor het onderzoek. Als laatste plaatsen we hier ook gegevens over andere organisaties die een relatie hebben met Sukh-Dhaam.

Kernlabel	Label	Fragment nummer
Rol van de overheid		
	Financiële steun overheid	1.6
	Overheid	1.7
	Onzekere betaling overheid	1.12
	Staatszorg	1.13
	Steun overheid	1.27
	Gelden overheid	2.7
	Training zelf aanvragen	2.37
	Vragenlijst overheid	2.63
	Overheid	3.12
	Training	4.21
	Training	7.31
Wet Opvanginstellingen		
	Eisen uit de wet	1.5
	Personeelseisen	1.8
	Conceptwet	1.9
	Bijscholen	1.10
	Kind/bestuursgeld	1.11
	Gebouwen	1.14
	Haalbaarheid	1.20
	Eerste instelling subsidie	1.21
	Voordelen voldoen aan wet	1.26
	Toekomst wet	1.28
	Duurzaamheid wet	1.29
	Belang cursus	2.33
	Kind geld	2.38
	Inspectie	2.60
	Geen rapport inspectie	2.61
	Voldoen aan eisen	2.62
Richtlijnen en afspraken Sukh-Dhaam		
	Richtlijnen	1.17
	Cultuur	1.19
	Klachten school	2.2
	Problemen personeel	2.4
	Beleid	2.10
	Hindoescholen	2.12
	Verslagen	2.13
	Jaarverslag	2.14
	Weekafsluiting	2.17
	Inspraak	2.18
	Taak personeel en kinderen	2.20
	Uitspreken van verwachtingen	2.24
	Voorbeeld	2.25
	Sollicitatie procedure	2.28
	Medische keuring	2.29
	Omgang kinderen	2.32
	Geen methodiek	2.46

	Intekenlijst	2.49
	Privacy, inhoud intekenlijst	2.50
	Aanmelding	2.51
	Huisbezoek	2.55
	Vluchtplan	2.56
	Brand- blusapparaten	2.57
	Omrostering	2.58
	Voorlichting brandweer	2.59
	Klachten ouders	2.64
	Klachten personeel	2.65
	Klachten schoolleiding	2.67
	Klachten kinderen	2.68
	Afspraken	2.72
	Privacy	2.73
	Culturele achtergrond	2.74
	Wil ouders	2.75
	Inspraak	2.76
	Hobby uitoefening	2.77
	Educatie	2.78
	Allergieën	3.9
	Levensmiddelen	3.10
	Kleding	3.14
	Schoonmaken	3.15
	Keukens	3.16
	Traktatie	3.19
	Altijd werk	3.20
	Bezoek	4.8
	Moeder/vaderrol	4.10
	Huiswerk begeleiding	4.19
	Computer	4.20
	Computerruimte	4.27
	Afspraken	4.28
	Lichamelijk contact	4.29
	Corveetaken	4.30
	Wil ouders	5.9
	Rechten en plichten kind	5.12
	Plichten	5.13
	Dagstructuur	5.19
	Regels	5.24
	Vaste tijden	5.25
	Straffen/belonen	5.26
	Lichamelijk contact	5.28
	Overleg	5.29
	Afspraken ouders	5.32
	Bezoeksregeling	5.33
	Inspraak kinderen	5.35
	Verzorging	5.38
	Luizen	5.39
	Naar huis	6.19
	Verplicht weekend	6.20

	Uitje	6.21
	Bezoek	6.22
	Reglement	7.11
	Werknemer	7.12
	Dagstructuur	7.16
	Vrije keuze	7.17
	Strafwerk	7.21
	Ouder kind relatie	7.34
	Contact ouder	7.35
Kinderwerkers		
	Effect medewerkers	1.22
	Salaris	1.23
	Ontslag?	1.24
	Werkzaamheden	2.1
	Dienstjaren	2.5
	Salaris	2.8
	Opleiding	2.9
	Cursus	2.15
	Achtergrond personeel	2.26
	Roeping	2.27
	Opoffering	2.31
	Cursus personeel	2.34
	Gebrek aan scholing	2.35
	Onderschatting	2.40
	Goede verhalen	2.53
	Ex- Kinderhuis kinderen	2.54
	Werk jaren	3.1
	Onderwijs	3.2
	Computer/naailes	3.3
	Geen werkervaring	3.4
	Huishoudelijk-werk	3.5
	Geen ervaring	3.6
	Reden van werk	3.7
	Werkschema	3.21
	Werk jaren	4.1
	Contract	4.2
	Onderwijs	4.3
	Cursussen	4.4
	Zondagsschool cursus	4.5
	Kinderwerk	4.12
	Reden werk	4.13
	Werk jaren	5.1
	Onderwijs	5.2
	Trainingen	5.3
	Arbeidsverleden	5.4
	Eigenschappen kinderwerker	5.15
	Opleiding vs praktijk	5.16
	Geduld	5.17
	Verantwoordelijke Taak	5.47
	Deskundigheidsbevordering	5.48

	Blik verruimen	5.49
	Werkjaren	6.1
	School	6.2
	Liefde voor kinderen	6.3
	Werkervaring	6.4
	Ervaring	6.5
	Geloofsoverdracht	6.7
	Persoonlijke ontwikkeling	6.8
	Cursus	6.9
	Gedachten	6.12
	Acceptatie	6.13
	Eigenschappen	6.14
	Ontmoeting	6.29
	Werk jaren	7.1
	Onderwijs	7.2
	Cursussen	7.3
	Arbeidsverleden	7.4
	Aanmelding	7.5
	Zwaar werk	7.6
	Geleerd	7.7
	Eigenschappen	7.8
	Persoonlijke ontwikkeling	7.26
	Plezier	7.27
	Werk toekomst	7.32
	Karakter	7.33
Handelen kinderwerkers		
	Kwaliteiten	1.18
	Trots	2.16
	Netheid Kinderhuis	2.19
	Complimenteren en stimuleren	2.21
	Eten	2.23
	Effect meer personeel	2.42
	Gericht werken	2.43
	Niet westers	2.47
	Onwil	2.48
	Overname opvoeding	2.66
	Bespreken Klachten	2.69
	Medewerking driehoek	2.70
	Observaties	2.71
	Bereiding	3.8
	Controle	3.11
	Wensen	3.13
	Ontwikkeling in eten	3.17
	Contact met kinderen	3.18
	Religie	4.6
	Dankbaar	4.7
	Observatie	4.9
	Thuisituatie vertellen	4.11
	Streng zijn	4.15
	Geven	4.16

	Belonen	4.17
	Presentje	4.18
	Bekering ouders	4.23
	Vragen thuis	4.24
	Voorleren	4.25
	Informatie nodig	4.26
	Mee helpen	4.31
	Droom	5.5
	Streven	5.6
	Thuis volhouden	5.7
	Samenwerken ouders	5.8
	Bescherming bieden	5.10
	Missie	5.11
	Ander gedrag	5.14
	Verschil leeftijden	5.18
	Vorbereiden toekomst	5.21
	Effect	5.22
	Eigen kinderen	5.23
	Voorbeeld	5.27
	Zelf verantwoordelijk	5.30
	Zelfstandigheid	5.31
	Levensdoel	5.34
	Educatie	5.36
	Delegeren	5.37
	Haarverzorging	5.40
	Haren wassen	5.41
	Toegankelijkheid	5.42
	Communicatie vaardigheden	5.43
	Gezag	5.44
	Bewustwording	5.45
	Verschil	6.6
	Respect	6.10
	Omgang	6.11
	Spiegelen	6.16
	Persoonlijk contact	6.17
	Samenwerken	6.18
	School overgangen	6.23
	Eigen wil	6.24
	Motiveren	6.25
	Vermoeidheid	6.27
	Doel	7.10
	Eigen regels	7.13
	Stimuleren	7.14
	Ontspanning	7.15
	Vooruitdenken	7.18
	Toekomst-verwachtingen	7.19
	Dankbaarheid	7.20
	Straffen	7.22
	Negatieve aandacht	7.23
	Loslaten	7.28

	Geloof	7.29
(Partner)organisaties		
	EBG zelfstandig	1.1
	Werkzaamheden EBG	1.2
	EBG : Sukh-Dhaam	1.3
	Wensen	1.4
	Reorganiseren	1.15
	Communicatie	1.16
	Sollicitatie	1.25
	P.B (provinciaal bestuur)	2.3
	Taken	2.6
	Christelijk	2.11
	Samen Leidinggeven	2.22
	In vaste dienst	2.30
	Rol EBGs	2.36
	TANA	2.39
	Personeelstekort	2.41
	Geld gebrek	2.44
	Tijdgebrek	2.45
	Christelijke instelling	2.52
	Arbeidsvoorwaarden	4.14
	Visie onbekend	4.22
	Visie	5.20
	Arbeidsvoorwaarden	5.46
	Visie	6.15
	Werktijden	6.26
	Leliendaal	6.28
	Visie	7.9
	Werktijden	7.24
	Loon	7.25

Bijlage C: Algemene observaties

Thema	A. Behoud van cultuur
Wat	Taal Rituelen Feestdagen Manier van benaderen Geloof Ge- en verboden van het geloof
Waar	Bij de jongens en bij de meisjes
Hoe	• Intensieve participatie: Je bent in de situatie en neemt actief deel aan de activiteit. • Participerende observatie met insider-view • Extensieve participatie: op afstand observeren. Je bent wel aanwezig, maar doet niet mee.
Notities	• Kinderen spreken onderling meestal Hindi en soms Surinaams. • Verschil in geloof wordt benoemd door zuster. • Indien er gevast (vlees en vis ontzegging) wordt, dan mogen de kinderen het vlees en de vis laten liggen. • Voor deelname aan Holi Paghwa mochten de kinderen dat weekend naar huis, zodat ze het met de familie konden vieren. Het vieren van dit feest op school werd ook toegestaan. Op Sukh-Dhaam is het feest niet gevierd vanwege hun Christelijke identiteit, Holi Paghwa is een hindoe feest. • In het kinderkamer wordt er niet gevloekt. • Christelijke feestdagen als Pasen worden gevierd.

Thema	B. Veiligheidsaspecten
Wat	Beveiliging terrein Brandblussers Rookmelders Veiligheid speelgoed Veilige/onveilige situaties Stopcontacten Elektronische apparatuur Schoonmaakmiddel Sloten Giftige stoffen Scherpe voorwerpen
Waar	In de instelling en op het terrein
Hoe	• Intensieve participatie: Je bent in de situatie en neemt actief deel aan de activiteit. • Participerende observatie met insider-view • Extensieve participatie: op afstand observeren. Je bent wel aanwezig, maar doet niet mee.
Notities	• Schoonmaakmiddelen staan in een aparte kast, achter slot, tenzij er een zuster in de buurt is tijdens corvee. • Opberghok voor gereedschap en elektrische apparatuur heeft een slot op de deur. • Stopcontacten hebben geen kinderbeveiliging, in de verstellkamer zijn ze verstopt en verder hoger dan een meter van de grond bevestigd. • Hengels en hout opgeborgen op hoge plaats. • Medicijnen worden beheerd door directeursechtpaar. • Brandblusser bij meisjeshuis en bij jongenseetzaal.

	• Speeltuintjes hebben zandgrond, schommels met stevige kettingen. Glijbanen hebben hekje om de trap en baan. Trap is wel stijl. • Hoger gelegen plaatsen als balkon/veranda zijn omgeven met hek. • Om het hele terrein staat een hek en de verschillende toegangen incl. oprit zijn afgesloten met een poort. • Afval wordt eind van de middag verbrand op de afvalstapel. Deze bevindt zich achter het jongenshuis. Het vuur wordt door oudere kinderen aangestoken. • Het is verboden voor kleinere kinderen om bij het vuur te komen. Het gebeurt wel dat ze er toch bij komen, omdat deze afvalstapel vrij toegankelijk is. • Composthoop is vrij toegankelijk voor de kinderen. • Hout, steen, afval ligt verspreid achter jongenshuis en in de tuin. • Directeursechtpaar en één van de zusters wonen op het terrein. Zuster bij de jongens, directeursechtpaar in een aparte woning, wel verbonden met het meisjeshuis via een loopbrug. • De toegang tot de gebouwen zijn afgesloten met hekken met sloten. • Kinderen lopen met kapmessen en blikdeksels het onkruid te wieden.
--	---

Thema	C. Aangeboden verzorgings- en hygiëneprogramma's
Wat	Zorgaanbod van medewerkers aan de kinderen. Op dagelijks en wekelijks niveau.
Waar	In het kinderreis
Hoe	• Intensieve participatie: Je bent in de situatie en neemt actief deel aan de activiteit. • Participerende observatie met insider-view
Notities	• In elke eetzaal is er een wasbakje met zeepompje aanwezig waar de kinderen voor het eten hun handen kunnen wassen. De zuster geeft geen opdracht tot handen wassen voor het eten. Sommige meisjes, niet meer dan 8 wassen hun handen voordat ze aan tafel gaan zitten. Als iemand van de wc komt zie ik hem/haar geen handen wassen. • Bereiden van eten: eerst worden de handen gewassen, er wordt een schort gedragen en de kokinnen dragen een doek op hun hoofd als ze aan het koken zijn. Voordat het eten wordt opgeschept wassen de kokinnen hun handen. Het eten wordt bereid in een aparte keuken. Groenten worden gewassen. • Kinderen krijgen 3 maaltijden en één of tweemaal een tussendoortje. • Bij elke maaltijd krijgen de kinderen een glas drinken. Tussendoor als de kinderen dorst hebben, mogen ze water pakken om te drinken. • Slaapplaats met klamboe, deken, laken, kussen en kussensloop. Eens in de twee weken worden de bedden verschoond. De ene week die van de meisjes andere week die van de jongens. • 2 keer baden per dag. In de ochtend wordt er met water gewassen. ○ In de middag gaan de kinderen hun lichaam wassen met zeep en worden de voeten door middel van een borstel schoon geborsteld. Het onderbroekje wordt eerst met zeep gewassen en daarna wassen ze hun lichaam hiermee. ○ Zuster hielp met wassen en maakte eerst een emmer sop en waste de jongste jongens met één washandje. • Haren wassen gebeurt eens in de week waarbij de hoofdhuid goed schoon geschrobd wordt door met de nagels over de hoofdhuid te gaan. • Verzorgd op pad, in de weekenden: feestkleding, schoenen, nette haren • Tandpoetsen: ○ Eenmaal per dag in de ochtend. 2 minuten zijn de kinderen zelf aan het poetsen. Na poetsen gebeurt niet. De kinderen poetsen wel hun tong. Ze hanteren niet allemaal een vaste volgorde van tanden poetsen.

	• Elke week, op zaterdag worden de haren van de meisjes uitgekamd met een luizenkam. Eerst wordt het haar doorgekamd met een normale kam en vervolgens met een luizenkam. Dit gebeurt door een zuster of door een ouder meisje dat verantwoordelijk is voor de jongste meisjes. Zij dragen een witte schort om de luizen goed te kunnen zien. Onderling helpen ze elkaar ook door het haar uit te kammen met een luizenkam. Naast de kam wordt er ook luizenshampoo gebruikt. Dit wordt wel eens gebruikt maar hier is geen vast patroon in. Om het bij de meisjes helemaal luis vrij te krijgen is nog nooit gelukt. De oudere meisjes moesten zelf aangeven of ze luizen hadden, zo ja dan werd hun haar ook gedaan. • Nagels moeten kort zijn, eens in de week wordt het nagelschaartje erbij gehaald als ook de haren uitgekamd worden met een luizenkam. De ouderen moeten het zelf bijhouden, maar de jongere kinderen onder de 10 moeten langs komen om hun hand- en teennagels te laten zien. Bij het knippen wordt indien nodig geholpen. • Tegen het pluizen van het haar wordt er vet/haarcrème in het haar gezet zodat het haar mooi glad blijft zitten. Wondverzorging: • Indien er een wondje is bij een kind dan mogen ze zich melden bij zuster Sabitrie, zij ontsmet en verzorgd de wond. Indien de wond te diep of te groot is dan kan er naar de polikliniek vlak bij het kinderkuis worden gegaan. Indien die gesloten is moeten ze naar de stad, Paramaribo. Kleding/ondergoed: • De kinderen hebben verschillende soorten kleding van elk hebben ze 2 paar. Ze hebben schoolkleding, sportkleding, huiskleding, werkkleding, avondkleding, feestkleding en slaapkleding. Iedere keer na het baden, tweemaal per dag, trekken ze een schone onderbroek aan. Huishouden: • Elke dag is er een uur corvee. Eens per week wordt de speelzaal schoongemaakt, elke dag geveegd. Afwassen vindt plaats direct na het eten, de tafels worden schoongemaakt en de grond geveegd. Wassen: • Maandag de kleren van het weekend • Dinsdag sportkleding: Inzepen, schrobben • Woensdag wordt het gewassen en opgehangen • Vrijdagmiddag de schooluniformen: hemdje, blouse en spijkerbroek • Afvalcontainers zijn afgesloten. • In de gebouwen komen geen honden. • De binnenkeuken bevat een kast met slot en gaas ervoor om eten in op te bergen. • Eten wordt afgedekt met lakens.
--	---

Thema	D. Ruimtelijke voorzieningen
Wat	Recreatie Leefruimtes De kwaliteit van de voorziening en gebouwen Welke voorzieningen zijn aanwezig
Waar	Op het terrein van Sukh-Dhaam
Hoe	Doelbewust bekijken welke voorzieningen aanwezig zijn op Sukh-Dhaam. Hier feitelijk notities van maken.
Notities	Recreatie • Er is een voetbalveld met een 3 meter hoog hek er omheen, vlak veld met schijnwerpers en het gras is kort gemaaid. • 3 speeltuintjes: 1 bij de jongens met glijbaan, wipwap en 2 schommels. 2 bij de meisjes met 2 wipwappen, glijbaan, 3 schommels en hobbelpaard. • Theehuisje, zithoekje voor meisjes met 2 tafels, banken en een vrolijke muurschildering van Donald Duck en Mickey Mouse. • Betonnen speelplaats onder en voor het jongenshuis. • Speelplaats/erf met zandgrond en schelpenzand. • Speelkamers • Sloot om in te hengelen Tuin: • Over hele terrein bloeiende bloemen, bomen, planten, gras, weinig onkruid. Jonge, gestekte plantjes. Gebouwen en leefruimtes • Jongenshuis met 4 slaapzalen, twee doucheruimte, twee kleedkamers, speelkamer, speelruimte en balkon. • Er is een eetzaal voor de jongens met daarboven de mogelijkheid voor nog een slaapzaal, er is een opslagruimte en een computerruimte. • Meisjeshuis met 3 slaapzalen, eetzaal, doucheruimte, kleedkamer, speelkamer, balkon, bibliotheek en aanbouwwoning. • Naast het meisjeshuis, bereikbaar via een brug, een gebouw met verstelkamer, washok, binnen keuken en opberghok voor gereedschappen en schoonmaakspullen. • Buiten keuken van hout en dakplaten, met 3 pannen op vuur, wasbak en opberg schappen voor voedsel. • Kerk, gebouwd van steen, heeft veel open ramen, losse toren met bel en kruis, nieuwe dakgoten en verf hier en daar dunne laag die loslaat. • Logeerhuis met keukenblok en zitgelegenheid, douche, 2 slaapkamers en veranda. • Buiten toilet 1 voor jongens en 1 voor meisjes. • Schuur voor tractor en fietsen. • Schuur voor gereedschappen. • Garage voor auto en busjes. Voorzieningen • Elektriciteit • Gasaansluiting • TV en radio ontvangst. • Wifi, alleen niet toegankelijk in het logeerhuis. • Riolering • Verspreid over het terrein zijn er 6 waterbakken en daarnaast zijn er nog watertonnen voor opvang van hemelwater. • De afvoer van hemelwater gaat via dakgoten en pvc buizen naar de opvangreservoirs in de waterbakken. Daarnaast wordt het water afgevoerd door geulen die in zandgedeelten zijn gegraven en goten van beton langs het meisjeshuis en de keukens. • Moestuin: langs de weg en op het terrein verschillende soorten groenten en fruit. En

	tegenover het terrein nog een stuk grond met sloot, groenten, fruitbomen en gras. • kippenren, staat momenteel leeg. • Er is stromend water, geen waternet aansluiting en geen warm water. • Vaste telefoon. • Buiten, overdekte en binnen waslijnen om de was te drogen. Twee wasmachines en twee centrifuges van verschillende formaten.
--	---

Thema	E. Contact met ouders/familie leden zichtbaar op Sukh-Dhaam
Wat	Hoe vaak? Wanneer? Op welke manier? Wat gebeurt er tijdens het contact?
Waar	Op Sukh-Dhaam
Hoe	Extensieve participatie: op afstand observeren. Je bent wel aanwezig, maar doet niet mee in de activiteit.
Notities	• Telefonisch gesprekje met familielid. • Bezoek van ouders in het weekend of in overleg op andere dagen. • Kinderen brengen samen met de ouders tijd door in het theehuisje, speeltterrein of auto. Kinderen laten traktaties en schoolschrift zien. Bij aankomst komen kinderen er snel aan en geven een knuffel. • Er zijn ouders die hun kinderen/familieleden komen ophalen voor het weekend als de kinderen een weekend vrij hebben of voor vakanties.

Thema	F. Ligging instelling en bereikbaarheid
Wat	Omgeving (natuur) Openbaarvervoer Wijk/Dorp/Stad Voorzieningen in de omgeving Hoe bereikbaar
Waar	In de omgeving van Sukh-Dhaam
Hoe	Doel bewust bekijken waar ligt Sukh-Dhaam en wat is de bereikbaarheid van het kinderkuis. Dit feitelijk noteren.
Notities	• Basisschool op loopafstand, 200 meter van kinderkuis vandaan. • Kinderhuis bevindt zich aan een zandweg, afslag van een verharde, doorgaande weg. • Aparte oprit Sukh- Dhaam. • Aparte oprit kerk/logeerhuis. • Kinderhuis ligt aan de rivier de Commewijne in district Commewijne. • Er is een busverbinding naar het veerplein op 700m afstand. • Supermarkt 2km afstand. • Kerk 100m. • Uitgestrekt dorp, landelijk gelegen. • Polikliniek op 300 meter afstand.. • MULO en LBGO zijn met de school bus te bereiken.

Thema	G. De programma's voor stimulatie, educatie, educatief materiaal
Wat	Schoolwerk Huiswerkbegeleiding Schoolgang Zelfstudie Aandacht voor beperking, school achterstand Voorlichting (seksualiteit) Eigen verantwoordelijkheden Media Maatschappelijke betrokkenheid Toekomst Aanwezigheid educatief materiaal Manieren van stimulatie om in actie te komen
Waar	Op Sukh-Dhaam, tijdens programma en daarbuiten
Hoe	• Intensieve participatie: Je bent in de situatie en neemt actief deel aan de activiteit. • Participerende observatie met insider-view
Notities	• Speelgoed beschikbaar achter het meisjeshuis: poppen, kleding, telefoontoestel, maxi-cosi, enz. • Speelgoed, vouwblaadjes, stiften, springtouw, enz. aanwezig in opbergruimte. • Bibliotheek met leesboeken, leerboeken en educatieve boeken voor jong en oud. • Schoolwerk gaat voor op vrije tijd en soms op corvee. • Prestaties worden in een schrift bijgehouden. Bij slechte cijfers volgt straf. • Van maandag tot vrijdag is er ongeveer een uur huiswerkbegeleiding. • Tijdens huiswerkbegeleiding moet ieder kind aan zijn huiswerk zitten, hetzij maken of leren. • Niet alle kinderen besteden hun tijd nuttig. • Wanneer kinderen repetities hebben, moeten ze na het corvee hun lessen leren. • Elke dag hebben de kinderen school van 8.00 tot 13.00 uur. • Met name bij taal en rekenen wordt ondersteuning geboden in de vorm van individuele aandacht bij het maken en nakijken van oefeningen door stagiaires. • Kinderen worden overhoord als zij de repetitie zeggen te kennen. • Oudere kinderen krijgen na de avondzegen nog gelegenheid voor zelfstudie. • Op vrijdag en in overleg met broeder is er gelegenheid om achter de computer te werken. • In het weekend kijken ze TV tijdens het rusten en na de avondzegen. • De meisjes luisteren in het weekend en soms 's middags radio, de jongens 's morgens het nieuws. • De krant koopt broeder en gaat door naar de kinderen waar sommige kinderen het lezen. Bij de meisjes wordt het filmnieuws en de filmsterren veel als eerste gelezen en/of uitgeknipt.

Thema	H. De vrijheid van cliënten
Wat	Vrije tijd Eigen keuzes Eigen mening Eigen persoonlijke ontwikkeling
Waar	Op Sukh-Dhaam
Hoe	• Intensieve participatie: Je bent in de situatie en neemt actief deel aan de activiteit. • Participerende observatie met insider-view • Extensieve participatie: op afstand observeren. Je bent wel aanwezig, maar wordt niet mee genomen in de activiteit.

Notities	• De meisjes mogen zelf bepalen hoe ze hun haar doen, als het maar vast zit. • Bij een traktatie mogen ze, indien mogelijk, onderling drinken wisselen om de smaak naar keuze te krijgen. • De vrije tijd is vrij in te vullen. Deze vrijheid heeft wel kaders waarbinnen ze zelf mogen beslissen wat te doen, maar iedere dag heeft andere kaders. Na het baden is er ook nog vrije tijd, maar dan moeten ze zich rustig houden om niet weer vuil te worden. Op zondag tijdens de vrije tijd kunnen de kinderen wel verplicht worden om mee te sporten aangezien anders sommige kinderen nooit mee willen doen. • Wanneer er geen huiswerk is, kunnen de kinderen zelf een invulling geven aan deze tijd als ze zich maar rustig houden voor de kinderen met wel huiswerk. • Vrijheid in wat men zelf gelooft. Er wordt wel verwacht dat de kinderen aan de christelijke gewoontes en activiteiten deelneemt.
----------	--

Thema	I. De privacy van cliënten
Wat	Slaapplaats Persoonlijke opbergruimte Douche gelegenheid Toilet Ontvangstplek voor bezoek Ruimte om terug te trekken
Waar	In het kinderruis
Hoe	• Intensieve participatie: Je bent in de situatie en neemt actief deel aan de activiteit. • Participerende observatie met insider-view
Notities	• Ouderen kinderen douchehokjes met deur. • Jongeren gezamenlijk baden. • Meisjes gezamenlijke kleedkamer. • Binnen toilet afgescheiden door deur en muren. • Buiten toilet is afgescheiden van de omgeving met dakplaten. Bij meisjes 4 kanten, bij de jongens aan 2 kanten en een sloot met struikgewas er achter. • 3 persoonlijke kastjes/vakken/kluisjes met mogelijkheid tot op slot doen. • Eigen bed, aankleding is mogelijk, iedereen zijn eigen beddengoed onderscheiden door nummers.

Bijlage D: Observaties medewerkers

A. Eetsituaties

A1. Doordeweekse avondmaaltijd

BRI, 02 maart 2014

Bij binnenkomst in de eetzaal staan de borden en bekers al klaar voor de kinderen. De kinderen komen de eetzaal binnen. Zuster roept: 'Stil'! Ze staat voorin en begint het zingen. De kinderen zingen het gebed mee. 'Eetsmakelijk', dank u wel zuster. Zuster blijft voorin staan, terwijl de kinderen eten. 'Ssst...! Wie hoor ik daar? Bij tafel 2 hoor ik nog een stem.' Halverwege pakt ze een pan met rijst en gaat de tafels langs. 'Wie wil er nog rijst?' Ze schept voor die kinderen nog wat rijst op. Gaat bij de eerste tafel op een hoekje van de bank zitten terwijl ze rondkijkt. De kinderen eten in zo goed als stilte hun bord leeg. Als bijna iedereen klaar is, vraagt ze om stilte en eerbied en begint opnieuw met zingen.

A2. Popcorn

JON, 06 maart 2014

De bel ging. Een tussendoortje als traktatie voor de kinderen: vers gemaakte popcorn. Zuster zat met een grote aluminium metalen bak op schoot en gaf met een plastic bekertje elk meisje een bekertje popcorn. Met het bekertje schepte ze de popcorn en schonk hem leeg in hun handen. Veel kinderen legden het vervolgens in een kommetje gemaakt van hun shirt. Eén voor één konden de kinderen komen. Eerst allemaal één keer, wij werden ook gevraagd of wij lusten. De kinderen moesten rustig op het bankje hun popcorn op eten. Een andere zuster kwam erbij en gaf één meisje een zakje, waardoor iedereen ineens een zakje wilde om hun popcorn in op te bergen. Zuster zei daarop 'daarom kan je dat beter niet doen als je één iemand geeft dan willen ze allemaal'. Toen ieder meisje had, mochten degene die wilden voor de tweede keer. Er was zoveel, maar deze hele bak was voor de meisjes. De jongens hadden een even grote bak. De oudere meisjes werden nog geroepen door zuster maar die wilden niet. Dan hoefden ze ook niet volgens zuster. Ze vroeg wie er nog wilde, iedereen wilde nog wel een bekertje. Ze moesten rustig op hun beurt wachten van de zuster, maar ze schepte door. Alles mocht op en er zat geen limiet op. Toen iemand knoeide werd gezegd dat ze dat op moest gaan ruimen. Dus toen alles op was werd er tegen haar gezegd dat ze dat moest opruimen. Ook op andere plekken lag her en der popcorn. Eén van de meisjes werd gestuurd om de bezem te halen. Een ander meisje moest van de grond het popcorn oprapen. Ze raapte er een paar op en liet de rest liggen. Ze werd terug geroepen om meer op te ruimen. Dat deed ze, maar toen de zuster wegliep om te vegen greep ze haar kans om er ook een aantal achter te laten. Daarna moesten de kinderen rustig blijven wachten op de warme maaltijd traktatie.

A3. Ontbijt met koek en chocolademelk

JON, 08 maart 2014

Na de morgenzegen is het ontbijt. Ik ging met de meisjes mee. Op de tafel stonden bekers met chocolademelk. De kinderen zochten hun plek. Eén van de oudere meisjes had de dag ervoor geen chocolade koek gehad en die mocht nu die enige pakken. Voor mij en zuster werd er een andere koek apart gelegd. De koeken werden uitgedeeld door twee oudere meisjes en mij. Zuster zelf zag er op toe dat iedereen had. Iedereen werd gezegd dat ze het drinken en de koek moesten eten. De hele koek mocht niet bewaard blijven. Een stukje was geen probleem, maar er moest nu eerst gegeten worden. Het moest stil zijn. Ze benoemde dat de kinderen moesten luisteren naar broeder die tijdens de morgenzegen een klein preekje had gehouden. Dat de kinderen, zo herhaalt zuster, dit weekend niemand boos mochten maken. Toen iedereen klaar was of voor een groot deel hun koek op hadden, verdeelde de zuster met duidelijke stem de corvee taken voor die ochtend.

A4. Traktatie

BRI, 08 maart 2014

Zuster komt de jongenseetzaal binnen, netjes zitten allemaal! Ze begint het lied voor het eten te zingen. De jongens zingen mee. Na het zingen is het: eetsmakelijk allemaal. Dankuwel zuster. De jongens beginnen te eten. Zuster kijkt even rond, loopt naar de tafel met kleintjes en zet het bakje met eten voor N. andersom. 'Eet netjes, zo goed boven het bakje dan valt het er niet naast'.

Vervolgens richt ze zich naar de volgende. 'A, we gaan eerst eten en dan pas drinken.' En zijn buurman is ook aan de beurt: 'K, goed kauwen he?' Ze zegt dit alles op een rustige manier met zachte stem en ze kijkt de kinderen aan. Dan loopt ze weer naar voren en staat stil met haar armen voor haar lichaam te kijken. Ssst.... Totdat ze weer naar N loopt en iets luider zegt: 'je moet door eten hoor, ik had het bord zo neergezet voor jou, zodat je niet zo knoeien. Kijk nu eens? Raap op.' N raapt de rijstkorrels op en gaat verder met het eten. Goedzo, jullie eten snel. Ze loopt wat rond en komt dan achter de kleintjes zitten. 'Door eten!' Terwijl ze N. aankijkt. 'Ook de groenten eten jongens!' N. gaat weer aan het eten. 'Je eet altijd zo sloom, kijk K heeft zijn bakje al leeg. Goedzo K! Ze richt haar aandacht volledig op N en vraagt of ze moet helpen met eten. Ze gaat naast N zitten en pakt zijn lepel. Schept zijn lepel vol en N doet zijn mond open. Zo eet hij een paar happen. Dan kijkt zuster om zich heen, iedereen klaar? Ja, nee, ja, nee. Oké, dan wachten we nog even op die en die. Terwijl ze ondertussen verder schept. D, zet de cups. (haal de bekers op) D. pakt een wasmand en stapelt de bekers erin. 'Bakjes stapelen, lepels bij elkaar.' Als ze klaar zijn met stapelen, is het bakje van N. bijna leeg. Zuster zegt: Eerbiedig. De jongens vouwen hun handen en zuster begint te zingen. Na het amen geeft ze N. nog een paar happen tot hij klaar is. Een van de kinderen heeft rijst op de grond geknoeid en moet dat oprapen. Iedereen loopt weg en is klaar. Zuster staat op en kijkt of er geveegd wordt.

A5. Traktatie 2

JON, 22 maart 2014

De bel ging, de jongens verzamelden en er werd gezegd dat ze rustig naar de eetzaal van de meisjes moesten. Daar werd er in verband met een traktatie gezongen. Door de zusters werd er gesust dat het stil moest zijn, de oudere meiden namen dit over om de kleintjes tot stilte te manen. Zuster Sabitrie stond vooraan samen met een man. Zij nam het woord en legde uit waarom we een traktatie kregen. Ze gaf aan dan we een zegen lied gingen zingen en zette in, de kinderen volgden. Ook de andere leidsters zongen mee. Toen een meisje niet mee zong werd ze aangesproken dat ze mee moest zingen, toen zong ook zij mee. Daarna werd het dank lied ingezet door Zuster Sabitrie en daarna werd er gezegd dat de jongens naar hun eigen eetzaal konden. Door de dienstdoende zuster werd er nog na geroepen dat ze rustig moesten blijven. De kinderen namen plaats aan tafel, de zusters gingen met hun gezicht naar de hele groep staan. Toen iedereen begonnen was met eten, nam zuster de bak met rijst en liep rond en vroeg of de kinderen nog rijst wilden. Toen ze bij de kleinere jongens kwam zei ze tegen T.: 'Niet schrokken en proppen wie zal het straks uit je keel moeten halen?'. De gasten die de traktatie hadden gebracht werd nog de gelegenheid gegeven zelf nog extra eten aan de kinderen uit te delen. Zij gingen rond met Roti en aardappel. Zuster Sabitrie zei tegen de jongens: sssst het moet rustig blijven. Ze liep even weg uit de eetzaal en de andere zuster hield het overzicht. Toen zuster Sabitrie terug kwam zei ze tegen R.: 'Je moet je vlees goed opmaken hoor'. Hij ging vervolgens nog wat kip van het bot afhalen. Toen de borden leeg waren werden ze zonder dat een zuster er iets van hoefde te zeggen opgestapeld. Alle overgebleven botjes van het vlees werden op één bord gelegd. Toen bijna alle kinderen, op twee na, hun bord leeg hadden werd er gevraagd om eerbiedig te zijn. Vervolgens zetten zuster Sabitrie in met De Heer zij dank. De jongens volgden, ook die nog niet klaar waren. Was je bord nog niet leeg dan moest je blijven zitten. Zuster benoemde nog dat wat je krijgt, moet je op eten, daar moet je dankbaar voor zijn. Een oudere jongen kwam uit zichzelf de bekers en de lege borden ophalen en bracht ze richting keuken. Toen een jongen nog zei dat hij het niet op kreeg vanwege de peper, werd er op gereageerd dat hij het op moest eten. Later kwam zuster terug en zei: 'je moet nog even wat eten, maar zuster eet de peper'. Nee, je moet nog wel even wat eten dan neem ik het daarna mee. Na een klein hapje wilde hij het terug geven, toen zei ze: 'nee, wel wat meer eten hoor'. Toen hij nog wat meer op had, gaf ze aan dat het goed was. Ze zei: 'zie ik luister nu ook naar jou, ik houd me aan de afspraak'. Vervolgens benoemde ze nog wat de taken waren van de jongens die de eetzaal moesten opruimen en schoonmaken.

A6. Rijst met bruine bonen**BRI, 23 maart 2014**

Het middagmaal staat klaar. De borden zijn opgescheept door de verantwoordelijke meisjes en de bekers gevuld met water. Een fles yoghurt op iedere tafel. De jongens komen binnen en iedereen zoekt zijn plek op. Zuster zegt: eerbiedig allemaal. Wacht 5 seconden en begint te zingen, waarop alle kinderen haar bijvallen. Na het zingen beginnen de kinderen met eten en zuster gaat achterin zitten met haar bordje eten. Ook zij eet mee. Het is rustig in de eetzaal, de jongens eten. Na ongeveer 8 minuten vraagt de eerste of hij nog water mag. Zuster antwoordt dat hij het voorin kan pakken. Hij loopt naar voren, pakt de kan met water en geeft aan dat wie wil de vinger op moet steken. Er zijn meer jongens, hij geeft ze allemaal water. Ook vraagt hij of zuster nog wil. Zij antwoordt ontkennend en blijft rustig zitten. Tegen één van de kleintjes zegt ze: 'ik kijk'. Hij gaat weer eten. Nadat hij 4 happen heeft gegeten zegt ze opnieuw 'ik kijk'. Op haar normale, vriendelijke toon. Sst.. ook de ouderen! Ze vermaant de kinderen tot rust. Dan is het opnieuw: 'ik kijk'. De jongen eet weer. 'Je bord moet leeg hoor'. Zo blijft ze erop letten dat hij eet. Als de meeste jongens het bord leeg hebben, vraagt ze vriendelijk aan één van de jongens die nog aan het eten is of het lukt. Ja hoor zuster, ik heb het bijna op. Nadat hij zijn eten op heeft, geeft ze per tafel één van de jongens de opdracht om de yoghurt te verdelen. Goed schudden eerst. Vervolgens pakt ze zelf een fles chocolademelk en verdeelt dat onder de jongere kinderen. T, ga wat over blijft bij de meisjes brengen. Hij loopt naar de meisjes terwijl de rest eet. Iedereen klaar? Dan gaan we eerbiedig zingen. Eén van de jonge kinderen vraagt of hij mag beginnen met zingen. Zuster kijkt nog een keer rond, sst.. en knikt naar hem en zegt: begin. De jongens zingen hun dankgebed en na het amen verdwijnen ze. Alleen degene die nog een taak moeten doen, doen hun taak. Zuster geeft aan dat de yoghurtflessen goed gespoeld moeten worden. Daarna loopt ze naar buiten om met één van de jongens te praten.

B. Spel en sport**B1. Dammen****JON, 22 februari 2014**

Broeder kwam in een vrije tijds moment aanlopen met een dambord om met één van de oudere jongens te spelen. Hij vraagt of hij met hem wil dammen, ja dat wilde hij wel. Ze verdelen de stenen en zetten ze op de goede plaats. Het wordt stil, langzamerhand verzamelen er steeds meer kinderen om hun heen die mee kijken bij het spel. Voornamelijk jongens, maar ook twee meisjes. Sommige jongens lopen weer door en anderen komen vervolgens weer even kijken. Is er te veel geluid dan spreken ze elkaar erop aan. Broeder blijft stil en denkt na. Als hij uiteindelijk gewonnen heeft, maakt zijn tegenstander een wegwerpgebaar en praat wat binnensmonds. Broeder moet lachen en kijkt rond. Hij vraagt wie het ook wil proberen. Eén van de oudere meisjes wil wel. Alles wordt weer klaar gezet, ze beginnen. Eerst in stilte, dan worden er stenen geslagen bij het meisje: 'ooh boy broeder nee'. Broeder moet lachen, weer zet ze een zet en weer kan broeder slaan. Zij: broeder weer moet broeder lachen. Zo spelen ze verder. Als zij uiteindelijk heeft verloren is het 'nee broeder, nee broeder, dat kan toch niet'. Toch kan zij er ook wel om lachen en broeder ook. Broeder zegt in het algemeen: 'jullie vergeten rustig na te denken en stappen vooruit te denken. Jullie kijken niet naar wat de gevolgen zijn van de zet die jullie maken en ja dan verlies je'. Nu willen twee andere jongens tegen elkaar. Broeder geeft ze de ruimte om tegen elkaar te spelen. Hij blijft er even bij staan, maar loopt vervolgens een rondje over het erf en kijkt wat de jongens aan het doen zijn. Bij het dammen wordt het nu ook rustiger iedereen gaat weer zijn eigen speelplek op zoeken.

B2. Koningsbal**JON, 08 maart 2014**

Broeder vraagt aan een meisje, die iets aan hem komt vragen, welk spel de meisjes gaan doen. Ze antwoordt dat ze het niet weet. Broeder draagt haar op aan de meisjes te gaan vragen welk spel ze willen spelen, geeft keuze uit 2 spellen. Ze komt terug dat ze koningsbal willen spelen. Broeder vraagt of ze een bal hebben. Na ontkennend antwoord, gaat ze terug naar de meisjes. Broeder zorgt voor materiaal en zoekt de meisjes op. Met de bal komt broeder naar de meisjes kant, hij laat de meisjes het veld maken voor koningsbal. De meisjes lopen te zuchten, maar broeder het is zo warm. Ja, zegt

broeder maar het is goed om een beetje te bewegen anders doen jullie de hele dag niets. Hij laat ze zelf teams maken. Hij schuift hier zelf nog een beetje in om de teams meer qua grote te verdelen. Hij haalt nog een meisje uit het veld tegen wie hij zegt dat ze nog te klein is en dat het daarom te gevaarlijk voor haar is. De bal is in het veld gekomen en wordt door een van de meiden opgepakt en gooit de ander in het andere veld af. Broeder legt het spel stop en eist de bal terug. Hij vraagt of iedereen klaar is en gooit de bal naar het team waarvan er net al iemand af gegooid was, maar wat nog niet telde. Hij geeft aan dat niet één iemand elke keer moet gooien, dat de anderen ook de kans moeten krijgen om het te leren. Hier wordt op gereageerd en er wordt door meerdere mensen gegooid. Broeder zegt tegen mij: 'als ze eenmaal bezig zijn dan vinden ze het altijd heel leuk en doen ze fanatiek mee, maar om ze in eerste instantie in actie te krijgen dat duurt altijd wel even.' Hij laat het spel gebeuren, geeft aan dat het hek door een van de jongere kleinere meisjes gesloten moet worden zodat de bal niet de weg op rolt. Als hij merkt dat één team verder achter staat loopt hij achter de lijn van de tegenstander en als verrassing doet hij nu ook mee. Vanaf daar mag hij ook afgooien en doet zijn best om ook over te gooien. De meisjes lijken hierdoor meer aangemoedigd om weer meer hun best te doen. De balans komt meer terug in het veld. Als er uiteindelijk geen winnaar komt haken één voor één de meisjes ook af als broeder tien minuutjes weg is. .

B3. Bewegen op muziek

BRI, 25 maart 2014

Zuster nodigt voor het theehuisje de kinderen uit om te komen bewegen. Ze vraagt één van de meisjes om muziek op te zetten. Daarna richt ze zich op de groep. 'Maak wat meer ruimte'. Ze vraagt of de kinderen klaar zijn. Niet alle kinderen doen mee, die kijken toe. Zuster staat voor de groep meisjes met 3 oudere meisjes en doet voor welke beweging op de muziek moet worden gemaakt. Ze lacht en kijkt enthousiast. De ene beweging na de andere en de kinderen volgen. R. doet ook voor, maar maakt andere bewegingen dan zuster. Zuster zegt dat ze die bewegingen niet wil en dat ze het niet moet verpesten. Stop hiermee. R. lacht hard en gaat door. Andere meisjes lachen ook. Zuster maakt een grijpbeweging naar haar arm. R. springt opzij. Zuster gaat verder met dansbewegingen maken. R gaat door op een meter afstand. Zuster kijkt haar recht aan, draait zich naar haar toe, spreekt op boze toon, dat het echt niet leuk is en ze nu echt moet stoppen. R lacht opnieuw. Zuster gaat door en R. gaat door. Zuster stopt met dansen en wil R pakken. Ze rent weg, zuster erachter aan. Alle meisjes lachen. Zuster krijgt haar niet te pakken, loopt terug en richt zich dan tot R. met opnieuw boze stem, felle ogen en gebaren dat ze nu echt klaar mee is. 'Ik geef aan wat er gedaan word, jij doet dat niet, je bent niet leuk bezig'. R. gaat achter haar in het huisje zitten bij nog 2 andere kinderen.

Zuster lacht weer en maakt nieuwe bewegingen op een nummer dat ze heeft aangevraagd. Ze geeft nog een aantal aanwijzingen als goed je armen strekken, kijk hoe ik het doe! De andere kinderen gaan door, hoewel er soms één afhaakt en een ander weer erbij komt.

B4. Slagbal

BRI, 08 maart 2014

Broeder zegt tegen de meisjes dat ze slagbal gaan doen. Meisjes reageren dat het veel te warm is. Broeder: nee, jongens voetballen ook, jullie gaan ook wat doen. Hij pakt materiaal uit de schuur. Geeft opdracht aan één van de oudere meisjes om het veld klaar te zetten. 2 oudere meisjes roepen de vorm slagbal die ze willen doen. Broeder antwoordt dat het goed is. Hij laat oudere kinderen uitleggen aan de jongere kinderen en zelf teams indelen. Gaat zitten aan de kant, stuurt aan in de vorm van spelinhoudelijke aanwijzingen of tips. Noemt eerst de naam van het kind tegen wie hij praat en staat dan ook soms op. Gebruikt volume, maar schreeuwt niet. 'R, hou de bal laag' of 'A, pak het plankje anders vast'. Hij moedigt aan: 'Nu rennen'! Tussendoor zit hij rustig aan de kant en kijkt het spel aan.

B5. Joule

BRI, 02 maart 2014

Het is zondagmiddag en de oudere kinderen spelen Joule in hun vrije tijd, de jongens en meisjes gemengd. Broeder en twee zusters zitten langs de kant. Ze lachen en genieten van het spel. Ze laten de kinderen vrij spelen. Alleen als de kinderen er niet uitkomen, roept broeder dat iemand af was of

niet. Ook een van de zusters mengt zich in het spel als scheidsrechter door aan te geven dat iemand gewoon op de lijn was gebleven. Deze uitspraak volgen de kinderen op, hoewel het met veel gelach en hier en daar wat gemopper is. Vervolgens zegt ze tegen de jongere kinderen dat ze niet met de bal hier moeten spelen. De bal rolde namelijk het veld in waar de oudere kinderen aan het spelen waren. Verder zitten ze rustig toe te kijken, keer met de jongere kinderen aan het praten en lachen om de kinderen als er goede of onverwachte zet is geweest. Kinderen kijken bij overwinning of wanneer ze af zijn richting broeder, maar reageren vooral op elkaar.

B6. Badminton

BRI, 23 februari 2014

Zuster Netta gaat badmintonnen met een jongen. Anderen hebben eerst badminton gespeeld en nu komt de jongen vragen of zuster met hem wil badmintonnen. Ze staat op, legt haar tas aan de kant en loopt naar de jongen toe. 'Begin maar'. Ze blijft aanmoedigen tijdens het spelen: 'gaat goed' en 'het is de wind'. Ze houdt ondertussen ook de andere kinderen in de gaten die zichtbaar zijn. Roept naar hen als ze iets fout doen of delegeert taken als water vullen. Ze laat de jongen lopen als de shuttle iets verder valt. De jongen doet zijn best, pakt de shuttle op en slaat soms een keer onnodig hard als het even niet lukt. Dan kan hij hem zelf weer gaan pakken.

C. Verzorging

C1. Haren kammen meisjes

BRI, 22 februari 2014

Zodra de kinderen gebaad zijn, moeten ze hun haren gaan kammen. De ouders doen dit zelf en de jongere kinderen worden hierbij geholpen. Zuster: zodra je klaar bent, kom je met een kam bij mij om je haar te laten kammen. In de kleedkamer kleden ze zich eerst aan en dan komt de eerste om haar haren te laten kammen. De eerste komt en zuster kamt de haren uit en doet er een staart in. 'Aan je werk!' De volgende staat al te wachten. Ze is aan de beurt en zuster zegt: 'heb je vanmorgen je haar niet uitgekamd? Wat heb je met je haar gedaan? Je moet goed kammen.' Ondertussen zegt ze tegen een ander meisje dat ze moet opschieten, want ze had allang klaar kunnen zijn. Ze kamt alle haren uit en vlecht of doet er een staart in. Tijdens het kammen houdt ze de haren boven vast als ze onder kamt, zodat ze niet te hard trekt aan de haren. 2 kinderen mogen het zelf doen en één vraagt of één van de oudere meisjes het wil doen. Zuster vindt dit prima. Ga! Degene die geen werk hebben, wil ik in het theehuisje hebben. Ze geeft het kind dat het laatste is gekamd de kam en geeft haar de opdracht in het vakje van één van de meisjes terug te leggen.

C2. Luizen controle

BRI, 22 februari 2014

Het is zaterdagmorgen, voordat de meisjes hun haren gaan wassen. Zuster pakt een witte doek en een luizenkam. Ze loopt naar het theehuisje en gaat middenin zitten op een bank. 'Wie eerst?' Het eerste meisje gaat voor haar staan. Ze kamt de haren en elke keer veegt ze de kam schoon op het witte doek. Ze kijkt of ze luizen ziet. Een ouder meisje plukt de luizen er af en maakt ze dood op de tafel. Zo kamt zuster de haren van de jongere meisjes één voor één uit. Tijdens dit klusje is zuster voornamelijk stil. Wanneer een kind een vraag stelt, antwoordt ze. Als het oudere meisje een opmerking maakt dat er zoveel luizen zitten bij een meisje, reageert zuster dat ze dat niet hoeft te zeggen en gaat door.

C3. Baden van de jongens met washandje

JON, 25 februari 2014

Ik ging helpen met het baden van de jongere jongens. Zuster ging met de jongens naar de achterste badkamer van de jongens. Ze moesten hun onderbroek uit doen en in de emmer stoppen. Zelf maakte ze ondertussen een emmer met sop door met een washandje over een blok zeep te gaan. De jongens waren wat onrustig. Hierop sprak ze hen aan dat ze rustig even moesten wachten. Toen ze begon met soppen, deed ze eerst de voeten en nagels met een borstel. Daarna sopte ze het hoofd in, de oren, onder de oksels en toen verder naar beneden. Ze hielp de kinderen van het bankje af en ik spoelde ze af met een bakje water. Stonden ze te bewegen dan benoemde ze dat ze stil moesten

staan, omdat ze hen anders niet kon wassen. Ze begon bij de jongste en ging zo steeds naar een oudere. Als ze afgespoeld waren, liepen de jongens zelf naar hun handdoek en regelden het verder zelf buiten ons zicht. Ze noemde de naam van de volgende jongen die aan de beurt was. Het werd elke keer op deze manier herhaald. Hetzelfde water met zeep sop en hetzelfde washandje gebruikte ze voor elke jongen. Op een gegeven moment gaf een jongen aan, 'zuster nee niet mijn voeten met de borstel hoor'. Zuster: 'jawel die moeten ook schoon, kom.' Nee zuster echt niet. Zuster legde aan mij uit dat hij dat niet wilde omdat de jongens vanwege het voetballen wel eens bultjes krijgen op hun voeten wat dan zeer kan doen. Hij stribbelde echt tegen en een ander jongetje hielp zuster om hem wel bij het bankje te krijgen. Hij vroeg nog of hij het zelf mocht doen, maar de zuster zei nee dat doe ik. Ze gaf ook aan dat ze eerst wilde kijken hoe het eruit zag, maar ook dat durfde hij niet. Uiteindelijk met praten lukte het en kon ze kijken. Maar schrobben wilde hij nog niet, ik zei toen: 'kom op je bent een stoere jongen, heel even op je tanden bijten dan ben je er zo van af. Anders staan we hier nog heel lang want je voeten moeten goed schoon gemaakt worden'. Al met al lukte het om zijn voeten schoon te boenen. Bij de laatste jongen ging het weer als bij alle anderen: insoppen, afspoelen en klaar. Het water ging weg, de ruimte werd schoon gespoeld met het water wat er nog was en het was klaar. Ik vroeg nog of ze het zo vaker deed. 'Ja, dit probeer ik in elk geval zo wel een keer in de week te doen dat ze echt goed schoon zijn.'

C4 Tandenvoetsen

BRI, 09 maart 2014

Als de kinderen uit bed komen, moeten ze eerst gaan tandenvoetsen en baden voordat ze hun kleren aan mogen. Zuster pakt de tandenborstels uit het kastje en legt ze op de tafel. De kinderen pakken hun tandenborstel en doen er tandpasta op. Ze gaan bij de put staan en voetsen hun tanden. Zuster zegt rustig, goed voetsen hoor! Vervolgens roept ze één van de jongere jongens terug, omdat hij niet mag spugen op de vloer. Als er één van de kinderen klaar is, kunnen ze spoelen met water. 'Niet teveel, dat is niet nodig'. Een andere roept ze bij zich en zegt: 'laat eens kijken. Heb je je tong ook gepoetst? Nog even voetsen hoor.' Ze loopt naar de volgende en geeft de opdracht dat hij zijn mond moet open doen. Ze pakt de borstel en poetst nog even goed. Vervolgens loopt zuster mee naar de bak water en maakt de mond schoon met water. Ga snel baden.

C5. Afwas

JON, 09 maart 2014

Na het eten moet er aangewassen worden, er worden geen namen genoemd de meisjes lopen zelf al naar de keuken. De zuster loopt naar de eetzaal van de jongens. Ik ga bij het afwassen kijken. Het is een grote afwas van de avondmaaltijd. Er wordt water gepakt voor het afwassen en water voor het afspoelen. Daarna gaat het in een droog rek om het aan de lucht te laten drogen. Er wordt begonnen met de bekken en daarop volgen de borden. Afval wordt apart gehouden en gaat in de ton. Twee wassen er af, 2 spoelen en één ruimt er op. Hier was geen zuster bij en het liep vanzelf. Halverwege kwam wel de zuster van de jongens kant, die vrolijk kwam vragen hoe hun dag was geweest en die vroeg om een sponsje zodat ze mee kon helpen. 'Nee, zuster dat hoeft niet'. 'Ja wel, ik wil jullie graag helpen jullie werken altijd zo hard, dan kan ik wel een keer mee helpen'. De meisjes reageerden hier enthousiast op met 'ja zuster wat leuk dat u komt helpen, u bent altijd zo lief'. Zo werd er gekletst over het weekend en het eten wat ze gegeten hadden. Er werd meer gepraat dan toen de zuster er niet was en er werd veel gelachen. Ondertussen ging het werk wel op hoog tempo door en waren ze snel klaar. De keuken werd opgeruimd en de vloer schoongespoeld. Boven klonk al de avond zegen, en de andere zuster van de meisjes kant liep nog beneden. Toen ik weg liep kwam ze nog even kijken en zei dat de meisjes die klaar waren zich konden gaan omkleden.

C6. Baden van de meisjes

BRI, 23 maart 2014

Na het wakker maken van de kinderen en het ochtend gebed van de kleintjes liep zuster A. naar beneden. Ze spoorde aan om tempo te maken. Ga snel, je moet wel klaar zijn voor dat de bel gaat. De kleintjes maakten met praten geluid waarop ze zei, jullie moeten stil zijn, jullie kunnen in de ochtend toch nog wel stil blijven. Waar is A. zij heeft de kleintjes en waarom is de water ton nog niet geheel gevuld wie heeft er geen water gevuld. Alle meisjes praten door elkaar. Zuster maant tot

stilte. Hoe vaak moet ik jullie nog zeggen dat jullie na het baden het ook gelijk weer aan moeten vullen? Dan moeten jullie het maar met minder water doen niemand gaat meer water vullen. A. is er nu ook en stuurt de kinderen aan met tempo maken, zeggen dat ze moeten tandenpoetsten, wat ze moeten wassen, de onderbroekjes die ze schoon moeten maken en vervolgens moeten laten zien dat ze schoon zijn. Bij getreuzel en ze zijn klaar benoemt ze dat ze zich af moeten drogen. Bij de kleedkamer staat zuster A. zij roept de meisjes op om niet zo te treuzelen en benoemt dat ze buiten nog werk hebben te doen. Waar is S. hier ben ik zuster en komt aanlopen. Je moet snel zijn, je moet nog buiten harken en je moet je haren ook nog kamen. De kastjes hadden jullie gister toch op moeten ruimen en al die schoenen, jullie mochten alleen jullie school schoenen onder jullie kastje laten staan. Na het eten moet iedereen het hier netjes maken. Zuster bleef op een vaste plek staan tot alle kleintjes aangekleed waren en hun taken aan het doen waren. Daarna liep ze in en uit om de oudere meisjes aan te sporen en de kleintjes in de gaten te houden met hun werk en of hun haren gedaan werden. Tegen P zei ze, je bent nu niet aan het doen, je kan ook W even gaan helpen. Die had zo'n groot stuk te doen. En jij bent nu al klaar en doet niets. Ga haar eens helpen. Ja zuster. Rondom de haren zei ze niets, wel dat als de meisjes klaar waren ze naar het theehuisjes moesten en daar hun haar moesten laten doen. Een meisjes wilde geen vet in haar haar, dus toen ben ik gaan vragen of dat wel moest en ja dat moest. Haar gezegd dat ze vet moest halen omdat ik haar anders niet de haren kon doen. Tegen S zei zuster nog, je weet dat je vet moet zetten, je wil toch niet als een pluizige kip rond lopen. Zuster liep nog naar binnen, en liet de bel gaan. Ze zei dat alle meiden buiten in de rij moesten wachten, ik was nog bezig met de haren van het meisje die nog vet moest zetten. Andere bleven in het tuinhuisje zitten, toen ze het herhaalde bleven ze nog zitten. Daarna zei ze als ik eg dat iedereen buiten klaar moet gaan staan dan moeten jullie dat ook. De bel is al lang gegaan. De morgen zegen gaat beginnen. En toen liepen ze ook richting de eetzaal van de jongens waar de morgenzegen wordt gehouden. Zuster liep langzaam en keek rond of iedereen er nu was en ging als laatste binnen.

D. Educatie

D1. Huiswerkbegeleiding jongens

JON, 07 maart 2014

Op de trap vroeg ik aan de tuinman of ik kon helpen bij huiswerkbegeleiding. Ja hoor, dat kon. Toen ik boven was zei hij nog wat tegen één van de jongens en ging weg. Zuster was nog nergens te zien. Zij had tijdens de rust tijd van de jongens zelf ook een uurtje rust. Ik verwachtte dat ze vanzelf wel zou komen. Bij de derdeklassers ben ik gaan vragen waar ze aan moesten werken. Niets zuster, we hebben niets. Mag ik dan jullie huiswerk schriftje zien? Ja dat mocht. Ik zag dat ze inderdaad niets hadden en zei: 'kunnen jullie iets voor jezelf gaan doen.' Ja zuster, we moeten nog de tassen opruimen. Zo gezegd zo gedaan, de één begon en de anderen volgden. Bij mij kwamen ze voor controle of ik het netjes genoeg vond. Bij één iemand moest er nog even iets opgeruimd worden. Ondertussen was zuster binnen gekomen en was aan de tafel bij de deur gaan zitten. Ze beantwoordde de vragen van de jongens. De kleuters zaten te kleuren op de grond. De oudere jongens zaten om een tafel heen te lezen in de krant of in een boek. Naast de kleintjes lag er een jongen op de grond een boek te lezen. Verderop aan een tafel zaten ook nog jongens. Zuster liet de situatie zoals hij was. Ze kon vanaf waar ze zat nagenoeg de hele ruimte in één oog opslag zien. Bij te veel rumoer, wanneer anderen echt gestoord werden in waar ze mee bezig waren, gaf ze aan dat ze rustig moesten zijn. Dit deed ze met normaal stem volume. Ook toen er onenigheid was tussen twee jongens zei ze: 'stop daar mee. Je luistert niet naar mij, waarom denk je dat ik dan naar jou zal luisteren. Als ik tegen je praat moet je naar mij luisteren. Als jij dat nu niet doet dan heb ik ook geen zin om naar jou te luisteren als je mij nodig hebt'. Ja maar, zuster..... Nee, jij begon. Je moet je er niet mee bemoeien. Hij ging weer verder met lezen. Zuster gaf zelf naar mij toe aan dat het bij de jongens wel altijd wat rumoeriger is dan bij de meisjes. Wat ze zelf wel prima vond. Toen het tijd was voor corvee benoemde ze: 'jongens het is tijd, hebben jullie de bel niet gehoord?' Tegen een aantal jongens zei ze, broeder staat al beneden op jullie te

wachten, nou kom op schieten. Jullie zouden hem gaan helpen zoals ik vanochtend had verteld. Andere jongens liepen ook de ruimte uit ieder naar zijn eigen taak. Een andere jongen liep naar zijn persoonlijke huiswerkkastje. Oh, zuster die ben ik vergeten op te ruimen. Hoe kan dat nou, hij heeft het al wel gedaan. Dat moet het eerste zijn wat je hier doet als je terug komt uit school. Je vergeet het te vaak en het moet wel echt gebeuren. Op de vloer lagen nog potloden, zuster zei dat K. die op moest ruimen. Hij pakte iets om het in te doen, zuster vroeg waar de doos was die hij van haar had gekregen. Die was hij kwijt. 'Zo krijg je nooit meer iets van me hoor!' Een andere jongen werd gezegd dat hij de ruimte goed moest vegen. Vervolgens verliet ze de ruimte.

D2. Jongens repetitie leren

BRI, 07 maart 2014

Na het uurtje corvee is er nog een uur over voor vrije tijd. Als de kinderen een repetitie de volgende dag hebben, wordt deze tijd nogal eens gebruikt voor het leren van hun lessen. Zuster roept de jongens bij elkaar en zegt op harde, wat ongeduldige toon: 'Pak alleen je schrift en ga leren. Niet je hele tas, maar alleen je schrift! Jij ga hier leren, jij daar, en op die trap ga jij zitten, met de rug naar elkaar toe. Jij gaat hier zitten. En jullie gaan net zo lang leren totdat jullie het kennen. Geen grappen!' De jongens lopen naar boven om hun schriften te pakken, zuster blijft beneden staan wachten. De kinderen zoeken hun plekje op en zuster wacht totdat iedereen zit. Ze kijkt om zich heen en gaat dan verder met haar eigen werkzaamheden. Vanaf boven kijkt ze een keer door het raam of ze aan het werk zijn. Na een half uur loopt ze langs en vraagt hoe het gaat met het leren. 'Ik ga je straks overhoren hoor! Ik wil dat je een goed cijfer voor me brengt!' Dit zegt ze met stemverheffing maar wel een vriendelijke uitstraling. Ze kijkt de ene aan, de ander niet. Dan loopt ze weer terug en gaat verder met haar eigen werk. Totdat het tijd is voor baden. Dan roept ze: 'jongens baden. Na het baden kun je verder leren.' De jongens staan op, doen hun schriftje dicht en gaan zich baden, nadat er geschreeuw en gelach klinkt. Na het baden, zitten ze weer op de trap en zie ik dat 2 jongens elkaar gaan overhoren. Zuster komt langs lopen, luistert even en loopt verder. Bij de derde blijft ze staan en kijkt wat hij doet. Ze staat er een halve minuut en loopt ook weer door. Bij de 4^e gaat ze achter hem staan en kijkt even over zijn schouder mee. Totdat het eten is, is zuster niet te zien. De jongens overhoren elkaar eerst nog, maar later zijn ze aan het lachen en worden ze gestoord door andere kinderen die zich met hun bemoeien.

D3. Onvoldoendes

JON, 13 maart 2014

Zuster neemt de repetitie schriftjes door van de kinderen. Ze stopt bij L. Met harde stem worden de onvoldoendes genoemd die er in het schriftje staan. Hoe komt dit, heb je niet geleerd? Ja zuster. Waarom heb je dan een onvoldoende. Een 2,3 dan heb je niets gedaan. Je kan een dubbele taak doen vandaag als straf. De vorige keer heb je ook al een twee gehaald. Het volgende schriftje is van Ch. Jij hebt ook onvoldoendes, ik zie vooruitgang hoor (sarcastisch) meiden, heel goed. Jij kan straks ook dubbel werk doen. En dit weekend mag je niet opblijven. Ze bladert de andere schriften door en roept naar binnen naar nog een meisje. Ook jij gaat vooruit, goed hoor meiden. Het wordt steeds beter (sarcastisch). Als zuster iets wil zeggen tegen een meisje dan start ze met de naam en dan zegt ze de vraag of opdracht. Bij het overhoren voor de repetitie die eraan komt, overhoort zuster de kinderen op het balkon. Bij I. stelt ze een vraag, het blijft stil. Dan wordt er begonnen met een antwoord. Zuster schut van nee. Ze probeert het nog een keer. Zuster zegt nee hoor, dit klopt echt niet. Weet je het wel? Je moest net van me leren hè. Als je zo de repetitie moet maken dan kom je straks me weer een onvoldoende brengen. Je moet echt leren hoor zo haal je nooit voldoende. Dit geldt voor jullie allemaal, jullie moeten wel je best doen met leren. Geen wonder dat jullie die onvoldoendes halen. Als zuster zich richt tot één van de kinderen dan noemt ze eerst de naam dan spreekt ze pas uit waar het over ging. De kinderen wordt hun corvee taak verteld, ze verlaten de ruimte.

D4. Huiswerkbegeleiding meisjes

BRI, 18 maart 2014

Zuster komt binnen: opstaan iedereen. De meisjes liggen nog te rusten. De een staat snel op, bij de andere duurt het wat langer. Zuster gaat zitten aan de linker tafel. Kom, opstaan meisjes. Pak je

spullen. Ik wil alle kleintjes aan deze tafel hebben. De meeste meisjes leveren hun huiswerkboekje en repetitieschrift in en zoeken hun plekje op. Ze pakken hun spullen terwijl zuster roept: 'Ssstt... ik wil van niemand last hebben, ik wil volkomen stilte.' De laatste kinderen druppelen nog aan tafel en dan wordt het rustiger. Een van de meisjes vraagt om een blaadje, wat zuster vervolgens gelijk geeft. Zuster kijkt in haar schrift en schrijft de repetities over uit het huiswerkboekje. 'Iedereen weet wat zij kan doen? 4^e klassers hebben jullie morgen repetitie?' Ja, zuster. 'Dan wil ik jullie niet horen. 6^e klas, jullie hebben morgen repetitie.' De drie meisjes uit de 6^e klas verdeelt ze over het lokaal, jij kom hier zitten, R. pak je stoel en kom hier zitten en jij ga op de trap zitten. Vervolgens staan er twee van de jongere meisjes bij de zuster en zuster schreeuwt hen toe: 'waar is jullie huiswerkboekje? Hoe vaak moet ik nog vragen of jullie je huiswerkboekje en repetitieschrift willen inleveren?' Stil zwijgend luisteren ze. Ze richt zich op de eerste met de vraag of zij morgen dictee heeft. Hmm. 'wat hmm? Ja of nee? Hmm, is nogal makkelijk antwoorden. Jullie weten toch dat ik die altijd wil hebben? Ik moet nu altijd achter jullie aan blijven gaan. Ga zitten'. Ssst.. zuster schrijft verder in haar schrift. Dan kijkt ze op en richt zich op de andere. 'K, wat ben jij aan het doen? Ik had toch gezegd dat je rechttop moest zitten, boek plat en gaan lezen? Heb je al gelezen?' Ja zuster. 'Kom hier. Lees dit, zonder fouten en ik wil je kunnen horen, want ik ben ook hier mee bezig!' Het meisje kijkt in haar boek en probeert te lezen. In zichzelf spelt ze de woorden. Voor zuster duurt het te lang. Ik wacht Ik wacht... Ik hoor je niet. Kom naar buiten met dat geluid! ... Ik wil je niet horen gillen buiten of tijdens het spelen. Het meisje heeft geen tijd om zelf te lezen. Zuster pakt het boek en leest het gedicht voor. 'Zo wil ik je horen, nu jij, net als ik.' Het meisje begint met lezen op iets hardere toon. Na het eerste woordje zegt zuster: 'Je zit in tweede kwartaal van de tweede klas en je moet de woorden nog spellen? Ik zal je voor straf iedere dag laten lezen. Je luistert alleen naar: kom spelen, kom eten, maar kom lezen, kom leren dat doe je niet. Je doet je best niet, ik ga je vader weer klachten geven. Na corvee ga je in het theehuisje zitten lezen en ik wil je niet horen schreeuwen buiten!'

Ze gaat weer verder en wordt gestoord door 2 meisjes die recht voor haar zitten te fluisteren. 'Ik wil jullie niet horen, Ssst...' Ze pakt haar pennenbakje en dreigt te slaan naar de 2 meisjes. Ze haalt het pennenbakje naar boven, maar legt het weer neer. Een ander meisje vraagt haar aandacht met de beschuldiging dat een ander meisje spiekt. Zuster kijkt op en werkt weer door.

Ze zit nog steeds aan het hoofd van de tafel. Bekijkt de cijfers van de 6e klassers. 'Er gaat er nu maar één over met zulke cijfers. Jullie zijn allemaal gedaald in cijfers. Jullie moeten flink leren hoor.' Ze noemt de vakken waar slechte cijfers voor gehaald zijn. Een van de meisjes reageert: 'Maar zuster ik heb geschiedenis al opgehaald, ik heb een 7,4 gehaald.' Noem je dat ophalen? Weet je wel wat ophalen is? Dat is als je aan het eind op je rapport geen onvoldoende meer staat, maar dat is niet na één hoger cijfer behaald te hebben. Als je 3.4 en 7.4 bij elkaar optelt en deelt door 2, sta je nog steeds onvoldoende. Dit alles zegt ze met een harde, boze stem. De kinderen werken aan het begin bijna in stilte, maar hoe verder de tijd vordert hoe meer rumoer er ontstaat. Zuster reageert hierop door te vragen wie ze toestemming heeft gegeven om te praten. Daarna geeft ze aan dat ze ook van de Mulo meisje geen last wil hebben. De jongere meisjes gaan elkaar overhoren, sst, zachtjes praten klinkt het als zuster om stilte vraagt. Zuster reageert niet, ze werkt door in haar eigen schrift en laat de kinderen nu hun gang gaan. 5 minuten van tevoren geeft ze aan dat de meisjes even moeten opletten en luisteren naar hun taak. Ze noemt de taken op en geeft hier en daar extra uitleg. 'We hebben een uur corvee, dus iedereen is tot 4 uur aan het werk. Er is genoeg werk te doen.' De kinderen ruimen vast op. Zuster, mag ik bellen? R. ga. Klingeling, de bel luidt het einde van deze huiswerkbegeleiding.

D5. Huiswerkbegeleiding bij de jongens

JON, 19 maart 2014

Bij aankomst bij de jongens vroeg ik zuster of ik kon helpen met de huiswerkbegeleiding. Ja hoor dat kon, graag zelf. Bij binnenkomst pakte zij uit een kastje de oefenschriften van de kinderen. T. was op de plek van K. gaan zitten en zuster sprak hem hier op aan. T. waar is jouw stoel? Waar zit jij altijd? Ja daar zuster. Jij zit nu op de plek van K. ga daar zitten! K. stond toen bij de stoel. Nee jij moet daar gaan zitten en jij mag gewoon op je eigen plek gaan zitten. De wisseling van plek vond plaats. Ik kreeg als taak om op het bord sommen te schrijven die zij dan over moesten nemen en daarna

beantwoorden. Zuster vroeg om de huiswerkschriftjes om te kijken wat ze moesten kennen. Ze begreep niet goed wat er in een huiswerkschriftje stond en vroeg om een schriftje van een andere jongen. Dit maakt het niet veel duidelijker, omdat hier ook weer wat anders in stond. Op het woord gelovend van de jongens gaf ze bij mij aan waar ik dan de sommetjes uit moest halen. Toen bleek dat ze alleen de antwoorden opschreven, dat was altijd zo met repetities van hoofd rekenen gaven ze aan. Ik zei 'maar zuster heeft gezegd dat jullie de hele som over moeten nemen'. Toch even naar zuster gelopen of ik dat inderdaad goed had begrepen. Ja dat klopte. Ik vroeg wat moet ik dan nu doen, ze maakte een gebaar van laat maar, ga zo maar door. Zelf zat ze bij de jongste kinderen die ze individueel aan het helpen was met schrijven. Zodra er teveel geluid was van iemand in de ruimte, dan sprak ze hem er gelijk op aan dat het stiller moest. Over het algemeen was iedereen zijn persoonlijke (huis) werk aan het doen en hoefde zuster maar twee keer te waarschuwen of het wat stiller kon. Hier werd door de jongens wel met stilte op gereageerd.

D6. Ochtendzegen

BRI, 22 maart 2014

Nadat de kinderen gebaad zijn en hun werk hebben gedaan, wordt de bel geluid en is het ochtendzegen. Alle kinderen komen binnen met hun gezangenbundel in de hand en zoeken hun plek op. Broeder staat voorin, terwijl de andere zusters een plekje tussen de kinderen opzoeken. Broeder heet de jongens en meisjes welkom. Goedemorgen broeder, klinkt het uit de kindermondten terug. Vervolgens geeft broeder aan met welk gezang deze morgen wordt begonnen. De kinderen zoeken het op en zuster begint met zingen en de rest valt haar bij. Na het zingen worden de gezangenbundels op de tafel gelegd en gaat broeder verder. Hij leest de dagtekst voor en herhaalt deze nogmaals. De dagtekst is een Bijbelvers. Daarna houdt hij hier een korte overdenking over. Hij maakt zinnen soms niet af, waarnaar de kinderen nog een woord moeten zeggen. Hij stelt vragen aan de kinderen en bij geen antwoord, moedigt hij hen aan om te antwoorden. Wie weet het? Wie durft? Dan geeft hij één van de kinderen een beurt, na een aantal pogingen geeft hij zelf het antwoord. Hij verteld verder met voorbeelden uit het leven van de kinderen. Hij verteld over God, de Heere zoeken, zonde doen en hoe wij bezig zijn met afgoden in plaats van met God. Hij staat met de Bijbel in zijn hand, maakt wat gebaren, maar blijft rustig spreken en staan. Na een kwartier rond hij af en geeft aan dat ze een gebed willen vragen voor deze dag. De kinderen vouwen hun handen en sluiten hun ogen. Broeder dankt voor de nachtrust, voor deze nieuwe dag en bidt ook voor deze dag, voor de kinderen, families, de overheid, zieken, enz. Na het amen zingen zij gelijk door met een gebed voor het eten. Als dat klaar is, zegt broeder: 'een fijne dag allemaal en eetsmakelijk.' Dankuwel broeder, klinkt het. Broeder geeft aan dat nu de meisjes dan kunnen gaan en de jongens hun plaats opzoeken.

E. Vrije tijd

E1. Kijken bij het vissen

JON, 23 februari 2014

Ik was alleen aanwezig bij het vrij spelen, broeder was met de ouderen gaan vissen en ik had de kleinere jongens. Na een kwartiertje kwam zuster Sabitrie van boven en had het idee om naar de oudere jongens te gaan kijken bij het vissen met de kleinere jongens. De jongens riep ze bijeen en ook een andere zuster besloot om mee te gaan. De kleinere jongens werd verteld wat we gingen doen. Ze kregen de opdracht om een zuster of elkaar een hand te geven. We liepen het terrein over van de meisjes en gingen richting de jongens. Bij het bruggetje wilden de jongens los lopen en kijken bij de grote jongens, maar toen gaf zuster aan dat ze de handen van een zuster vast moesten houden omdat het te gevaarlijk was met het water. Broeder vertelde hoeveel vissen ze hadden gevangen en wat ze deden met de vis die ze hadden gevangen. De jongetjes riepen 'wij willen ook hengelen zuster'! Nee zei zuster, daar zijn jullie nog te jong voor. Ze maande dat we door moesten lopen en dat we verderop gingen kijken. Ze wees ons een oud huis. Zij zou daar zuurzak gaan plukken, maar de kinderen moesten op veilige afstand blijven in verband met een bijen nest. Bij oude waterbassins mochten ze ook niet komen met de mogelijkheid dat er slangen in konden zitten. Toen we daar klaar

waren renden de jongens al weer terug naar het bruggetje. Zuster riep dat ze terug moesten komen, dit moest ze twee keer roepen en ik ben ze vervolgens achterna gegaan om ze te halen. Daarna werd mij en de kinderen gewezen waar de grafsteen van de oude eigenaar lag van de plantage die er vroeger was, van vele jaren geleden. Toen ik er met zuster over had, gingen de jongens bij een oude boot kijken. Door zuster werden ze terug geroepen, omdat daar ook mogelijk slangen konden zijn en dat ze voorzichtig moesten zijn met waar ze speelden. Daarna liepen we nog een stuk door de groente tuin waar ook een grote plas water was. De kinderen kwamen dichtbij de kant toen werd er gezegd dat ze voorzichtig moesten zijn dat ze er niet in zouden vallen door zuster. De andere zuster vulde aan dat ze inderdaad moesten oppassen, want anders zou de kaaiman hun te pakken krijgen. De kinderen bleven wat meer op afstand, maar gingen wel stokken en stenen in het water gooien. Dit werd even aangezien en daarna een halt toe geroepen, omdat anders de bron zou verstoppert. Zuster was een stukje verder door gelopen en één van de jongens was haar gevolgd. Met bessen kwamen ze terug die iedereen mocht proberen. Daarna liepen we gezamenlijk terug naar het kinderhuis. De kinderen mochten los lopen. Bij terugkomst mochten ze nog heel even vrij spelen werd hen verteld want daarna moesten ze gaan baden.

E2. Terrein harken

BRI, 06 maart 2014

Na het corvee waren de jongens nog aan het zand kruien en gooiden over het hele erf hopen zand. Andere jongens harkten het dan glad. Maar ook aan de meisjeskant kwamen hopen. Zuster Sylvie pakte een hark, na overleg met broeder, en harkten het bij de meisjeskant glad. Al snel kwam er één van de oudere meisjes haar helpen. Waarop ook andere kinderen kwamen. Met zn drieën gingen ze aan de slag. Zuster gaf uitleg: de hele hoop moet glad. Niet teveel tegelijk, dan gaat de hark kapot. Ondertussen praat ze met de kinderen en komen er nieuwe bij en wisselen ze elkaar af. Ze geeft een van de meisjes de opdracht om goed naar de kant te vegen, omdat het daar erg laag is. Zelf harkt zuster steeds door en slaat een aanbod voor vervanging af. Je kunt een hark pakken bij de jongens en daar beginnen. De stenen moeten eruit hoor. Zo wordt ons erf weer mooi glad. Ze gaat even haar jas halen. Op de vraag of ze het koud heeft antwoord ze ontkennend, maar anders wordt ik zwart. Als het bijna klaar is, roept ze één van de meisjes die aan het harken is en vraagt haar om een emmer te halen. Haal alle stenen weg. Vraag zuster om het op je hark te harken en dan kun je het gemakkelijk in de emmer gooien. Ze maakt een grapje en lacht, terwijl ze rustig doorgaat. 'Zo nu verdienen we wel een ijsje of glas soft.' Breng het weg, ruim jij de harken op. Goed opletten of ze van de meisjes of de jongens zijn.

E3. Tussen corvee en baden

BRI, 18 maart 2014

Tussen 4 en half 5. Zuster blijft na het corvee doorgaan met het verstellwerk in het meisjeshuis. De kinderen zitten binnen in de kleedkamer te kletsen/luieren of te spelen in het theehuisje. Ik zie zuster een rondje lopen over het terrein, als ze voor een boodschap naar de buitenkeuken moet. Ze kijkt even om zich heen, maar zegt niets. Daarna loopt ze weer naar binnen. De kinderen gaan verder met hun eigen ding.

E4. Weekend

BRI, 22 maart 2014

Na anderhalf uur gewerkt te hebben aan verschillende taken, is het tijd voor spelen. De kinderen mogen van 10 tot 12 zelf weten wat ze gaan doen, zolang ze maar buiten zijn en op het erf blijven. Ik ging met een paar meisjes spelletjes doen, een aantal meisjes waren radio aan het luisteren in het theehuisje, de schommel werd gebruikt en ook de badminton rackets waren opgezocht. Zuster was met een aantal oudere meisjes bezig in de keuken met werk en bemoeide zich niet met de kinderen buiten. Zij moesten nog wat afwassen. Na een half uur kwam ze ook naar buiten. Keek even op haar mobiel en ging met 2 van die oudere meisjes aan de rand, in de schaduw zitten. Zij praatten samen en ondertussen keek zuster af en toe naar de andere kinderen. Zo heeft ze een half uur gezeten, er kwamen wat meisjes bij, sommigen gingen spelen, maar zij bleef steeds daar zitten met enkele meisjes om zich heen. Totdat één van de oudere meisjes een slagbalplank en bal pakte. Toen riep ze naar het meisje dat ze goed kon slaan en vertelde aan mij dat ze erg goed konden slagballen.

Vervolgens liep ze langs hen heen naar de buiten keuken en ging daar praten met de kokkin. Wanneer één van de meisjes haar nodig had, liepen ze daarheen en beantwoordde ze hun vragen. Om 12 uur ging ze het eten opscheppen.

E5. Vrijetijd of straf

JON, 22 maart 2014

De oudere jongens vanaf 10 jaar waren aan het voetballen op het veld, 3 oudere andere jongens waren aan het werken bij de composthoop en de kleintjes waren daarnaast bij de oude schommel aan het spelen. Ze probeerden van een oude stoel en een touw een eigen schommelstoel te maken. Er was op dat moment geen zuster of broeder in de buurt. Toen ik de kleinere jongens ging helpen om er wat van te maken kwam zuster Sabitrie eraan gelopen. Zij besprak het werk wat de jongens die aan het werken waren nog moesten doen. Ze vertelde wie er met de kruiwagen wat weg moest gaan brengen en hielp zelf ook mee. Toen ze even weg was ging één van de jongens erbij zitten en de andere twee jongens werkte nog wel, maar op een lager tempo. Toen zuster weer terug kwam ging degene die niets had zitten doen snel staan, pakte een schep en deed of hij al die tijd aan het werken was geweest. Ze hielp weer mee en zo gingen ze verder. Ik ging iets verderop zitten kijken bij het voetbal wat door de andere jongens werd gespeeld. Zuster waarschuwde één van de kleinste jongens die nu ook het voetbal was dat hij voorzichtig moest zijn en uit moest kijken voor de bal. De oudere jongens moesten aan één kant van het veld blijven en de kleinere aan de andere kant. Eén van de oudere jongens die met de kleintjes mee deed, trapte heel hard tegen de bal die tegen K. aan kwam. Zuster die dat zag riep dat hij niet zo hard moest spelen en op moest letten dat hij de kleintjes niet zou raken. Zuster zette haar schep even weg en kwam richting mij gelopen op weg naar het erf. Ik vroeg haar waarom de jongens moesten werken. Ze hadden straf, daarom moesten ze werken tijdens speeltijd. Toen de jongens haar achterna kwamen met alle spullen, benoemde ze dat ze nog niet klaar waren, het werk was namelijk nog niet af. Tegen mij zei ze, ze willen heel graag gaan voetballen, maar op andere momenten luisteren ze niet dus dan moeten ze nu maar werken. Vervolgens liep ze door en kwam later terug om weer mee te helpen. Ook broeder kwam er nu bij en samen hielpen ze de jongens.

E6. Zondagmiddag

JON, 23 maart 2014

Na het rusten kwamen de meisjes naar beneden. Allemaal gingen ze hun eigen ding doen: schommelen, het haar vlechten, kleuren, kletsen of met speelgoed aan tafel spelen. Buiten liepen er nog wat meiden over het erf. Als laatste kwam de zuster ook naar buiten en liep naar een meisje toe dat zat te huilen en sprak met haar. Eén van de oudere meisjes A. gaf twee van de jongste meisje straf, omdat ze elkaar aan het treiteren waren. Ieder kreeg haar plaats in het theehuisje. Zuster kwam aanlopen en vroeg wat er was. Hier kreeg ze antwoord op, vervolgens stond één van de twee gestrafte meisjes op en kwam naast mij zitten. Weer werd A boos en zei dat ze moest gaan zitten waar ze haar gezet had. Toen ze niet direct luisterde stond A op, nu liep ze wel terug naar haar plaats, maar trok ze haar mond open waar A nog bozer door werd. Zuster probeerde A tot bedaren te brengen vanaf haar plaats. Benoemde dat ze rustig moest worden en het zich niet zo aan moest trekken dat ze anders nog domme dingen ging doen. Hier reageerde ze niet op. Ze werd hier nog tot drie keer toe op aangesproken en dat ze zelf ook moest luisteren anders kon ze niet verwachten dat kinderen wel naar haar zouden luisteren. Bij de laatste waarschuwing zei zuster er nog bij dat zij het vanaf hier zou overnemen. Zij liet toen het meisje bij zich komen en zei dat ze wel moest luisteren. Ze begon het hele verhaal te vertellen, maar zusters gaf aan dat ze niet alles hoefde te vertellen. Toch bleef ze door ratelen en toen legde de zuster haar een hand op de mond. Andere meisjes reageerden weer op wat zij gezegd had waardoor het heel onrustig werd. Zuster besloot met dat meisje weg te lopen haar aan de arm vasthoudend. Ze zei nog wat buiten gehoor afstand en liet haar toen los en het meisje ging vervolgens op de schommel zitten. Zuster liep door naar het huis van het directeurs echtpaar. De andere kinderen praatten er nog even op door. Een moeder van één van de kinderen kwam. De moeder groette en liep naar haar dochtertje en haar zoon kwam aanlopen en vervolgens gingen ze naar haar oudere dochter. Zuster stond verderop met broeder te praten en kwam een paar minuutjes later weer op het erf waar ze even met de moeder ging praten in de schaduw buiten

gehoor afstand van de kinderen. Daarna verliet iedereen het theehuisje en ging de moeder er met haar kinderen zitten. De zuster legde mij uit wat er allemaal was en toen we gestoord werden door één van de kinderen zei ze dat ze even moest wachten want je kon toch zien dat de zusters aan het praten waren. Daarna heeft ze rondgelopen over het erf waar kinderen haar soms wat vroegen of zij de kinderen wat zei. Ze bleef hierbij niet alleen aan de meisjes kant, maar liep ook aan de kant van de jongens rond. Toen de oudere kinderen bij elkaar werden geroepen voor Joule zei ze tegen mij dat ik ook mocht gaan kijken. Zij zou het dan verder in de gaten houden. Toen ik zei dat ik nog met wat meisjes bleef badmintonnen is ze zelf even gaan kijken.

F. Corvee

F1. Bedden opmaken

BRI, 21 februari 2014

Zuster geeft een aantal jongere kinderen de opdracht om de kussenslopen te halen van beneden en naar boven te dragen, andere jonge kinderen de lakens. Boven gekomen, verdeelt ze de taken: jij doe die bedden, jij die. Zorg dat ze netjes zijn en opschieten! De kinderen zoeken de juiste lakens en slopen bij elkaar (nav nummers). Zuster kijkt toe, loopt van de ene kamer naar de andere. Corrigeert hier en daar: dit laken heb je niet goed ingestopt. Dit is een grote kussensloop, dus groot kussen. Daarna staat ze even te praten met een oudere meisje die de leiding heeft over de kleintjes. Roept naar een meisje 'doorgaan, welke bedden heb jij al gedaan?' Kijk naar haar, zij heeft er al 4 gedaan en jij bent nog steeds met de 2^e bezig? Je kan niet slapen. Meisjes werken even door, maar zodra ze verder loopt, giebelen ze. Zuster loopt rustig, staat in de deuropening en loopt soms langs alle bedden. Meisjes komen melden dat er te weinig kussenslopen zijn, ze kunnen niet alle kussenslopen vinden. Ze haalt wat kussenslopen, waar geen nummer in staat of die dubbel zijn, gaat een stift halen en roept oudere meisje om te gaan kijken of het klopt. Ze blijft midden in de kamer staan, kijkt de bedden na. Het oudere meisje roept wie er nog geen kussensloop heeft. 'Welk nummer heeft ze?' Een van de kleintjes roept: ik heb ook geen kussensloop. Jij bent nummer..? Roze staat wel mooi bij jou. Een kamer verderop roept ook iemand. 'Kom hier! Welk nummer ben jij? Aan het oudere meisje vraagt ze hoe het kan dat die kussenslopen er niet zijn. Klamboe er netjes omheen vouwen! Ze staat in de middelste kamer, in het gangpad en roept vanuit daar naar alle kamers. Al klaar? Wat ben jij aan het doen? Ga werken. Ondertussen staat ze weer te praten met het oudere meisje. Die geeft ze daarna de opdracht om één van de kleintjes te gaan helpen met een klamboe. De kleintjes die al klaar zijn, verzamelen zich rondom haar. 'Kleedt je goed aan, trek je broek omhoog'. Een van de kleintjes kwam vragen of ze nog een klamboe had. 'Hoe kan het dat je die niet hebt?' Ik heb wel, maar misschien was er nog een ander. Je weet waar je moet kijken. Daarna praatte ze met de kleintjes over schoolprestaties totdat iedereen klaar was. 'Alles netjes?' Ja zuster. Oke, en ze loopt weg.

F2. Wassen

JON, 21 februari 2014

Als de bel is geluid voor het einde van huiswerkbegeleiding en de start van corvee, ruimen de kinderen op. Zuster kijkt rond of iedereen zijn spullen meeneemt en de ruimte verlaat. Zelf loopt ze naar beneden en ruimt haar bril op. Ze geeft het oudere meisje dat over de jongste kinderen gaat nog extra toelichting op haar taak om de kleintjes rustig te houden en wijst welk stuk ze met de kleintjes gaat harken. Ze roept iets later: 'houd goed toezicht en houd ze rustig, ik wil geen klachten over de kleintjes hebben'. Dit roept ze over een grotere afstand naar haar toe, plus minus 8 meter. Hierop wordt gereageerd met ja zuster. Alle kinderen zoeken hun taak op en gaan aan de slag. Zuster zelf gaat naar de wasruimte waar ze kinderen opdracht geeft hun schrobber te halen voor de voegen. Mij vertelt ze dat ik de shirtjes kan uitspoelen zodat het daarna in de centrifuge kan. Ze delegeert de taken, helpt zelf ook mee en kijkt rond hoe het loopt als ze wacht op de centrifuge. Kinderen spoort ze aan te werken. Dit alles gebeurt op verhoogd stem volume. Niet schreeuwen maar ook niet gewoon praten. Het wordt gezegd op een gebiedende manier. Doe dit, ga dat doen, is dit schoon, kijk wat je doet. De kinderen werken hard, ze schrobden de spijkerbroeken met zeep en geven het aan

mij zodat ik het kan uit soppen. Een ouder meisje neemt de centrifuge over en geeft de droge was weer aan een ander die het buiten ophangt. Als alle was klaar is, wordt de vloer met water schoongespoeld waarbij zuster aangeeft dat er niet teveel water gebruikt moet worden. Daarna gaat een meisje met een trekker over de vloer. Zuster neemt het water gooien over van een meisje. Gooit het water en zegt 'snel, snel, met de trekker'. Andere meisjes worden gewezen om buiten hetzelfde te doen, maar wees wel zuinig met het water. Als ook de vloer schoon is zegt ze met een lach, nou meiden, we zijn klaar. Aan mij werd gevraagd wat ik ervan vond. Daarna werd iedereen naar buiten verwezen om vrije tijd te houden.

F3. Kaften

JON, 08 maart 2014

Na het ontbijt op zaterdag is het corvee tijd. Met zuster en twee andere meisjes ging ik naar boven om de liedboeken opnieuw te kaften. Zuster regelde dat ze hard karton kregen en met zijn allen gingen we naar boven. Ze deed voor hoe er gekaft moest worden, maar accepteerde een tip van één van de oudere meisjes om niet eerst het blad door midden te vouwen. Ze gaf aan dat ze alles graag vandaag af had en dat de boeken met missende liedjes aangevuld moesten worden en goed vastgeplakt. Ze liet ons werken en deed zelf een rondje om bij de anderen te kijken. Toen ze weer terug kwam had ze nog kaftpapier mee genomen voor om het karton heen. Ze zei: 'dan wordt het helemaal mooi en netjes'. Het oudere meisje zei, maar zo is het toch ook al goed zuster. Maar nee, zij vond het beter als ook het kaftpapier er omheen ging. werd dat lelijk dan kon het er weer af. Zij begon nu zelf de boekjes die al klaar waren te kaften. De jongere meisjes die klaar waren met hun eerste taak waren inmiddels boven gekomen en gingen heen en weer lopen met plakband voor zuster. Zuster stond ook af en toe op om naar buiten te kijken wat daar gebeurde. Ze sprak de meisjes buiten aan dat ze op de kleintjes moesten letten en dat het rustig moest blijven. Vanaf boven schreeuwde ze naar beneden. Toen er een drink pauze was, gaf zuster aan dat wij verder konden gaan, zij zou even naar beneden gaan om de taken te verdelen en zo weer terug komen. Op de vraag of wij het drinken dan boven konden krijgen zei ze dat ze het zou regelen. Ze herhaalde nogmaals dat het fijn zou zijn als vandaag alles af kwam. Bij terugkomst inventariseerde ze wat er al gedaan was en wat er nog moest gebeuren. Voor de aanvulling van ontbrekende liedjes wees ze één van de meisjes de kast waar nog losse liedblaadjes in zaten. A. kreeg nog de taak om ook de zang bundels bij elkaar te zoeken en te kijken of ze nog compleet waren. Toen ze zei dat er één niet compleet was moest ze nogmaals goed de kast doorzoeken, omdat er eigenlijk geen blad kon missen. In relatieve rust werd er gewerkt. Toen een meisje met de plakband naar zuster moest komen riep ze haar, toen ze nog even iets afmaakte bij ons was het: kom op, ik heb plakband nodig. Toen ze daarheen liep ging ze stukjes afknippen. Toen zij zuster, neeee dat heb ik niet van je gevraagd. Ik moet een groot stuk plakband van je hebben, ik knip het zelf wel in stukjes. Toen de bel ging voor het middag eten waren we nog niet helemaal klaar. We mochten het zo laten liggen. Het was nu etenstijd.

F4. Bezems maken

JON, 10 maart 2014

Voor het maken van bezems werden bladeren schoongemaakt en de nerven gebruikt. Samen met 7 jongere kinderen gingen zuster en ik aan de slag. Elk kind kreeg van zuster een plekje op de grond met een stapel takken van de kokosnotenboom. Hier kregen zij de opdracht om van de middelste nerf de bladeren af te halen zo ver als ze konden. De rest zouden zij en ik dan verder met een mesje verwijderen. Hadden ze er één klaar, dan moesten ze het naar één van de zusters geven gaf zij aan. De kinderen begonnen gelijk ieder op zijn eigen plekje. Er werden voor de wat oudere jongens en mij nog mesjes gehaald. Toen die er waren kon ik ook helpen. Zuster werkte zelf mee door de laatste restjes blad er af te halen. Zag ze dat kinderen er te weinig blad afhaalden, dan sprak ze hen hierop aan dat er meer van af moest. Eén jongetje kwam niet het overblijfsel van de nerf brengen waarop zuster aangaf dat hij die wel naar haar moest brengen. Dit wilde hij niet. Zij drong er op aan zonder dat ze naar hem toe kwam. Toen hij nog niet in beweging kwam wilde een ander jongetje het van hem pakken, maar hij haalde het weg. Zuster stond op en pakte het van hem af. Ze zei dat hij het naar haar moest brengen, dat wij het verder schoon zouden maken dat hij dat niet hoefde te doen met tanden of nagels. Ze ging weer op haar plek zitten. Het jongetje dat had willen helpen zei: zuster

hij doet nu niks meer. Nee, zei ze, hij is nu boos en wil omdat ik het afgepakt heb niets meer doen. Laat hem maar even. Toen één van de jongste jongetjes al klaar was zei ze: 'heel goed'. Hij moest eerst zijn plek weer netjes maken en kreeg daarna weer een nieuw stapeltje. Hij ging zonder al te veel aansporing weer aan de slag. Ditzelfde jongetje legde ik uit dat hij het op mijn schoot mocht leggen. Dit leek hij niet goed te snappen. Zuster sprong bij, ja op haar benen bij haar dijen. Ik klopte op mijn schoot. Hij legde het erop. En later toen hij er weer één klaar had, legde hij het op mijn schoot en zei zelf: Op schoot. Er mocht gekletst worden zei zuster, maar dan hoefden de handen niet stil te blijven staan. Dit werd nogmaals herhaald toen de handen inderdaad stopten met bewegen. Er werd gekletst tussen de kinderen onderling, maar daar deed zuster niet aan mee. Tegen het jongetje dat niet meer wilde werken zei ik, omdat er verder niets mee gedaan werd, 'kom op je kan best werken, van K. heb ik al zo'n stapel schoon kunnen maken. Laat jij ook nog zien hoe goed jij dat kan.' Er kwam geen reactie, maar later ging hij wel verder. Dat hij het daarna naast zich neerlegde vond ik prima en zuster ook. Toen er onenigheid ontstond tussen drie jongens kwam zuster tussen hen door en legde uit dat ieder gewoon rustig moest blijven en zijn werk moest doen. Dit deed ze wel op luidere toon en stond er letterlijk bij. Ze gingen weer verder met werken en zuster ging ook weer terug naar haar plek. Toen de stapel die voor die dag was bedoeld klaar was, werden twee kinderen aangewezen om de kruiwagen te vullen met het bladgroen dat over was. Zelf ruimden we de overige takken die nog moesten gebeuren netjes bij elkaar. De messen telde zuster en het aantal klopte. De zusters ruimden het laatste nog op.

F5. Onkruid wieden

BRI, 13 maart 2014

De 8 kleine jongens gaan met zuster een stukje tuin schoon maken. Eerst worden gereedschappen verdeeld: pak een hark, pak jij een emmer, zelf pakt ze de schoffel. De kinderen krijgen allemaal een stuk grond aangewezen waar ze aan het werk moeten. Hier, ga aan het werk. Jij doe dat stuk, zorg dat het netjes is aan het eind. Ga hier werken, haal dit gras allemaal weg. Aan het eind moet het schoon zijn, anders moet je doorwerken. Dit zegt ze met haar schoffel in de hand. De jongens gaan zitten en zelf begint ze te schoffelen. 'K. aan het werk, we gaan nu niet spelen. A, wat ben jij aan het doen? N, wil jij straks verder? R, het is nu geen tijd om te zitten.' De kinderen worden toegesproken om aan het werk te gaan. Ze zegt dit rustig, maar wel met stemverheffing. Ze noemt de kinderen bij naam en kijkt hen aan. Dan werkt ze even door, ook als sommige kinderen even stoppen met werken. Als ze omkijkt, zwaait ze keer met de schoffel naar N. 'aan het werk'. Vervolgens tikt ze K. bijna tegen zijn billen, het is nog niet schoon. Nee, zeggen de kinderen, maar gaan aan het werk. K. vraagt of het al goed is. Laat me eens kijken, nee hier nog. Het moet goed schoon zijn. K. gaat aan het werk. Het is schoon, zuster. Ze draait zich om en zegt: 'ga eens aan de kant'. Ja jij gaat precies met je billen zitten waar je schoon moet maken. Kijk, dit moet eruit. Dit met veel verschil in toonhoogte verschil. De kinderen lachen. Aan het werk! De kinderen kruipen terug naar hun plekje en gaan zitten, niet allemaal aan het werk. Zij gaat zelf ook aan het werk. Zuster, ik ben klaar hier. Ga R. helpen. Ondertussen praat ze met mij verder over kinderen in Nederland. Wel let ze op en geeft aanwijzingen voor de kinderen. Hier en daar werken de kinderen, anderen spelen of zitten wat. Een kwartier van te voren roept ze één van de jongens om de emmer vol te maken. Ik kan verder schoffelen. Zelf harkt ze het gras bij elkaar en die jongen deed het in de emmer. Dan roept ze naar een andere jongen of hij al klaar is, maar geeft ook aan dat het nog helemaal niet schoon is. Ze wijst aan waar ze nog onkruid ziet staan. Hij gaat aan het werk, terwijl de andere kinderen allemaal stoppen. Ze spelen in het zand, eten wat vruchtjes. Zuster harkt het bij elkaar en vraagt iemand om de hark weg te gaan zetten. De kinderen spelen op een veel groter gebied en het is nog 10 minuten als ze wegloopt en de kinderen ook gaan spelen. De jongen die nog niet klaar was zegt: ik ga niet alleen werken. Als de anderen niet hoeven te werken, ga ik het ook niet doen. Ik vraag: is het schoon? Hij antwoordt nee en gaat verder. Om 4 uur heb ik hem laten stoppen en is hij een kruiwagen gaan halen om zijn eigen troep op te ruimen. Eerst de emmer vol, dan in de kruiwagen. Tot iets over 4 is hij aan het werk.

F6. Badkamer poetsen**JON, 19 maart 2014**

Met de jongere kinderen gingen we naar de badkamer van de jongens. Zuster vertelde wie waar de vloer ging schrobben. De jongens klaagden. Ah nee, hier reageerde ze verder niet op. Ze ging naar het hok met de schoonmaakspullen en nam daaruit schrobborstels en oudere tandenborstels mee. Ieder kind kreeg een tandenborstel. Twee iets oudere jongens liepen weg uit de badkamer, toen zij op zoek ging naar schoonmaakpoeder. Ik ben de jongens terug gaan halen. Toen ik met ze aan kwam lopen vroeg ze: 'waar waren jullie? Jullie moeten hier mee helpen. Pak je emmer.' Ze had de schoonmaakpoeder gevonden, maar die was bijna op. Ze riep één van de oudere om dat voor haar te gaan halen. Die zeiden dat het bij G. was en gingen het vervolgens halen. Ondertussen vulde zij de kleine wasbakteiltjes met water en deed de poeder die ze had erin. Toen nog de poeder die één van de jongens later kwam brengen. Vervolgens riep ze naar de kleinere jongens dat ze naar binnen moesten komen en dat ze hier aan het werk moesten. Ze zette de bakjes op verschillende plekken op de grond en zette er de kinderen bij die daar de voegen moesten schoonmaken. Toen dat niet gelijk gebeurde zei ze met bozige stem: 'kom op, ga die voegen schoon maken.' Tegen de iets oudere jongens zei ze: 'pak jullie emmer en ga ook beginnen, aan de gang.' Toen iedereen aan het werk was pakte ze zelf een schrobber met steel en ging zelf ook de vloer actief boenen. Telkens spoorde ze met duidelijke en ook wat hardere stem aan dat ze door moesten gaan met werken. De ene keer zei ze dat met naam en toenaam en de andere keer in het algemeen. Als de kinderen één van de anderen verklikten met 'zuster, zuster, zuster, hij doet dit' dan luisterde ze het aan, maar dan was de ander alweer bezig en deed ze er verder niets mee. Op het laatst zaten de kinderen samen onder de trap te schrobben en werd er water over de vloer gegoten. Zuster was zelf nog aan het schrobben en uiteindelijk stuurde ze de kinderen weg uit de badkamer, waar ze op haar moesten wachten. De kinderen gingen achter elkaar aan rennen waar ik op ingreep met harde stem van een afstandje en zei dat ze zich rustig moesten houden. Daarop kwam zuster ook snel aangelopen waarop ze achterover viel op de natte gladde vloer. De kinderen stonden stil om haar heen. Ze was nog bij bewustzijn, maar vroeg om even rustig bij te komen. Toen ze overeind kwam, pakte ze de kinderen één voor één stevig bij de arm en zette ze neer op de grond. Ze herhaalde: ik zei dat jullie hier rustig moesten gaan zitten. En vervolgens liep ze weer terug naar de badkamer om daar het werk af te maken. Ik heb toen op de kinderen gelet dat ze daar ook bleven. Even is ze nog gaan zitten toen haar werk klaar was en kwam toen terug naar waar ik was met de kinderen. Ze liet de kinderen nog even zitten. Toen ze hoorde dat het tien over vier was zei ze dat ze moesten gaan baden. Eén jongetje wilde niet baden, omdat ik zijn slippers nog had waarmee hij had gegooid. Dat was dan pech zei zuster, maar die krijg je nog niet terug. De andere jongens gingen baden, in het voorste gedeelte wat zuster benoemd had. Voordat ze zelf die kant heen ging zei ze tegen T: 'Je gaat NU meteen baden die slippers krijg je echt nog niet.' Hij liep toen met haar mee. Even later heb ik aan haar de slippers mee gegeven.